

Консултационен документ относно проект на Закон за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица

[линк към консултацията](#)

Информация

Откриване / Приключване: 09.01.2018 г. - 08.02.2018 г. Неактивна

Номер на консултация: #3143-К

Област на политика: Архив - Правосъдие и вътрешни работи

Тип консултация: Закон

Вносител: Министерство на правосъдието

Тип носител: Национално

Чрез обществената консултация се канят всички заинтересовани страни да дадат предложения и коментари по изготвянето на проект на Закон за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица. Със законопроекта се прогласяват приложимите принципи за отклоняване и налагане на възпитателни мерки, както следва: - защита на най-добрия интерес на непълнолетния; - недопускане на дискриминация; - зачитане на физическото, умственото, нравствено и социално развитие на непълнолетния и на правото му на образование; - налагане на най-малко ограничителната мярка, чрез която се постигат целите на закона; - участие на родителя/попечителя или лицето, което полага грижи за непълнолетния/ при избора на мерки и при тяхното изпълнение, освен когато това би било в противоречие с най-добрия интерес на непълнолетния или когато това би пречило съществено хода на производството; - индивидуализация на мерките и програмите за възпитателно въздействие; - бързина на производството. От заинтересованите страни се очаква да дадат предложения и коментари по основните направления, посочени в структурата на законопроекта, както и предложения за допълнителни въпроси, които следва да намерят решение в бъдещия Закон за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица.

Отговорна институция

Отговорна институция

Министерство на правосъдието

Адрес: София, София, ул. Славянска 1

Електронна поща: priemna@justice.government.bg

Начини на предоставяне на предложения и становища

- Портала за обществени консултации (изисква се регистрация чрез имейл);
- Електронна поща на посочените адреси;
- Системата за сигурно електронно връчване <https://edelivery.egov.bg/> (изисква се квалифициран електронен подпис или ПИК на НОИ);
- Официалния адрес за кореспонденция.

Полезни връзки

Рубрика „Закрила на детето“ към дирекция „Международна правна закрила на детето и международни осиновявания“ - <https://mjs.bg/home/index/4d58b6a3-346b-4026-9aaa-7d5654890938>

Документи

Пакет основни документи:

[Консултационен документ.pdf - вер. 1.0 | 09.01.2018](#)

[Структура на законопроекта.pdf - вер. 1.0 | 09.01.2018](#)

Консултационен документ:

Справка становища:

Коментари

[Коментари \(pdf\)](#)

[Коментари \(csv\)](#)

Автор: Васил Петров (08.02.2018 21:51)

Мнение

Категорично съм "за" децата до 14 години също да са обект на новия закон. В противен случай съм на мнение, че държавата ще насърчи развитието на детската престъпност. Нали и сега се знае, че пълнолетни лица ангажират/вербуват деца, които да извършват престъпления, например кражби, защото са "наказателно неотговорни". По този закон трябва да има подходящи мерки чрез които децата да се превъзпитават и да се коригира неприемливото им поведение.

Националната служба е подходящо да бъде сформирана като държавна служба/агенция, може би към Министерски съвет или към някое от министерствата - на правосъдието или на вътрешните работи.

Автор: Ina Ivanova (08.02.2018 19:22)

Мнение по В2 и В4

В2.: Да се създаде ли Национална служба за възпитателна подкрепа към министъра на правосъдието или тя да бъде към друг орган? - Най-адекватно на функционалния обхват на подобен орган (служба, агенция) на национално ниво би било оставането към Министерски съвет - в категорията „Административни структури, създадени с нормативен акт, които имат функции във връзка с осъществяването на изпълнителната власт към Министерски съвет“. Актуалната практика показва, че административните структури към министерствата са винаги много тясно профилирани в даден ограничен ресор и предмет на дейност, което е несъвместимо с профила на обсъжданата тук структура (както и тя в крайна сметка да се казва) – обхват от множество функции, интердисциплинарна материя, междуинституционално взаимодействие и пр. Наименованието на структурата би могло да бъде „... за специализирана възпитателна подкрепа“ (същата формулировка - и в наименованието на закона). Належащо е подобно структура непременно да има подразделения (местни структури, филиали, звена или др.) във всяка община.

В4.: Да бъдат ли включени малолетните лица, извършили общественонеопасно деяние, осъществяващо признаците на престъпление, в обхвата на този закон или тези правоотношения да бъдат уредени с промяна на други закони. -

Категорично да бъдат включени и малолетните! Целите и предметът на законопроекта не трябва да се разкъсват!

Автор: Диляна Славкова (07.02.2018 14:35)

Становище на Национална мрежа за децата: част 2

Коментари по въпрос 3: Какво да бъде съотношението между приложното поле на предвидените в този закон мерки и мерките в Закона за закрила на детето, Наказателния кодекс, Наказателно-процесуалния кодекс?

Що се отнася до децата под минималната възраст за наказателна отговорност, т.е. децата под 14-годишна възраст, за тях трябва да се прилагат само мерките в Закона за закрила на детето (ЗЗД). Що се отнася до децата над 14-годишна възраст, които попадат в обхвата на чл. 5 на ЗОНПНВМНЛ и които са наказателноотговорни, те следва да бъдат отклонявани според правилата на ЗОНПНВМНЛ. За всички останали,

т.е. за непълнолетните, които не могат да бъдат отклонени, по преценка на прокурора се прилагат разпоредбите от Наказателния кодекс (НК).

Прилагането на възпитателни мерки на непълнолетни лица по проектозакона не следва да изключи прилагането на мерки по ЗЗД, тъй като често се случва в една и съща ситуация детето в конфликт със закона да бъде и дете в риск. В тази връзка трябва да има механизми за синхронизиране на мерките в различните закони и да се гарантира междуинституционален и екипен подход. По същия начин за непълнолетните, които не подлежат на отклоняване и за които важат разпоредбите от НК, следва също да има възможност да бъдат приложени мерки по ЗЗД.

Коментари по въпрос 4: Да бъдат ли включени малолетните лица, извършили общественоопасно деяние, осъществяващо признаците на престъпление, в обхвата на този закон или тези правоотношения да бъдат уредени с промяна на други закони.

Концептуалната рамка на ЗОНПНВМНЛ определя обхвата на мерките единствено и само за непълнолетните лица, доколкото те са наказателноотговорни при особените правила, регламентирани в НК. Наказателната неотговорност на малолетните е безусловна. Предвид своята незавършена емоционална, психическа и физическа зрялост, лицата ненавършили 14 години не могат да носят отговорност. Според Национална мрежа за децата малолетните извършители на общественоопасно деяние, с признаците на престъпление, следва да бъдат обхванати в приложното поле на ЗЗД (вж. отговор на Въпрос IV). Нашето разбиране е, че за тях би трябвало да в възможно да се приложат единствено и само мерки по закрила, реализирани при условията и по реда на ЗЗД. Приветстваме разписаните в законопроекта разпоредби за отмяната на специалните мерки, с възпитателна и поправителна функция, спрямо малолетни, извършители на нарушение на правния ред, прилагани според сега действащия ЗБППМН.

Малолетно лице, което е извършило общественоопасно деяние, осъществяващо признаците на престъпление поради възрастта и зрелостта си, не може да осъзнае всички последствия от действието си. Поради тези причини лицето не е наказателно отговорно и не следва да попада в обхвата в настоящия проектозакон. Необходимо е, обаче на това дете да бъде оказана необходимата подкрепа, за да може то да осъзнае деянието си и да се предотврати повторната проява на това нежелано поведение. За да се определят напълно нуждите на това дете, е необходима социална оценка, на база на което да се планират, съгласуват с детето и неговите родители/полагащи грижа за него лица и изпълнят конкретни дейности.

Други предложения и коментари извън зададените в документа теми?

Национална мрежа за децата категорично подкрепя отмяната на Закона за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и приемането на проекта на ЗОНПНВМНЛ, като считаме, че промените следва да бъдат гледани заедно с публикуваните през 2016 г. предложения за промени в НК и НПК. Отделно от това се застъпваме в пакета законодателни промени да включат и предложения за промени в Закона за МВР и ЗЗД, които да синхронизират разпоредбите в отделните сфери на закона. Предлагаме тези допълнителни промени тъй като, според нас, проектът на Закон по същество трябва да гарантира прилагане на интегриран подход от всички институции спрямо непълнолетните в конфликт със закона, както и да предвиди съответните пакети от мерки за тях.

Вярваме, че съществуващите в момента слабости и предизвикателства могат да бъдат преодолени с ясна политическа воля и лидерство, както и диалог между всички отговорни Министерства, Агенции, експерти и представители на гражданските организации, работещи с деца и семейства, насочен към търсене и взимане на консенсусни решения, които са в най-добрия интерес на децата и осъществяване на тази така дълго чакана и закъсняла реформа, а не на конкретни институции, запазване на статуквото или имитация на реформа.

февруари 2018 г.

Национална мрежа за децата

Автор: Диляна Славкова (07.02.2018 14:33)

Становище на Национална мрежа за децата: част 1

Общи коментари

Национална мрежа за децата се застъпва за реформа в системата на детско правосъдие още преди приемането на Концепцията за държавна политика в областта на правосъдието за детето през 2011 г. и Пътната карта за нейното изпълнение от страна на държавата през 2013 г. В този смисъл, за реформата в системата за детско правосъдие започна да се говори преди около 15 години и според нас осъществяването ѝ е крайно необходимо с оглед гарантиране правата на децата и осигуряване на координация със системата за закрила.

Коментари по Въпрос 1: Кои органи да налагат възпитателни мерки и включването на непълнолетни в подходящи възпитателни програми с оглед естеството на проблема и професионалното разбиране какви мерки са необходими?

От Национална мрежа за децата подкрепяме Концепцията на ЗОНПНВМНЛ възпитателните мерки да се налагат от специализиран състав на районния съд, както и Законът да се прилага от съдии, прокурори, разследващи органи и полицейски служители, които притежават специализирани познания за детското развитие и работата с деца. Едновременно с това считаме, че още на етап концепция е важно да се уточни, че ЗОНПНВМНЛ ще даде гаранции за правното представителство на децата в конфликт със закона. Приемаме напълно възможността, която дава Законопроектът, непълнолетните деца да бъдат отклонявани с мерки и програми на всеки етап от производството, включително чрез прилагане на модели за възстановително правосъдие.

В тази връзка смятаме, че възпитателните мерки и програми, регламентирани в Законопроекта в по-голяма степен трябва да бъдат обвързани със социалните услуги и закрилата на детето, като съответните промени ще касаят и промени в Закона за закрила на детето и Закона за социално подпомагане (доколкото се гарантира наличие на специализирани услуги за деца в конфликт със закона).

Коментари по Въпрос 2: Да се създаде ли Национална служба за възпитателна подкрепа към министъра на правосъдието или тя да бъде към друг орган?

От Национална мрежа за децата подкрепяме създаването на Национална служба за възпитателна подкрепа към министъра на правосъдието. Тъй като в ЗОНПНВМНЛ се урежда процес на правораздаване, както и на контрол и изпълнение на мерки, които по своя характер са санкциониращи, от Национална мрежа за децата считаме, че

именно Министерството на правосъдието би могло да развие достатъчно високи професионални стандарти за гарантиране на доброто управление на тези процеси. Отделно от това, Министерството на правосъдието е централизиран орган, който би могъл да осъществява контрол върху всички стандарти по много по-компетентен начин от всяка друга институция, защото разполага с опит, макар и той да е свързан с изпълнение на наказания.

Добри примери от редица европейски държави показват, че служби от характера на предвидената Национална служба за възпитателна подкрепа са намерили мястото си именно под опеката на правосъдните министерства¹.

В тази връзка, считаме за изключително важно наредбата на Министерския съвет по предложение на министъра на правосъдието и председателя на Държавната агенция за закрила на детето, която определя изискванията за заемане на длъжностите ръководител и възпитатели в Националната служба за възпитателна подкрепа и местните служби за възпитателна подкрепа, да включва изискването за професионални стандарти за подбор, поддържане на квалификацията, конкурентно кариерно развитие и атестация за всички групи държавни служители от системата за детско правосъдие, включително за полицаи, съдии, прокурори, следователи, адвокати; пробационни служители; служители в пенитенциарните заведения; социални работници, учители, психолози. Ако това не се случи, ще се постигне единствено формална промяна, която няма да повлияе на същинската работа на структурите, както и да се назовават те. Отделно от това, на служителите в новите служби ще бъдат вменени много нови функции, за изпълнението на които е необходимо да имат специална квалификация и професионални компетентности като знания, умения и нагласи.

Автор: Aneta Georgieva (06.02.2018 12:33)

Нужни са нови възможности за социална интеграция на децата, а не нов закон за ОТКЛОНЯВАНЕ

В концепцията, която е публикувана се казва, че Законът за отклоняване... ще изгради политика, която да предотвратява общественоопасното и виктимогенно поведение на децата, но всъщност текстовете изобщо не кореспондират с това намерение на законотвореца. Проектозаконът насърчава малолетните деца да извършват престъпления, насърчава непълнолетните лица да стават все по-изобретателни, да не съдействат при разкриване на истината и да се прикриват по-добре при извършване на престъпления. Насърчава всички деца да извършват противообществени прояви, тъй като никой няма да взема мерки спрямо тях ако го правят. Да му мислят жертвите... Защото за тях и техните права никой не мисли.

Вместо да се прави нов закон, нека се създаде нова програма, насърчаваща просоциалното поведение на деца в конфликт със закона, която да работи с тези деца по места. Да се създаде национална програма, която да насърчава работодатели, занаятчии да вземат на работа при себе си непълнолетни лица в конфликт със закона, да ги обучават на занаят и да им дават средства за издръжка. В мнозинството от случаите именно бедността и липсата на средства водят до

противоправно поведение на децата. Те имат нужда да следват режим, дисциплина, да въведат граници в живота си и да спазват границите на връстниците си, на хората и обществото. Новият закон по никакъв начин не създава тези нови възможности за личностно усъвършенстване на децата в конфликт със закона. Единственото усъвършенстване е в посока натрупване на знания и опит в „отклоняването от наказателно преследване”.

Автор: Aneta Georgieva (06.02.2018 12:31)

Законът насърчава виктимизацията на подрастващите вместо да насърчава социалната им интеграция

В концепцията, която е публикувана се казва, че Законът за отклоняване... ще изгради политика, която да предотвратява общественото и виктимогенно поведение на децата, но всъщност текстовете изобщо не кореспондират с това намерение на законотвореца. Проектозаконът насърчава малолетните деца да извършват престъпления, насърчава непълнолетните лица да стават все по-изобретателни, да не съдействат при разкриване на истината и да се прикриват по-добре при извършване на престъпления. Насърчава всички деца да извършват противообществени прояви, тъй като никой няма да взема мерки спрямо тях ако го правят. Да му мислят жертвите... Защото за тях и техните права никой не мисли.

Вместо да се прави нов закон, нека се създаде нова програма, насърчаваща просоциалното поведение на деца в конфликт със закона, която да работи с тези деца по местата, където живеят. Да се създаде национална програма, която да насърчава работодатели, занаятчии да вземат на работа при себе си непълнолетни лица в конфликт със закона, да ги обучават на занаят и да им дават средства за издръжка. В мнозинството от случаите именно бедността и липсата на средства водят до противоправно поведение на децата. Те имат нужда да следват режим, дисциплина, да въведат граници в живота си и да спазват границите на връстниците си, на хората и обществото. Новият закон по никакъв начин не създава тези нови възможности за личностно усъвършенстване на децата в конфликт със закона. Единственото усъвършенстване е в посока натрупване на знания и опит в „отклоняването от наказателно преследване”.

Автор: Aneta Georgieva (06.02.2018 12:06)

Противоречия много... и то сериозни

Законът противоречи изцяло на НК и на правилата за налагане на наказания на непълнолетни, уредени в Глава 6 от НК

В проекта на закон в чл. 5, ал. 6 и ал.7 е предвидено отклоняване от наказателно производство за деяния, за които се предвижда наказание лишаване от свобода от 10 или повече години.Вероятно се касае за предвидените в НК наказания за непълнолетни. В чл. 63 от НК е посочено, че максималното наказание, което може да бъде наложено на непълнолетно лице за извършено от него престъпление е ДО 10 години, което налага

изводът, че дори и за най-тежкото извършено от непълнолетен престъпление ще може да бъде отклонявано наказателното производство чрез налагане на възпитателни мерки. Това е в пълно противоречие с целите и принципите на Наказателния кодекс.

Няма логика и смисъл в този нов закон. Как може закон, който ще работи с деца да се казва Закон за ОТКЛОНЯВАНЕ...? Как може да се изключат малолетните деца до 14 години изцяло от системата за възпитателна подкрепа? Как може да се премахне нуждата от възпитателна подкрепа за деяния, които не са квалифицирани като престъпления - напр. проституция, тормоз, хулиганство и много други? Как може закон за работа с деца с проблемно поведение да не предвижда никаква работа с родителите им - нито санкции, нито консултиране, нито наблюдение на родителския капацитет и влиянието на родителя върху детето?

Ако идеята на новия закон е да се премахне „стария“ ЗБППМН, то къде е основният принцип при уреждане на обществените отношения същите да имат устойчивост във времето? В националните правни системи на държавите от англосаксонската правна система се поддържат норми и закони, които са установени от много по-отдавна 200-300 години. Какво толкова се е променило в обществените отношения за последните няколко години /последната редакция на ЗБППМН е от 2016-та година/, което налага неговата категорична отмяна като остарял. В новия проектозакон за ОТКЛОНЯВАНЕ са включени почти същите възпитателни мерки, както в стария закон. Липсва само предупреждението за настаняване във възпитателно училище интернат с определен изпитателен срок по чл. 13, ал. 1, т. 12. Всички останали са включени отново в новия проектозакон, без никакви смислени иновации и нововъведения в работата с непълнолетните деца в конфликт със закона.

В проектозакона се предвижда всички дела спрямо непълнолетни да бъдат разглеждани от Районния съд по местоживеене. В сега действащият ЗБППМН Районният съд задължително разглежда само делата, при които се налагат само най-тежките възпитателни мерки - настаняване в СПИ и ВУИ. В сега действащият ЗБППМН всички възпитателни мерки, с изключение на най-леката „предупреждение“ могат да бъдат обжалвани пред районния съд от децата и техните представители. Готови ли са Районните съдилища в България да поемат целия този обем от работа? Какъв е смисълът от назначаването на служебен адвокат на детето. Назначете му служебен ментор, заведете го на психолог, на психиатър, на лекар, на логопед. Какво ще повлияе адвокатът на неговото бъдещо развитие?

Автор: Десислава Василева (05.02.2018 23:51)

Становище на секретарите на МКБППМН от Област Бургас (част 5)

Не на последно място искаме да обърнем внимание на малолетните правонарушители, които напълно отсътват от проекта на Закон за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица.

Прави впечатление, че деянията извършени от малолетни ще бъдат отклонявани към Отделите „Закрила на детето“ към Дирекциите „Социално подпомагане“. Функциите на тези отдели е оказване на помощ и закрила, нещо което е фундаментално различно от възможността за корекционно-възпитателна работа с малолетния правонарушител. Съществува реален риск от повишване на престъпленията, извършени от малолетни лица, поради усещането за безнаказаност. Практиката показва, че част от извършените от деца деяния, не са невинни и се изисква сериозна педагогическа и психологическа работа с тях, за да бъдат предотвратени техните прояви и в по-късна възраст. Такава консултативна и подкрепяща работа не би могла да се осъществи от социалните работници на Отдел „Закрила на детето“, поради липсата на достатъчно и добре обучен човешки ресурс и липса на опит с деца извършители на противообществени прояви (престъпления). Можем да дадем пример с последните тежки престъпления извършени от малолетни – убийство и изнасилване. Насочвайки малолетните към Отделите „Закрила на детето“ и изхождайки от хипотезата, че те са жертва и се нуждаят от закрила крие по-голям риск – те да се превърнат в жертва на непълнолетни и пълнолетни криминално проявени лица с престъпно намерение, мислене и поведение, които отчитайки обстоятелството, че деянията на малолетните са ненаказуеми ще ги използват за осъществяването на престъпните им намерения. Разпространението на наркотици, което по същите причини се осъществява от непълнолетни лица неминуемо ще влезе в групата на добре защитените от проектозакона малолетни. Не може да не обърнем внимание и на сега изнемогващите от работа отдели „Закрила на детето“, които са претрупани със социални случаи от деца, занемарени от своите родители, изоставени на грижи на близки и не толкова близки роднини, деца жертви на престъпления и домашна агресия, деца на родители предприели разтрогване на семействата си. **Работата с деца с криминално поведение, отглеждани в криминогенна среда не е социална работа!**

Безспорно в новия Проект на Закон за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица съществуват промени, които биха повишили ефективността на правораздавателната система, но съществуват редица добри практики на МКБППМН, както и ефективно работещи специалисти, които биха могли да се използват, за да се гарантира правото на малолетните и непълнолетните да получат най-добра подкрепа и защита от страна на законодателя.

Автор: Десислава Василева (05.02.2018 23:50)

Становище на секретарите на МКБППМН от Област Бургас (част 5)

Не на последно място искаме да обърнем внимание на малолетните правонарушители, които напълно отсъстват от проекта на Закон за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица. Прави впечатление, че деянията извършени от малолетни ще бъдат отклонявани към Отделите „Закрила на детето“ към Дирекциите „Социално подпомагане“. Функциите на тези отдели е оказване на помощ и закрила, нещо което е фундаментално различно от възможността за корекционно-възпитателна работа с малолетния

правонарушител. Съществува реален риск от повишване на престъпленията, извършени от малолетни лица, поради усещането за безнаказаност. Практиката показва, че част от извършените от деца деяния, не са невинни и се изисква сериозна педагогическа и психологическа работа с тях, за да бъдат предотвратени техните прояви и в по-късна възраст. Такава консултативна и подкрепяща работа не би могла да се осъществи от социалните работници на Отдел „Закрила на детето“, поради липсата на достатъчно и добре обучен човешки ресурс и липса на опит с деца извършители на противообществени прояви (престъпления). Можем да дадем пример с последните тежки престъпления извършени от малолетни – убийство и изнасилване. Насочвайки малолетните към Отделите „Закрила на детето“ и изхождайки от хипотезата, че те са жертва и се нуждаят от закрила крие по-голям риск – те да се превърнат в жертва на непълнолетни и пълнолетни криминално проявени лица с престъпно намерение, мислене и поведение, които отчитайки обстоятелството, че деянията на малолетните са ненаказуеми ще ги използват за осъществяването на престъпните им намерения. Разпространението на наркотици, което по същите причини се осъществява от непълнолетни лица неминуемо ще влезе в групата на добре защитените от проектозакона малолетни. Не може да не обърнем внимание и на сега изнемогващите от работа отели „Закрила на детето“, които са претрупани със социални случаи от деца, занемарени от своите родители, изоставени на грижи на близки и не толкова близки роднини, деца жертви на престъпления и домашна агресия, деца на родители предприели разтрогване на семействата си. **Работата с деца с криминално поведение, отглеждани в криминогенна среда не е социална работа!**

Безспорно в новия Проект на Закон за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица съществуват промени, които биха повишили ефективността на правораздавателната система, но съществуват редица добри практики на МКБППМН, както и ефективно работещи специалисти, които биха могли да се използват, за да се гарантира правото на малолетните и непълнолетните да получат най-добра подкрепа и защита от страна на законодателя.

Автор: Десислава Василева (05.02.2018 23:27)

Становище от секретарите на МКБППМН от Област Бургас (част 4)

Важно е да се има предвид, че представените като новост – защита на най-добрия интерес на непълнолетния, недопускане на дискриминация, защита на физическото, умственото, нравственото и социално развитие на непълнолетния и на правото му на образование, участието на родителите при избора на мерки и изпълнението им, индивидуализация на мерките и програмите за възпитателно въздействие са актуални и залегнали и в ЗБППМН. Винаги на възпитателните дела присъстват родител/родители/попечители, както и представител на Отдел „Закрила на детето“, които са гарант за зачитане на най-добрия интерес на детето.

Въведена е процедура по медиация в новия проектозакон, с което ще се постига споразумение между непълнолетния и пострадалия. Медиацията се очаква да въздейства върху извършителя отговорен за обезщетяване на нанесените вреди,

причинени от противоправното му деяние. Предвидено е и свикване на Семейен съвет, с който ще се разработва индивидуален план за всеки отделен случай на непълнолетния, съобразен с неговите потребности, възможности и мнение. **Доколкото това ще е ефективен модел на отклоняване от наказателна отговорност е спорно, имайки предвид, че поведението на детето е реакция на кризите в семейните взаимоотношения и много изследвания доказват, че липсата на отговорно родителство е причината децата да действат агресивно или саморазрушително.**

Действащият в момента ЗБППМН дава възможност да се налагат мерки и на родителите, които със своите действия са повлияли непълнолетния (малолетния) да нарушава закона. Освен мерки спрямо родителите, ЗБППМН дава и възможност за консултативна работа с родителите, с цел повишаване на родителския капацитет, за оказване на помощ и подкрепа. Това не е залегнало в новия проект за закон!

Автор: Десислава Василева (05.02.2018 23:14)

Становище на секретарите на МКБППМН от Област Бургас (част 3)

Законопроектът включва усъвършенстване на разпоредби, свързани с основанията за отклоняване на непълнолетните лица от наказателно производство, налагането на възпитателни мерки и тяхното изпълнение, с което непълнолетните ще бъдат отклонявани от наказателно производство с даването на съгласие.

Определено е, че в производството в новия закон ще участват съдии, прокурори, разследващи органи и специализирани полицейски служители за работа с деца със специализирани познания за правата на детето и правилата за работа с непълнолетни в конфликт със закона – това ще осигури ефективна високо специализирана защита на техните права и законни интереси, включително хуманна и законосъобразна корекция на поведенческите им отклонения, индивидуално съобразена с най-добрия интерес на детето в условия на правна сигурност и стабилен правен ред. **Обръщаме внимание, че в сега действащия ЗБППМН също работят високо квалифицирани специалисти, като освен юристи, които също познават добре законовата уредба и съблюдават да не се нарушават правата на детето, участват и педагози и психолози, които из основи познават детската психика и методите за работа с деца.**

Регламентирано е, че Министерство на правосъдието съвместно с Държавна агенция за закрила на детето и съответни професионални организации ще изработят ясни стандарти за назначаването на специалисти, работещи в системата за наказателно правосъдие за непълнолетни, като по този начин ще бъдат назначавани специалисти с високи професионални качества и познания за правата на детето и правилата за работа с непълнолетни в конфликт със закона. Дейността на предвидените в законопроекта Служби за възпитателна подкрепа е насочена към обхващане, проучване и постоянно наблюдение по отношение на непълнолетни извършили противообществени прояви и оказване на помощ и подкрепа, с което при изпълнение на наложените възпитателни мерки ще има постоянно наблюдение от Службите за възпитателна подкрепа, като се ангажират съответните специалисти.

Наред с всички позитиви, които се очакват да настъпят от действието на новия закон идва притеснението, **че са силно ограничени възможностите за превантивна работа** като целта на разпоредбите е да се наблегне на превъзпитанието, интегрирането и ресоциализацията на децата. **Отново искаме да обърнем внимание на липсата на превенция, която по никакъв начин не е заложена в новия проектозакон.**

Автор: Десислава Василева (05.02.2018 22:55)

Становище от секретарите на МКБППМН от Област Бургас (част 2)

В много местни КБППМН като помощни органи са изградени консултативни кабинети и центрове за социална превенция. Тяхното бъдещо функциониране и дейност не са засегнати в новия проектозакон. Тези помощни органи са доказали безспорно ефективността си, тъй като освен защитени, добре оборудвани места за работа с малолетни и непълнолетни, преминали през възпитателни дела, са широко отворени за безплатна подкрепа на всички, които са имали нужда – малолетни, непълнолетни, родители, учители и граждани. В тези центрове работят добре квалифицирани специалисти – психолози, педагози, логопеди, юристи и други специалисти, които консултират безплатно своите посетители. Има градове, където към тези консултативни кабинети насочване правят от отдел „Закрила на детето“, инспекторите „Детска педагогическа стая“, тъй като те не разполагат с психолози. Сега съществуващите консултативни кабинети са основно средище и за осъществяване на превенция – понятие, което напълно отсъства в новия проектозакон. Превенцията е част и основа на настоящия закон, като към момента комисиите работят по всички актуални теми – насилие, училищен тормоз, наркомании, СПИН и полово-предавани болести, рисково сексуално поведение, трафик на хора, педофилия, опасностите в интернет и др. Широкият спектър от инициативи и превантивни дейности могат да се видят в годишните отчети на местните комисии, предоставени на ЦКБППМН и отразени в годишния им отчет, предоставени на кметовете на общините и на общинските съвети. В този законопроект не са включени центрoвете за превенция и консултативните кабинети, които в годините се утвърдиха като много ефективни звена за превенция и корекционно-възпитателна работа, като специалистите работещи там често влизат и в ролята на медиатори, довели до разрешаване на много конфликтни ситуации.

Създаването на Служби за възпитателна подкрепа, които да заменят сега съществуващите местни КБППМН е заложено да се създадат само в общини, на чиято територия има районен съд. Това би довело до увеличение на територията (района) с потенциални непълнолетни (и малолетни) извършители, което ще затрудни работата и ефективността на възпитателните мерки и ще създаде големи затруднения при прилагането на закона и в последващото проследяване на изпълнението на мерките наложени от съда. Например в община Созопол няма районен съд, което означава закриване на сега действащата местна структура там. Това ще затрудни непълнолетните и техните родители, във връзка с пътуването им за процедури, предвидени в проектозакона до гр. Бургас. В общината има шест училища и дванадесет населени места. Поради голямата отдалеченост на някои селища,

комисията отива на място и работи на терен, предвид и ниския социален статус на засегнатите семейства, които не могат да си позволят да пътуват.

Предлагаме центрoвете за превенция и консултативните кабинети да са законово регламентирани като помощни органи на службите за възпитателно въздействие. Предлагаме да има центрове за възпитателно въздействие в общините, в които към момента има структури на МКБППМН, независимо, че нямат районен съд.

Автор: Десислава Василева (05.02.2018 22:54)

Становище от секретарите на МКБППМН от Област Бургас (част 2)

В много местни КБППМН като помощни органи са изградени консултативни кабинети и центрове за социална превенция. Тяхното бъдещо функциониране и дейност не са засегнати в новия проектозакон. Тези помощни органи са доказали безспорно ефективността си, тъй като освен защитени, добре оборудвани места за работа с малолетни и непълнолетни, преминавали през възпитателни дела, са широко отворени за безплатна подкрепа на всички, които са имали нужда – малолетни, непълнолетни, родители, учители и граждани. В тези центрове работят добре квалифицирани специалисти – психолози, педагози, логопеди, юристи и други специалисти, които консултират безплатно своите посетители. Има градове, където към тези консултативни кабинети насочване правят от отдел „Закрила на детето“, инспекторите „Детска педагогическа стая“, тъй като те не разполагат с психолози. Сега съществуващите консултативни кабинети са основно средище и за осъществяване на превенция – понятие, което напълно отсъства в новия проектозакон. Превенцията е част и основа на настоящия закон, като към момента комисиите работят по всички актуални теми – насилие, училищен тормоз, наркомании, СПИН и полово-предавани болести, рисково сексуално поведение, трафик на хора, педофилия, опасностите в интернет и др. Широкият спектър от инициативи и превантивни дейности могат да се видят в годишните отчети на местните комисии, предоставени на ЦКБППМН и отразени в годишния им отчет, предоставени на кметoвете на общините и на общинските съвети. В този законопроект не са включени центрoвете за превенция и консултативните кабинети, които в годините се утвърдиха като много ефективни звена за превенция и корекционно-възпитателна работа, като специалистите работещи там често влизат и в ролята на медиатори, довели до разрешаване на много конфликтни ситуации.

Създаването на Служби за възпитателна подкрепа, които да заменят сега съществуващите местни КБППМН е заложено да се създадат само в общини, на чиято територия има районен съд. Това би довело до увеличение на територията (района) с потенциални непълнолетни (и малолетни) извършители, което ще затрудни работата и ефективността на възпитателните мерки и ще създаде големи затруднения при прилагането на закона и в последващото проследяване на изпълнението на мерките наложени от съда. Например в община Созопол няма районен съд, което означава закриване на сега действащата местна структура там. Това ще затрудни непълнолетните и техните родители, във връзка с пътуването им за процедури, предвидени в проектозакона до гр. Бургас. В общината има шест училища и

дванадесет населени места. Поради голямата отдалеченост на някои селища, комисията отива на място и работи на терен, предвид и ниския социален статус на засегнатите семейства, които не могат да си позволят да пътуват.

Предлагаме централните за превенция и консултативните кабинети да са законово регламентирани като помощни органи на службите за възпитателно въздействие. Предлагаме да има центрове за възпитателно въздействие в общините, в които към момента има структури на МКБППМН, независимо, че нямат районен съд.

Автор: Десислава Василева (05.02.2018 22:20)

Становище от секретарите на МКБППМН от Област Бургас (част 1)

Относно: Проект на Закон за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетните

Като начало искаме да обърнем внимание на работното заглавие на проектозакона: Закон за отклоняване от наказателно производство... В първата си част заглавието оставя убеждението, че каквото и да си правят непълнолетните, законът ще ги отклони от наказателно производство, т.е. – те могат да си правят каквото си искат и ще останат ненаказани. Втората му част обещава налагане на възпитателни мерки на непълнолетните, нещо което понастоящем прави сега действащият Закон за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (ЗБППМН). Законък за БППМН също отклонява от наказателно производство, което става чрез прокуратурата и на основание чл. 61 от НК. До тук едно заглавие, което по същество няма нищо ново и различно от действащия в момента Закон за БППМН.

В новия проектозакон е заложено закриването на Централната и Местните КБППМН, като на тяхното място се създадат Национална служба за възпитателна подкрепа и местни служби за възпитателна подкрепа, които да са правоприемници на активите, пасивите, правата и задълженията на местните комисии за БППМН и ЦКБППМН и трудовите правоотношения на секретарите на тези комисии да се уредят по условията и реда на чл. 87а от ЗДСл и чл. 123, ще позволи плавен преход на навлизането и действието на новия закон. Важно е знанията и опита, който са натрупали секретарите на МКБППМН да бъде извползван и в новите Служби за възпитателна подкрепа защото в противен случай е възможно да се изпадне във вакуумна среда, нова и непозната за всички участници в нея. Предвидена е, обаче силна централизация и преминаването под шапката на Министерство на правосъдието. Нашите опасения са, че ако Националната служба за възпитателна подкрепа бъде под шапката на само на едно министерство, ще бъдат елиминирани други важни министерства и фактори, които имат отношение към детето и най-добрия негов интерес. Това са Министерство на образованието, Министерство на труда и социалната политика, Министерство на младежта и спорта. **Смятаме, че на това основание е редно централният орган да остане към Министерски съвет и активно да включва представители от изброените по-горе министерства.**

По отношение на централизирането и назначаването на кадри от страна на Министерство на правосъдието, смятаме че така ще се изолира местната власт,

която най-добре познава спецификата на районите. За всички нас, работещи в системата е ясно че противообществените прояви в големите областни градове, в курортните градове и тези в малките населени места е различна. В годините е развита широка превантивна работа, обвързана с необходимостта на конкретното населено място. Работата по единен образец ще пренебрегне голяма част от конкретни специфични за съответния район нужди. **В тази връзка предлагаме Местните служби за възпитателна подкрепа да останат към съответната местна власт - общините, които знаят какви са потребностите на съответното място.**

Автор: Ана Abrasheva (05.02.2018 12:37)

Отговор на поставени въпроси 2 част

По В4: За изграждането на една личност е необходимо да бъде поставена ясна рамка за това кое е приемливо и кое не. В тази връзка считам, че възпитанието и формирането на децата ни, като хора спазващи законите и морала е необходимо да се случва от ранна възраст, за това намирам за необходимо да се работи и с малолетните лица, осъществили състав на престъпление, макар и наказателно неотговорни. Налагането на възпитателни мерки на малолетни лица в голяма степен оказва своя възпиращ ефект за извършване на следваща проява и ясно показва, че поведението им не е приемливо за обществото.

По В5: Би било добре да се запази човешкия ресурс на местните комисии във всички населени места и те да станат част от Службата за възпитателна подкрепа, изградена в община на чиято територия има районен съд - например Районен съд Варна, като първа инстанция разглежда дела на територията на общините Варна, Аврен, Аксаково, Белослав, Бяла и Долни Чифлик. Служба за възпитателна подкрепа ще има във Варна - една, със служители, които трябва да отговарят за цялата дейност в отделните населени места и райони на града, а сега на територията на районния съд, действат 13 МКБППМН. Добре ще е да се запазят професионалистите по местата си, за това, че познават особеностите на района и местните хората. Ще се предотврати придвижването на децата с наложени мярки до съответната Службата за възпитателна подкрепа за изпълнението им.

Ани Абрашева

Автор: Ана Abrasheva (05.02.2018 12:36)

Отговор на поставени въпроси

Почти месец следя портала с надежда, че все пак ще бъде публикуван целия Законопроект, мотивите, оценката на въздействието и съпътстващите документи, до днес не се случи. И все пак, дано общественото мнение е важно за Вас ...

Няма да повтарям думите на колегите си изложили становищата си в предните постове (Ю.Ангелова, Е.Стоянова, Л.Стоева, Ст.Цакина, И.Георгиева, Георги Филипов, Даниела Николова и др.), с които съм съгласна и които дават насоки на авторите за попълване на пропуски в проекта на Закона и кореспондиращите с него нормативни актове.

Бих попитала как стигнахте до названието - Закон за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица (ЗОНПНВМНЛ), защо например закона не се казва **Закон за превенция и противодействие на противоправното поведение на децата и налагане на възпитателни мерки**, така бихте могли да обхванете цяостната превенция - работата с родителите и училището, с всички значими за децата институции. Нямаше да ни питате, дали да включите малолетните, защото и сами си давате сметка за този огромен пропуск.

По В1: Като юрист съм разгледала над двеста дела за деветте години работа в комисията, наложила съм достатъчно много възпитателни мерки и винаги съм била водена от най-добрия интерес на детето. Малко са колегите, които имат желание да разглеждат възпитателни дела. Правоспособността на един съдия и на един юрист в комисия е еднаква - издадена е от Министерството на правосъдието, за това препоръчвам да се запази този опит, за да не се товари съда с хиляди дела годишно при положение, че има утвърдена практика. В тази връзка предложението ми е : както до сега възпитателните дела да се разглеждат не от съда, а от Службата за възпитателна подкрепа, с възможност за съдебен контрол. В проекта е предвидена възможност прокурор или специализиран полицейски служител (без юридическо образование) да налага мерки, което считам за нередно.

По В2: Националната служба за възпитателна подкрепа като орган, който ръководи и контролира цялостната дейност на службите за възпитателна подкрепа, трябва да е към Министерски съвет на Република България, тъй като част от функциите, които ще изпълнява са : - „координира дейността на другите държавни и общински органи и институции за изпълнение на държавната политика за отклоняване и прилагане на възпитателни мерки, както и на организациите, които предоставят услуги при планиране на услугите и изпълнение на мерките на национално ниво”.

Нецелесъобразно е институцията, подведомствена на един министър, да координира дейност, в която участват представители на различни институции. Това би довело до затруднения в изпълнението на законово регламентирани функции на Националната служба за възпитателна подкрепа.

По В3: Съобразявайки се с най-добрия интерес на детето, предвидените в този закон мерки да са приоритетни, предвид че става дума за дете в конфликт със закона. В законопроекта са възпроизведени всички възпитателни мерки по чл. 13, ал. 1 от ЗБППМН - преписани, с леки модификации , без тази по т. 12: „предупреждаване за настаняване във възпитателно училище-интернат с изпитателен срок до 6 месеца”. С оглед на това могат да се прилагат успоредно с мерките по Закона за закрила на детето, както е и сега (с дете, с постановени възпитателни мерки и необходимост от „закрила“, изведено в кризисен център, работят професионалисти – психолог и/или обществен възпитател от местната комисия на общината, на чиято територията е ситуиран центъра) и това не само не пречи, но и допълва кръгът от специалисти подпомагащи детето.

Сериозен пропуск в законопроекта е липсата на работа с родители и мерки за тях.

Проект

Да се надяваме, че авторите на проекта, ще обърнат внимание на становищата на всички колеги, защото това са хора с дългогодишен опит в тази сфера, които са доказали работата си през годините.

Автор: Natalia Frangova (02.02.2018 13:49)

Проект

Становище относно проекта на Закон за отклоняване от наказателно производството и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица.

-В проекта отсъства понятието "превенция", а това е основната работа на сегашните комисии за БППМН. Практиката показва, че са постигнати значителни резултати с реализирането на широко мащабни превантивни дейности, особено по превенция на агресията и насилието, асоциалното поведение, наркоманиите, трафика на хора и други.

-Къде са малолетните извършители на противообществени появи в проекта? Насочването им към отделите за закрила на детето ще доведе до повишаване на противоправните деяния, извършвани от тях.

-Не са включени Центровете за превенция и консултативните кабинети, създадени към МКБППМН, което е недостатък. Те са помощен орган към комисиите, които осъществява индивидуална и групова подкрепа на деца и родители, в това число и такива с пробационни и условни присъди. Предоставят психологически, педагогически, правни и социални консултации. В кабинетите работят психолози, педагози, юристи и други специалисти при необходимост. В тях се оказва помощ и подкрепа на деца с проблемно поведение в училище, с девиантно поведение, с наложени възпитателни мерки, деца настанени в социални и специализирани институции, деца с проблеми при адаптацията и мотивацията за учене, емоционални и поведенчески проблеми. Кабинетите подпомагат и на родителите на деца с психологически консултации, програми и тренинги.

-чл.20, ал.3 - Настаняване в център за възпитателен надзор със срок от три месеца до една година - Какъв възпитателен резултат ще се постигне за толкова кратко време?

Относно въпросите за обсъждане:

По въпрос В2 - Националната служба за възпитателна подкрепа е необходимо да бъде към Министерски съвет.

По въпрос В4 - Необходимо е малолетните да бъдат включени в обхвата на Закона задължително.

Мнение: Законопроекта няма ясна визия и не бива да бъде приет в този вид!

Автор: Михаил Герговски (02.02.2018 13:30)

Становище - Михаил Герговски, част 5

В практиката на районния съд (СРС) в: 1) при 80% от изготвените съдебно-психологически експертизи (СПЕ) не отговарят на личностния, социалния и интелектуалния капацитет на децата, поради професионална некомпетентност на експерта (с академична степен) изразена в изпълването на неподходяща за целите психологическа методика; и 2) в редица от преписките на прокурорите са със субективно съдържание – има неяснота/и по инцидента/и за извършител/и и жертва/и. Това се случва в гр. София, където по презумпция са служителите с най-добри професионални компетенции, а какво се случва извън столицата не смея и да си помисля. Освен това, придобиването на професионални умения за работа с малолетните (по Проекта на ЗОНПНВМНЛ) не може да бъде ефективно чрез предвижданите „специални обучения“ за съдии, прокурори, следователи и адвокати от НПО, които дори да са с 5 год. период на редовно обучение (каквото предлагат университетите), няма да имат необходимият професионален опит и специализация за работа с децата. Досега съществуващата система и закон (ЗБППМН) е ефективна, за сметка на предложената в Проекта на ЗОНПНВМНЛ. **Националната служба за възпитателна подкрепа** като наследник на ЦКБППМН е необходимо да бъде към Министерския съвет. **Грижата и закрилата на децата е най-важната национална кауза за осигуряването на европейското развитие на България.**

Автор: Михаил Герговски (02.02.2018 13:28)

Становище - Михаил Герговски, част 4

Възпитателните програми на МКБППМН, които се реализират в Консултативните кабинети и центрове към тях, от високо специализирани психолози, терапевти, логопеди са изключително ефективни и в тях могат да бъдат включени не само деца с наложена възпитателна мярка, но и такива, с които се работи превантивно, при изрично заявено писмено съгласие от страна на родител и при знанието, и съгласието, и на децата, които участват. Използват се модерни методи и техники от специално обучени специалисти за целта. Работи се и по ранна, първична и вторична превенция чрез изготвяне на превантивни общински стратегии, програми и проекти обхващайки децата и в училище. Психолози влизат в класове, правят социално-психологически тренинги с децата. Предимството е, че Консултативните кабинети и централите са в близост до съответния район/община. Ако този тип услуги се поемат от НПО, това би затруднило придвижването на децата с наложена мярка и родителите им до съответната организация, тъй като такъв тип организации не се срещат на територията на всеки район или в близост до него, както и режимът на работа на специалистите от НПО нямат гъвкавостта на този на обществените възпитатели, които дават дежурства и в извънработно време, както и имат възможност да посещават поверените им деца у дома или в училище. Освен това според новия проектозакон „в Службата за възпитателна подкрепа се назначават възпитатели, които водят работа по случай, и други специалисти“. Тук не става ясно нито какъв е образователния ценз/специализацията на тези възпитатели, нито какво влиза в понятието „други специалисти“ към Службите за възпитателна подкрепа,

които се предвижда да работят с децата, както и какви ще бъдат функциите им. Не се разбира също така по какъв начин те ще бъдат назначавани. Предвижда се съдът да налага възпитателните мерки, без прокурорите и съдиите да имат съответната специална подготовка (психологическа и педагогическа) по отношение на субекта (децата), за да избират най-подходящите мерки в конкретния случай.

Автор: Михаил Герговски (02.02.2018 13:26)

Становище - Михаил Герговски, част 3

Модерните хуманни и ефективни подходи в страни, с добре функциониращи законодателства по отношение на децата, залагат на решаването на конфликта между детето и закона по извънсъдебен начин, и съответно с квалифициран състав от експерти (психолози, юристи и педагози) по проблемите на децата от посочената възраст. А в Проекта на ЗОНПНВМНЛ се предлага противоположното – всички случаи, независимо, че са отклонени от наказателно производство да се решават от съда. На възпитателните дела, гледани от МКБППМН съставът е изключително специализиран и е ясно от какви членове се състои. Винаги задължително присъства юрисконсулт в състава, както и психолози, които са обучени да работят с деца. Винаги присъства социален работник от отдел „Закрила на детето“ /ОЗД/, който да защитава законните права и интереси на детето, в случай, че то се яви без адвокат. Относно включването на непълнолетните във възпитателни програми с оглед естеството на проблема и професионалното разбиране какви мерки са необходими – от Проекта на ЗОНПНВМНЛ не става ясно по какъв точно начин ще се изпълняват мерките.

Автор: Михаил Герговски (02.02.2018 13:22)

Становище - Михаил Герговски, част 2

Преминаването на малолетните извършители на противообществени прояви само към системата за закрила на детето, показва ниската информираност на авторите на Проекта на ЗОНПНВМНЛ, която ще генерира сериозни проблеми за осъществяването на превенцията (*ранна, първична и вторична*) и нейната ефективност при малолетните, и техните девиации, както и на взаимодействието им с родителите. Възпитателните мерки трябва да продължат да бъдат налагани от МКБППМН с оглед на щадящата обстановка и процедура спрямо децата, считайки, че това е в най-добрия интерес на детето (съгласно Конвенцията за правата на детето). **В психологическата наука понятието „интерес“ е първият елемент от ценностите, които развиват децата, другите са: важност, полезност и продължителност** (Wigfield, A., Eccles, J. S., Fredricks, J. A., Simpkins, S., Roeser, R. W., & Schiefele, U. /2015/. Development of achievement motivation and engagement. In R. M. Lerner & M. E. Lamb (Eds.), *Handbook of Child Psychology and Developmental Science* (p. 664). Vol 3. Hoboken: John Wiley), като тези автори представят анализ за водещите

държави в света, а именно САЩ, Великобритания, Канада, Германия, Франция, Русия, Китай, Япония, Южна Корея. Докато **в Проекта на ЗОНПНВМНЛ не се среща по-какъв начин ще се защитава интереса на детето и с какви европейски ценности то ще се развива.**

Автор: Михаил Герговски (02.02.2018 13:21)

Становище - Михаил Герговски, част 1

В Проекта на ЗОНПНВМНЛ отсъства понятието „*превенция*“, която е основната дейност на досегашните МКБППМН и техните Консултативни кабинети или центрове (ЦОП или ЦСП), а и се прилага в цял свят при подрастващите. Но тази дейност е успешна, както и ефективна от успешната координация с ЦКБППМН, така и сътрудничеството с ИДПС, ДАЗД, УКП и не на последно място на взаимодействието с родителите на малолетните и непълнолетните. Тези институции работят при нужния синхрон като осъществяват така необходимата за децата *първична превенция* на техните поведенчески проблеми и противоправни поведения. **А при вторичната превенция в някои случаи тази координация е по-ефективна от тази на ЦКБППМН в САЩ, която е представена в двете енциклопедии за юношеството** : 1) Slesnick, N., Patton, R., & Dashora, P. (2011). Runaway Teens. In B. B. Brown & M. J. Prinstein (Eds.), *Encyclopedia of adolescence* (pp. 276, 278, 278-279). Vol. 3. Amsterdam: Elsevier; и 2) Coward-Bucher, C., & Hummel, P. G. (2011). Runaway Youth. In R.J.R. Levesque (Ed.), *Encyclopedia of Adolescence*. (p. 2438). New York: Springer.).

Автор: христиана минчева (01.02.2018 21:12)

Проект

1. Предвид предложеното, че Службите се създават само в общини, където има районен съд , с така предложените текстове на практика няма да бъде възможно да се обхванат и другите общини, където няма районни съдилища и няма да може да се осъществява качествен контрол и пълноценна дейност по населени места. Няма да може да се вниква качествено в проблемите на децата и семействата им извън тези общини, на практика няма да има връзка с малките населени места или ако има ,тя ще бъде формална и неефективна.

2. В Проекта отсъства понятието „*превенция*“, която е основната дейност на МКБППМН. Не са предвидени и липсва законово регламентиране на централните за превенция и консултативни кабинети, като помощни органи на Службите за възпитателна подкрепа.

3. Изключването на малолетни лица, извършващи криминални деяния от системата за отклоняване от наказателно производство и насочването единствено към системата за закрила на детето е погрешно и ще създаде сериозни проблеми в детското правораздаване.

Автор: Даниела Николова (01.02.2018 20:51)

Даниела Николова -Хисаря 9

(6) Службите за възпитателна подкрепа организират и координират цялостната превантивна дейност в съответните общини, райони по превенция на противоправното поведение на децата.

(7) Службата за възпитателна подкрепа съвместно със **Специализирани полицейски служители** и органите на образованието, и при широкото съдействие на обществеността изпълняват следните задачи: а) организират и координират социалнопревантивната дейност на територията на общината, издирват и установяват съвместно със **Специализирани полицейски служители** и дирекциите "Социално подпомагане" децата, които се нуждаят от помощ, и вземат мерки за тяхната социална защита и развитие;

б) изучават състоянието и причините за правообществените прояви на децата в общината и осъществяват превантивни и информационни дейности с цел предотвратяването на извършване на противоправни действия;

(8) В изпълнение на задачите си по ал. (6) Службите за възпитателна подкрепа могат да привличат юридически лица с нестопанска цел в предотвратяването и противодействието на извършването на правообществени прояви и престъпления от деца на територията на съответната община, както и да създават помощни органи - центрове, консултативни кабинети, горещи телефонни линии и други.

II. Предлагам Чл. 24. (1) „Създава се Национална служба за възпитателна подкрепа към министъра на правосъдието,, да бъдат допълнени със следните дейности както следва: след (5) „Националната служба за възпитателна подкрепа” се създава нова точка 15 и букви (а), (б), (в), (г) и (д), като по-долу представям проект на предложените от мен текстове.

15. участва в разработването и предлага на Министерския съвет, на министерствата, на други ведомства и на юридически лица с нестопанска цел следните програми и дейности за предотвратяване и ограничаване на криминогенните фактори:

а) програми за работа с деца за предотвратяване и противодействие на извършването на противоправни действия и приобщаване към дейности, които спомагат за нормалното им развитие и възпитание;

б) програми за образование и социална интеграция на деца, извършили противоправни действия;

в) програми за професионално обучение и трудова заетост на непълнолетни, пребивавали в центровете за възпитателен надзор на непълнолетни, както и условно осъдени и предсрочно освободени;

г) програма за работа с родители във връзка с извършени от техните деца правообществени прояви или престъпления;

д) програми за стимулиране на работодатели, които наемат на работа непълнолетни, извършили правообществени прояви или престъпления.

III. Предвид предложените в законопроекта дейности на Службата за възпитателна подкрепа и ограничението цитирано в чл.25, ал.1 в частта му затова, че Службите се създават само в общини където има Районен съд, считам, че с така предложените текстове на практика няма да бъде възможно да се обхванат и другите общини, където няма Районни съдилища и няма да може да се осъществява качествен контрол и пълноценни дейности по населени места. Няма да може да се вниква качествено в проблемите на децата и семействата им извън тези общини, да не говорим, че изобщо няма да имат връзка с малките населени места или ако имат, тя ще бъде формална и работата неефективна.

Считам, че така предложения текст не е в интерес на детето и **представям проект на предложените за промяна и допълнение на текстове.**

1. „Служба за възпитателна подкрепа Чл. 25. (1) Служба за възпитателна подкрепа (Службата) се създава с решение на Общинския съвет съобразно стандарти по този закон, в община, където е разположен районен съд” **да бъде допълнена и изменена, както следва:**

Служба за възпитателна подкрепа

Чл. 25. (1) Към Общините с решение на Общинския съвет, съобразно стандарти по този закон, се създават Служби за възпитателна подкрепа (Службата).

С уважение,

Даниела Николова

Секретар на МКБППМН Хисаря

Автор: Даниела Николова (01.02.2018 20:49)

Даниела Николова -Хисаря 8

*Продължава **доброто взаимодействие на МКБППМН с прокуратурата.** Прокурорите редовно участват в заседания на МКБППМН, в обучителни семинари, организирани от комисиите, с лекции, беседи, дискусии и други съвместни инициативи. Редовно се извършват проверки по реда на надзора от районните прокуратури на дейността на МКБППМН и се дават предписания за отстраняване на допуснати грешки и нарушения.*

*Местните комисии поддържат редовни контакти със **средствата за масова информация.** Чрез рубрики, публикации и предавания в медиите комисиите информират и привличат обществеността за решаване на проблемите по превенция на асоциалното поведение на децата и ограничаване на криминогенните фактори.”*

Към МКБППМН Хисаря има действащи 30 доброволца, с които работим активно. Обучили сме ги да бъдат обучители на връстниците си в училищата. От две години работим активно с тях по метода „Връстници обучават връстници”. Този метод се прилага и приема доста позитивно и успешно в нашите училища. Ние изграждаме личности, мотивираме ги да са активни и ангажираме свободното им време с

позитивни и полезни за тях и връстниците им дейности. Какво ще се случи с тези 30 деца? Как да им обясним, че с приемането на новия закон с тях вече няма да се работи и трябва да разрушим създадения екип и трябва да се откажем от всички планирани дейности занапред? Този закон нали е в интерес на детето, нима превантивната дейност сред подрастващите не е в интерес на детето?

I. Предвид изложените мотиви и информационни данни предлагам „Функции на Службата” да бъдат допълнени със следните дейности както следва: след ал. (5) се създават нови ал. (6), (7) и (8), като по-долу представям проект на предложените от мен текстове.

Автор: Даниела Николова (01.02.2018 20:48)

Даниела Николова -Хисаря 6

*В редица общини като добра съвместна практика на местните комисии с полицейските органи се е утвърдило **организирането на “Детска полицейска академия”**, в която децата придобиват познания за правозащитната роля на полицията, усвояват знания и умения за избягване на рискови ситуации, за предпазване от насилие в дома и на улицата, по безопасност на движението и други. Всички инспектори продължават да работят по програмите “Работа на полицията в училището”; “Час на полицаия” и други. Освен това ИДПС участват и в разкриването на криминални престъпления, изпълняват и функции във връзка с осъществяването на полицейска закрила на децата. Дейността на детските педагогически стаи през 2015 г. се осъществява от 232 (239 през 2014 г. и 236 през 2013 г.) щатни инспектори.*

*МКБППМН работят в тясно **взаимодействие с Агенцията и дирекциите за социално подпомагане**. Параметрите на взаимодействие между МК и ДСП се осъществяват в следните направления: **структурни и функционални взаимодействия**.*

***Структурните взаимодействия** са се осъществявали чрез участието на социален работник в състава на МКБППМН. На заседанията на тричленни, които разглеждат възпитателни дела по ЗБППМН присъстват представители на ДСП и изразяват свои становища. В центровете за социална превенция и консултативните кабинети също се привличат социални работници от ОДЗ. Местните комисии и ДСП /ОЗД/ обменят информация относно децата и семействата, които се нуждаят от закрила и социална подкрепа, съгласно действащите нормативни актове. Редица комисии, които нямат изградени свои помощни органи, често насочват дец с наложени мерки, предимно по чл. 13, ал.1, т. 3, както и родители с наложена мярка по чл.15, ал.1, т.2 към КУДС за изпълнение на мерките със съдействието и под контрола на социалните работници, които имат задължението да информират МКБППМН за резултатите и проблемите*

при изпълнението на съответните мерки.

Функционалните взаимодействия са свързани с организирането на социално-превантивната дейност в общината/района/. МК и ДСП проучват малолетни и непълнолетни и техните семейства, които се нуждаят от помощ и грижа и предприемат мерки за тяхната социална закрила, развитие и реализация, подпомагане при решаване на битови, трудови и социални въпроси. Двете институции системно обменят информация за децата в риск и техните семейства, информация за децата с наложени възпитателни мерки по ЗБППМН, подготвят социални доклади за възпитателни дела и липсва достатъчно информация за семейната и приятелска среда на детето; провеждат се работни срещи по актуални проблеми. Напр., с цел обхващане на задължително образование деца и неотпадането им от училище, членове на МК, обществени възпитатели, УКПППУ, съвместно с отдел „Закрила на детето“ към ДСП са извършвали посещения по адреси са провеждали срещи – разговори с родители и деца, за които има опасност да отпаднат от училище; включени са били в програма “Обществена трапезария” деца и техните семейства. След подаване от МК на сигнали до ДСП, са били отпускани социални помощи, включване в конкретни социални услуги, извеждане на дете от семейството, когато се налага, Социалните работници са съдействали на МК за издирване на деца, склонни да извършват ПП, деца – обект на малтретиране или родителска безотговорност. МК информират ДСП за деца, настанени във ВУИ и СПИ. След прекратяване на престоя им в тези заведения, се предприемат съвместни мерки за тяхната образователна, трудова и социална адаптация и интеграция.

Автор: Даниела Николова (01.02.2018 20:38)

Даниела Николова -Хисаря 7

Повечето местни комисии, във взаимодействие с Националната и местните комисии за **борба с трафика на хора** и съвместно с ИДПС, УКП, ЦОП, КСУДС, ДСП, НПО и други, с активно участие на обществени възпитатели и доброволци, са работили по **превенцията на сексуалната експлоатация и трафика на деца**. Със съдействието на местните комисии се организират кампании за запознаване на малолетни и непълнолетни с опасностите от сексуална експлоатация и трафик, за рисковите ситуации, които биха могли да създадат предпоставки за сексуални посегателства.

Праз 2015 г. МКБППМН са издали и/или разпространили предоставени им главно от НКБТХ, ДАЗД, БАСП, МОМ и други национални и международни НПО, **информационни материали по проблемите на трафика** на деца и трудовата и сексуална експлоатация в тираж 11288 (около 30 000 през 2014 г.) броя, предимно плакати, брошури, дигитални, флайери, книгоразделители, видео материали, мултимедийни презентации и други. Тиражът на издадените и разпространени материали и значително намален, в сравнение с предходната година, поради недостиг на финансови средства.

Най-популярните теми на информационните материали са следните: „Какво е трафик на хора и как да се предпазим“; филми „Непростимо“, „На кръстопът“, „Карго-изгубена невинност“; „Предай нататък“ – видео материали, плакати, брошури, картички; наръчник „Превенция на трафика на хора“; авторска книжка на МКБППМН „Трафик на хора- превенция“; помагало на ДАЗД по превенция на трафика; ръководство за превенция на трафика, предназначено за учители; наръчник за „Бягство от къщи- хватки само за момичета“; диплома за родители „Опасният непознат“; “ 10 въпроса и отговора по проблемите на трафика“; Това не е кастинг, това е трафик на хора“; малка книжка за три истински истории „Ти не си за продан“; книгоразделители „Не сме за продан“; брошури „Как човек може да попадне в каналите за трафик на хора“; диплома „Винаги има решение“; книжка с илюстрации за пет непълнолетни, жертви на трафик; картички „Понякога всички започва като игра“; „Време за действие“; „Всяко дете може да стане жертва на трафик“; „Едно момиче разказва“; „Бързи и лесни доходи- информирай се!“; „Светът на жертвата“; „Информацията предпазва“; „Опасности в интернет общуването“; „По-добре информиран, отколкото експлоатиран - разпознай сигналите за трафик на хора“; „Трафик на хора-модерното робство“ – мултимедийна презентация и други...

МКБППМН самостоятелно и/или съвместно с други институции, международни, национални и местни неправителствени организации са реализирали **136 (106 през 2014 г.) информационни кампании с обхванати 21513 (28 260 през 2014 г.) лица по проблемите на трафика и сексуалната експлоатация.** Освен това, във всички училища в часа на класа от секретари на МКБППМН, обществени възпитатели, училищните комисии, ИДПС и педагогически съветници - членове на МК и младежи-доброволци, са били представяни теми с дискусии по този проблем.

Автор: Даниела Николова (01.02.2018 20:36)

Даниела Николова -Хисаря 6

Важен акцент в работата на МКБППМН е било разработването и осъществяването на **специализирани програми за деца и семейства в риск от употреба на наркотици.** През 2015 г. са реализирани 183 (64 през 2014 г.) такива програми, обхванали 6434 (2634 през 2014 г.) деца и родители. Тези данни също показват сериозно нарастване. Типични теми на тези програми са били: „Истината за наркотиците“; „Борбата със зависимости- приоритет на семействата“; „Фамилни консултации и групи за подкрепа и взаимопомощ“; „Раздаване на тестове на родители, разкриващи употребата на ПАВ“; „Ранно откриване и превенция на риска“; „Семейството в борба с агресия и дрога“;

През 2015 г. в МКБППМН и в техните центрове за превенция и консултативни кабинети са консултирани 9580 (9 360 през 2014 г.) деца и родители във връзка с употребата наркотици./Може да вземете данни за 2016г. от ЦКБППМН/.

Издадени и разпространени са информационни материали в тираж 49885 (68 202 през 2014г.) броя- дипломаки, стикери, флайери, брошури, книгоразделители, филми, рубрики в сайтове на общини, МКБППМН и училища,

бележници, ключодържатели, тениски, плакати, сборници, мулти-медийни презентации, информационни табла, методически наръчници, бюлетини, значки, оригами и други. **Като по-интересни теми на информационните материали могат да бъдат посочени:** „Да се научим да разграничаване действителността от мита за наркотиците“; „Марихуаната – факти за тийнейджъри“; „Марихуаната – факти, които родителите трябва да знаят“; „Запознай се с наркотиците, за да не ги обикнете“; „Наслаждавай се на залеза без да залязва душата ти“; „ Алкохолът- клетъчна отрова“; „Кокаин – изборът да не се зависим“; „ Как да се предпазя от употребата на наркотици“; „Наркотикът – въпрос на свободен избор или лесен начин да изгубиш свободата си“; „Ако попаднеш в беда“; „Мисли, докато можеш!“; „Как да говорим за наркотиците-помагало за родители“; „Нека бъдем заедно за живот без дрога“; „Наркотиците- път за никъде“; Десет истини за наркотиците“; „Когато си надрусан не си ти!“; „Решението да кажеш не, за да има утре“; „Дай кислород на мечтите си- остави цигарите“; национална информационна линия за наркотици; „Как да предпазим детето си от наркотиците“, филм „Пропуснат живот“ и други.

През 2015 г. МКБППМН са реализирали **328** (356 през 2014 г.) броя **информационни кампании и общопревантивни програми за превенция на наркоманиите, алкохола и тютюнопушенето**, в които са били обхванати 70906 (87 216 през 2014 г.) лица. **По-оригиналните теми на тези програми и кампании** са: „ Форум-театър с казуси“; конкурс за разказ „Моят приятел наркоман“; „Живот без дрога“ по случай Международния ден за борба с наркоманиите; „Рискът от употреба на ПАВ“; „Изборът да си независим“; „Опасна заблуда“; „Живот или наркотик – право на избор“; „Влюбени и трезви“; „Здравето си запази, цигарата си угаси и дъх живот си поеми!“; „ Наркотиците и законът“; „Дрога – дали да не опитам?“ и други.

В изпълнение на превантивната си дейност **по отношение на наркоманиите** през 2015 г. МКБППМН са провели 107 (**129 през 2014 г.**) **проучвания с обхванати 17549 (16 219 през 2014 г.) респонденти**. Най-често **темите** на изследванията са били: „Какво знаем за наркотиците?“; „ Нагласи за употреба на наркотични вещества“;“ Оценка на въздействието и ефективността на превантивните програми и дейности“; „Тенденциите при употреба на наркотици от подрастващите и свързаните с тях проблеми“; „Пораженията, които нанасят наркотиците на човешкото тяло“; „Информираност за употребата на наркотични вещества и разпознаването им“; „Какво е зависимост и рискове от употребата на наркотици“; „Видове наркотични вещества – легални и нелегални“; „Наказателна отговорност за притежание и разпространение на наркотици“; „Нагласи на родителите към употреба на наркотични вещества и нуждите им от информация, помощ и подкрепа“; „Употреба на медикаменти, енергийни напитки, кафе, количество сън“ и други.

Автор: Даниела Николова (01.02.2018 20:34)

Даниела Николова -Хисаря 5

Брой програми за превенция и противодействие на детското асоциално поведение, бр

Години	Брой програми	Брой обхванати	Брой консултирани деца и родители в кампании
2011	454	154 218	12 697
2012	460	198 854	14 067
2013	636	133 357	14 505
2014	561	185 858	14 467
2015	585	179 397	16 018

Можете да проверите как са данните за 2016г. в ЦКБППМН.

По-важните теми на реализираните програми и кампании са следните: „Превенция на противообществените прояви на учениците. Превенция на рисковото поведение“; „Ценности и ценностна система. Ценности и правила на поведение“; „Превенция на просията сред децата. Програма за работа с деца в риск от девиантно поведение. Ранна превенция – симптоми на криминални прояви“; „Права и отговорности на децата в съответствие с Конвенцията за правата на детето. Повишаване правната култура на подрастващите“; „Арт-превенция с театър „Цвете“ и Усмивкова терапия“; „Лаборатория на чувствата. Емоционална устойчивост на малолетни и непълнолетни за ефективно преодоляване на негативен натиск“; „Повишаване на родителския капацитет за родители на деца с противообществени прояви“ и други.

Като добра превантивна практика на много местни комисии се е утвърдила инициативата **“Открити дни на МКБППМН”**. През тези дни обществеността (ученици, родители, учители, НПО, граждани и др.) са запознавани от секретари, членове на МКБППМН и обществени възпитатели с дейността и приоритетите на МКБППМН; със Закона за БППМН; с дейността на обществените възпитатели, на консултативните кабинети и центровете за превенция и т. н. с цел да бъдат ориентирани, подпомогнати и насочвани деца и родители към търсенето на адекватна помощ от специалисти по конкретни проблеми.

През годините дейността на местните комисии за БППМН по плана за действие в изпълнение на Националната стратегия за борба с наркотиците (2014-2018 г.) е била насочена към: реализирането на информационно-консултативна, проучвателна и изследователска дейност, анализ на факторите за употреба на наркотични вещества сред подрастващите; разработване на програми и проекти; работа с рискови групи; квалификация на специалистите; създаване и разпространение на информационни

печатни и видеоматериали по проблема. В добро партньорство с общинските съвети по наркотични вещества, превантивно – информационните центрове, РЗИ, инспекторите на ДПС, центрове за обществена подкрепа и НПО са реализирали множество разнообразни съвместни дейности.

Автор: Даниела Николова (01.02.2018 20:32)

Даниела Николова -Хисаря 4

По-важните и интересни теми на тези програми, стратегии и кампании са били следните: „Усвояване на умения за поведение при конфликтни ситуации в училище, къщи и навън“; „Полет към безкрайното“ - конкурс за рисунки, разкази, есета, стихове; арт-ателие „Нарисувай своята агресия“; карикатури, шаржове „Агресията в нас“; фото-конкурс „ Улови мига на доброто“; „Превенция на психологическата зависимост от интернет“ и „Насилието в социалните мрежи“; „Преодоляване агресията в училище“; „Детската гледна точка към разпознаване и превенция на тормоза в училище“; „Агресия при деца- причини за пораздането ѝ и стратегии за справяне с агресията“; „Как да помогнем на пострадали от насилие“; „Агресивно и рисково поведение или как да се изразят чувства без негативни изживявания“; „Ролята на семейството при агресивно поведение на децата“; „Спортът като превенция на насилието“; спортна игра „Мама, татко и аз срещу агресията в училище“; състезание „Удари топка, а не дете!“; Световен ден на розовата фланелка; „Вербална агресия, основана на полов признак“; „Разлика между сила и насилие. Как да контролираме гнева си“; проект „Не бъди агресиван. Бъди активен“; презентации „Агресия и възпитателни мерки при извършване на противоправни деяния. Прояви на агресия при ученици и млади правонарушители, с които работи МКБППМН“; „Силни без насилие – месец за борба с агресията“; „Дни срещу домашното насилие. Съвети за разпознаване на домашно насилие“; „ Превенция на насилието, свързано с рекета“; „Насилието е отговор на насилие“; кампания „Насилие, нетолерантност, дискриминация“; програма „Агресия, насилие, хулиганство“; „Правото на силата или силата на правото“; „Себеутвърждаващото поведение като алтернатива на пасивното и агресивното“; „Справяне с конфликт – тактично и без агресия. Ценности и асертивно поведение“ и други.

През годините МКБППМН са съобразявали **превантивната си дейност** с конкретните особености на общината (района) за ограничаване на специфичните криминогенни фактори. Всяка комисия, в зависимост от конкретния проблем, спецификата и възможностите на общината (района) и наличния материален и кадрови ресурс използва различни форми, методи и средства: лекции, беседи, семинари, тренинги, кръгли маси, видеофилми с дискусии по тях; открити уроци по проблемите на противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, престъпността от деца и срещу деца; превенция на рисковото поведение; дебати и лектории по гражданско образование и правата и отговорностите на децата; превенция на “спортното” хулиганство; организиране на спортни дейности с безплатно ползване на бази, летни лагери, туризъм; младежки дискотеки; конкурси; тематични спектакли и други. В тези дейности са били включвани и деца с противообществени прояви.

Необходимо е да се запознаете с данните от докладите на МКБППМН за броя на реализираните от МКБППМН **програми и кампании за превенция и** противодействие на детското асоциално поведение, обхванати деца в информационни кампании и консултирани деца и родители. Те показват леко увеличение на броя на реализираните програми, намаление на броя на обхванатите в кампании за превенция на асоциалното поведение и значително нарастване на броя на консултираните деца и родители.

Автор: Даниела Николова (01.02.2018 20:31)

Даниела Николова -Хисаря 3

Като правило в тези инициативи местните комисии включват и деца с противообществени прояви. Дейностите са свързани със спорт, туризъм, изкуство, творчество и самодейност. Посветени са били на Деня на детето, местни, общински, национални, международни, религиозни и други празници, като са били обвързвани с формиране на духовни, морални и естетически ценности; запознаване с правата, задълженията и на детето и законодателството, вкл. и ЗБППМН; толерантността в общуването; сигурността в живота на децата; движението по пътя; превенция на ХИВ и СПИН; здравословен начин на живот и други. Някои интересни теми на мероприятията са: „Лятно училище“; „Лятна занималня“; „Лятна академия за деца“; „Безопасна ваканция“; „Лятно приятелство“; детска работилница „Мечти без граници“; „Мое лято без насилие“; „Ваканция 2016г.“; „Детска полицейска академия“, съвместно с органите на МВР и други.

Превенцията на **насилието между деца и срещу деца е приоритет на ЦКБППМН и МКБППМН**. В тази връзка Централната комисия още през 2006 г. е изпратила указание до всички местни комисии да разработят и реализират стратегии и програми, насочени към превенция на насилието. Оттогава до сега, всяка година в докладите си до ЦКБППМН, местните комисии изпращат информация за реализираните дейности по този проблем в съответствие и с Националния план за превенция на насилието над деца.

Необходимо е се вземат данните за реализирани стратегии, програми, кампании и проекти по превенция на насилието между и срещу деца, и дали има значително нарастване спрямо предходни години?

По-съществените дейности, които са реализирани в рамките на тези стратегии, програми и кампании са: подготовка и разпространение на информационни печатни и видеоматериали, наръчници и т.н.; провеждане на изследвания, анкети и тестове за факторите за насилие и нивото на агресивност; работа по конкретни случаи и срещи на психолог с деца, жертви на насилие; рехабилитация на деца, пострадали от домашно насилие; противодействие на насилието над деца на улицата; работа с родители, консултиране на деца и семейства, обучения на учители, класни ръководители, педагогически съветници; подготовка на презентации и документални филми от ученици за насилието; кръгли маси, конференции и работни срещи; тренинги за агресията и насилието; проведени лекции, беседи, психодрама, ролеви игри; обучения в техники за преодоляване на агресията; ден, седмица, месец

срещу тормоза и насилието; обучения на екипи от ученици за работа с техни агресивни връстници; разработени училищни програми за борба с агресията и въведени координационни механизми срещу тормоза в училище и създадени съответни екипи и организирани превантивни кампании в училище чрез училищните комисии за превенция и други.

Автор: Даниела Николова (01.02.2018 20:27)

Даниела Николова -Хисаря 2

Предвид „Докладите за състояние и тенденции на престъпността и противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, дейност на централната комисия и местните комисии за БППМН ” в частта му за реализираните дейности по превенцията на противоправни действия е необходимо е да се обърне внимание и да се зададе въпроса защо трябва да бъде цялата тази дейност закрита с новия закон и няма ли място в така предложения нов? Необходимо е да се отговори и на въпросите кой и коя институция ще продължи превантивната работа в училищата и извън тях с всички тези деца и как?

„Основната дейност на местните комисии за БППМН е социално-превантивната. Тя включва анализ на криминогенните фактори, предотвратяване и ограничаване на действието им; идентификация, проучване и анализ на проблемите, свързани с девиациите в поведението на подрастващите на територията на съответната община (район в градовете с районно деление); работа по програми и проекти; партньорство с други органи и НПО, квалификационна дейност. Като органи по превенцията на ниво община, местните комисии осъществяват различни дейности по предотвратяване извършването на противообществени прояви и криминални деяния от малолетни и непълнолетни, информират и ангажират местните власти и местната общественост с анализите на състоянието, проблемите и тенденциите на престъпността и противообществените прояви на малолетните и непълнолетните в съответната община и предприемат мерки за тяхното ограничаване.

През изминалите години в изпълнение на своите приоритети, МКБППМН продължиха да съдействат на компетентните органи за **ограничаване на отпадането от училище**, за социална интеграция на малолетни и непълнолетни, извършили противообществени прояви и престъпления; за професионално обучение и трудова заетост на непълнолетни, пребивавали в СПИ, ВУИ, ПД, условно осъдени и предсрочно освободени; съдействие за решаването на социални проблеми на деца и семейства в криминогенен риск.

По отношение на друг приоритет – работа за **ограничаване на криминалната активност на ромските деца**, много от МКБППМН са включили в съставите си или като обществени възпитатели ромски лидери и представители на ромски неправителствени организации и здравни медиатори, които работят в ромските махали. МКБППМН са съдействали за привличане в училище, редовно посещение на

учебните занятия от ромски деца. Осъществявани са информационни кампании в ромските общности за здравно и сексуално образование, ограничаване на ранните бракове, ранните бременности, проституция и трафик, употреба на наркотици.

По следващото направление комисиите продължават **работата си с родители и семейства** и особено с такива, чиито деца са извършили противообществени прояви: информиране по проблемите на асоциалното поведение; дискусии; индивидуални и семейни консултации. Като успешна практика в много комисии е утвърдена формата **“Училище за родители”**. В тези “училища” висококвалифицирани специалисти оказват ефективна помощ по проблемите на социализацията, общуването с деца, преодоляване на конфликти, психологическа подкрепа, предпазване от употреба на наркотици, насилие, асоциално поведение, повишаване на знания и умения на настоящи и бъдещи родители при отглеждането и възпитанието на техните деца.

Основен приоритет в работата на **МКБППМН организирането и осъществяването на общопревантивна дейност**. В изпълнение на този приоритет са организирани множество и разнообразни дейности през ваканциите и почивните дни, в съответствие с желанията и интересите на децата.

Защо не се взимат в предвид **организираните кампании с общопревантивен характер** за превенция на противообществени прояви, наркомании, насилие, СПИН и други и колко са **обхванатите малолетни и непълнолетни лица?**

Автор: Даниела Николова (01.02.2018 20:23)

Даниела Николова -Хисаря 1

В предвиденият срок давам следното предложение по така публикувания проект на Закон за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица

В Раздел чл. 26 озаглавен Функции на Службата са предвидени всички дейности на службата за възпитателна подкрепа. Считаю, че в този член не са изчерпани всички възможности, които тази служба може да изпълнява и по този начин да бъде по-полезна и максимално функционална. Накратко представям основните криминогенни фактори за престъпността и противообществените прояви на малолетните и непълнолетните. По-съществените от тях са:

- социално-икономически фактори с индиректно негативно влияние върху социализацията на децата – нисък жизнен стандарт, безработица, бедност, лоши жилищни и битови условия и други;

- **социокултурни фактори:** деформация на ценности, съпроводена с ценностни модели, които толерират агресия и насилие по медии, интернет, компютърни игри, филми; недостатъчен избор и ограничен достъп до стойностни и полезни занимания на децата през свободното време и други;

- **социално-педагогически фактори** – занижен социален и институционален контрол; деформации в социалната микросреда; необхващане, отпадане и бягства от училище; проблеми, свързани с реда и дисциплината в училище; ограничена възпитателна работа в училище; липса на ефективна система за гражданско образование; агресивни прояви и насилие сред учениците; недостатъчно добре развита система за психологична помощ и социално-педагогически услуги, особено в малките общини и други;

- **фактори, свързани с ниската правна култура и морал** - непознаване или пренебрегване на правни и морални норми; неизпълнение на основни разпоредби в наказателното законодателство, ЗБППМН, Закона за закрила на детето, Наредба № 1 на общините за обществен ред и сигурност, ограниченията за продажбата на алкохол и цигари на деца; посещенията в заведения след ограничителния час и т. н.;

- **семейна среда** - криминогенност и конфликтност; насилие в семейството; негативни модели на поведение; ниско образование и култура на родителите; проблеми в общуването между родители и деца; безотговорност и безнаказаност на родители; слаб родителски контрол и незаинтересованост към проблемите на децата; емоционална и педагогическа занемареност; отчужденост в семейството; грешки, недостатъци, пропуски при възпитание на децата в семейството; пребиваване на родители в чужбина, което лишава децата от родителски грижи и контрол; бягство на децата от дома, безнадзорност и скитничество и други;

- **личностни фактори** – неадекватно взаимодействие между индивида и обществото; акцентуации на характера; смущения в „аз-концепцията“ на личността; проблеми в комуникативността; социално-психични деформации, разстройства в ценностната система, ценностни и емоционални дефицити; неразвити социално значими потребности и интереси; недостатъчно развит самоконтрол; липса на умения за реагиране в рискови ситуации и преодоляване на конфликти; подражание на асоциални поведенчески модели; психични травми, породени от взаимоотношенията в семейството или липсата на семейство; психични и поведенчески реакции, в резултат на проявено към някои деца насилие или под въздействие на алкохол и наркотици; склонност към агресивност или конформизъм; стремеж към самоутвърждаване чрез агресия и девиантно поведение и други;

- **приятелска среда** – участие в групи и ситуации с повишен криминогенен и виктимен риск; агресивни модели на общуване в неформални групи; силово решаване на конфликти; употреба на алкохол и наркотици като групова норма и други.

Посочените фактори действат комплексно, като в отделните случаи е различен доминиращият фактор. Силата и интензитетът им са със специфична значимост за всеки отделен случай. Независимо от конкретните им конфигурации, те водят до отклонения в поведението на маловръстните и извършване на противообществени

прояви и престъпления. Поради това превантивната дейност на системата за Службата по възпитателна подкрепа трябва да бъде насочена към ограничаване на действието на всички посочени фактори.

Автор: Десислава Шопова (01.02.2018 15:55)

Становище на МКБППМН Елена

3. Опитът ни, базиран на дейността на МКБППМН в град Елена, сочи, че е изключително голяма ползата от:

- спортните празници, в които участват петте училища в община Елена

- кампаниите с антидрога и антиспин насоченост, в които се привличат и доброволци от БМЧК;

- Лятната академия, проведена през 2017 г., обхванала 200 деца и младежи в общината, които два летни месеца имаха срещи с полицаи, пожарникари, фелдшер, аниматори, занаятчия, твориха в местните читалища... Два месеца тези млади хора се забавляваха, но и научаваха полезни неща. А най-важното – че се чувстваха значими, оценени, имаха възможност за спортна надпревара, където да доказват себе си. Бяха изведени от обичайната им среда при откриването и закриването на Лятната академия, участвайки в богатата програма.

4. Колко време ще е необходимо, за да заработят ефективно предвидените в закона приемни семейства, центрове за възпитателен надзор, институциите, предвидени за сключване на договор със Службата за възпитателна подкрепа? И какво се случва в същия този период на адаптиране, преорганизиране, преквалификация, защото преобладава изискването за педагогически ценз на повечето от служебните лица.

5. В заключение:

Предлагаме:

- Да се предвидят коригирщи мерки, прилагани към родителите

- Местните комисии/Службите да останат структурирани към общините, а не да се назначават от МП

- Централната комисия/Служба да остане към МС.

- Нека предложения закон се преработи основно, като се вземе предвид старият, и се приемат добрите практики на комисиите. Да се направи задълбочен анализ на противообществените прояви в последните 5 години, да се състави карта, ако трябва, за да се види къде са горещите точки и преди всичко да се поканят за разговор, обсъждане и предложения на хората - секретари и председатели на

комисиите, защото те би трябвало да са истинските законотворци.

Автор: Десислава Шопова (01.02.2018 15:55)

Становище на МКБППМН Елена

Как точно може да се случи това в едно село, в което безработицата е водеща и реално труд полагат по „Временна заетост“, в кметството, в местния магазин и заведения. Въпросът е излишен – не само че няма къде да се труди младият нарушител, но и няма как да се осигурят предвидените в закона условия.

-редовно посещаване на училище или на работа – отговорността за изпълнението на мярката пада върху директора/работодателя – в последно време сме свидетели колко много усилия се полагат за обхващане на всички подлежащи на задължително обучение, така че директорът е длъжен да задържа в училище учениците до 16-годишна възраст и да информира по-горе стоящите органи, когато има системно отсъстване. Смятаме, че вменяването на това задължение само по себе си е излишно. А относно идеята работодателя да задължи нарушителя да ходи на работа – интересно как в една частна фирма това би било възможно.

-С добро намерение, но неприложими са и следващите мерки: общественополезни работи, участие в културни или консултиращи дейности, участие в спортни дейности, защото:

--в малките населени места липсват необходимите според закона институции

Пример Село Майско е с почти 100% ромско население с редовни досега „клиенти“ на МКБППМН. Има училище и детска градина, читалище липсва, здравна служба също, спортен клуб няма.

Как ще се приложат цитираните мерки?

Въпроси:

1. Ясно ли е какво е наложило законът в този вид категорично да се отличава от досега действащия Закон за БППМН. Направен ли е достатъчно задълбочен анализ, който да е провокирал подобни драстични промени в цялостната дейност по налагане на възпитателни мерки на непълнолетните и прехвърляне отговорността за противообществените нарушения на малолетните върху дирекция „Социално подпомагане“.

2. Защо в проекта на новия закон липсват мерки за превантивна дейност? Излиза, че трябва да се провинят и тогава ще ги насочваме към културни и спортни ИНСТИТУЦИИ, за да ги превъзпита някой. А в малките селца без ИНСТИТУЦИИ?

Автор: Десислава Шопова (01.02.2018 15:53)

Становище на МКБППМН Елена

2. Четейки закона, оставаме с впечатлението че съставителите му или не са запознати със стария, или толкова категорично го отричат, че са „реписали“ друг, който не се вписва в реалната обстановка у нас.

Като комисия, която работи с нарушители от малък град и села с преобладаващо малцинствено население, заявяваме, че голяма част от мерките ще са безрезултатни.

Категорично изразяваме несъгласие органът за възпитателна подкрепа да се нарича СЛУЖБА /предполагаме, че така е формулировката в „реписвания“ закон:

2.1. Отново имаме утвърдило се семантично негативно значение, като за нещо, за което вземаш пари без много усилие / напр. „на държавна служба“/.

В този смисъл предлагаме да си остане названието КОМИСИЯ, дори и да има промяна в отговорностите .

2.2. Освен че не сме съгласни с наименованието, не смятаме за реалистично изпълними всички вменени задължения на Службата за възпитателна подкрепа, особено в малки населени места, където институциите, с които ще се сключват договори за допълнителна възпитателна дейност.

2.3. Не смятаме че са приложими голяма част от възпитателните мерки:

-съдействие – медиатор, семеен съвет – голяма част от причините за нарушенията се крият в семейната среда, В този смисъл как точно се очаква положително въздействие, когато и роднините са със същия профил? Медиатор е хубава дума, но действителността в подобни общности изключва ефективност на подобно „въздействие“.

-обезщетение чрез полагане на труд от непълнолетно лице

Автор: Десислава Шопова (01.02.2018 15:51)

Становище на МКБППМН Елена

относно проекта на ЗАКОН ЗА ОТКЛОНЯВАНЕ ОТ НАКАЗАТЕЛНО ПРОИЗВОДСТВО И НАЛАГАНЕ НА ВЪЗПИТАТЕЛНИ МЕРКИ НА НЕПЪЛНОЛЕТНИ ЛИЦА

1. Законът в този вид категорично е обречен на неефективност и не решаване, а задълбочаване на проблемите с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни.

1.1. още в названието се използва думата отклоняване, която е семантично негативно натоварена – влиза в състава на устойчиви словосъчетания от рода на „незаконно отклоняване на парични средства“, „отклоняване от правия път“, „отклоняване на внимание“ и др.

1.2. маркира се обхвата на въздействие, а именно непълнолетните лица:

1.2.1. става ясно, че грижата за противообществените прояви на малолетните ще бъде поета от дирекция „Социално подпомагане“. За нас това е грешен подход – все повече и все по-тежки противообществени прояви на малолетни се наблюдават в обществото, включително и убийства. Дирекция „Социално подпомагане“, сравнена с досегашните местни комисии, едва ли ще успява да вдъхва уважение у малолетните, които твърде рано са демонстрирали незачитане на правила и обществен ред, а и едва ли има необходимия ресурс, например от педагогически подготвени кадри, способни да въздействат професионално върху вече обременената психика на малолетните.

1.2.2. В другата крайност намираме мерките към непълнолетните, а именно гледането на всички дела да се случва в съда. В МКБППМН са гледани доста на брой дела в периода 2012-2017 г. Имали сме възможно най-разнообразни по съдържание и тежест случаи и едно е било обединяващо-стремежът ни в залата на общинска администрация те да усещат цялата строгост на възпитателната мярка и грижата ни да не се наложи да ги третират като истински престъпници в съда. Ефектът от подобна препоръка е с двойна сила - и за нарушителя, но особено за родителите и попечителите, които изпитват уважение към съдебната институция.

Ако непълнолетният попадне в съда на 14 години, дори и да е уплашен, следващият път за него няма да е толкова притеснителен, за да се стигне до момента, когато, ако нарушенията продължат, той да приема процедурите в съда като нещо нормално. Освен това изразяваме съмнение относно възможността в Районен съд Елена ефективно да се прилагат възпитателни мерки на непълнолетни нарушители от община Елена и община Златарица, в която такъв няма.

1.2.3. Всички мерки, предвидени в ЗОНПНВМНЛ в населени места без районен съд, са обречени. От опит знаем, че става най-често въпрос за нарушители от изключително бедни семейства, което не предполага възможност на родители/попечители за извозването до съда в другото населено място.

Автор: encho zlatanski (01.02.2018 11:59)

калояново

1. В Проекта отсъства понятието „**превенция**“, която е основната дейност на МКБППМН. Практиката показва, че са постигнати значителни резултати с реализирането на широко мащабни превантивни дейности.

2. Не са включени центрoвете за превенция и **консултативните кабинети**, създадени към МКБППМН, които са ефективни по превенция и корекционно-възпитателна работа.
3. Ще създаде сериозни проблеми изключването на **малолетните деца**, извършващи криминални деяния, от системата за отклоняване от наказателно производство и насочването им само към системата за закрила на детето. Внушава се **неправилната оценка, че възпитателните мерки по чл. 13, ал.1 от ЗБППМН са вид наказателни мерки.**
4. Големи затруднения ще създаде при функционирането на системата създаването на Служби за възпитателна подкрепа **само в общините**, на чиято територия има районен съд.
5. В Проекта е записано, че „В Службата се назначават възпитатели, които водят работа по случай“. В този текст не става ясно дали тези възпитатели са правоприемници на досегашните **обществени възпитатели** по ЗБППМН и какъв ще бъде техният статут. Ако не са, то какво ще стане с обществените възпитатели, които са орган на МКБППМН за индивидуално - възпитателна работа с малолетни и непълнолетни.
6. Да остане към Министерски съвет Националната служба за възпитателна подкрепа.

Автор: Георги Филипов (31.01.2018 23:31)

Становище - Георги Филипов

1. Авторите на законопроекта гръмко афишират стремежът си за бързо производство в интерес на най- добрият интерес на закононарушителят непълнолетен, и затова предлагат и още промени в Указа за борба с дребното хулиганство, като, цитирам : „алинея 4 – административно наказание не се налага, когато нарушителят е непълнолетен. В този случай се налага възпитателна мярка по реда на ЗОНПНВПНЛ.“ / страхотна абрeвиатура!!! / край на цитата. Кое ще бъде по – бързо като времетраене – глоба на място по ЗАНН или ПОНЕ 44 дни процедура по ЗОНПНВПНЛ ??? Явно ..второто!!!
2. Въпреки, че в Консултационния документ на Министерство на правосъдието, се афишира някаква оценка Пълна оценка на въздействието, никъде не видях такава...Ако ще бъде направена такава...някой ден..от някого...нека той / тя има предвид бройката от поне 190 човека, които в момента работят на длъжността „Секретар на МПБППМН“ и още много, работещи в разкритите към Местните комисии по места центрове за превенции, консултативни кабинети и други, и други, и други...

Автор: Георги Филипов (31.01.2018 23:30)

Становище - Георги Филипов

1. В сега действащия ЗБПМН , в неговия чл. 15, са предвидени и мерки спрямо родителите на децата правонарушители. Съгласно предлагания текст за нов закон, мерки срещу родителите на проявените маловръстни **не са предвидени и такива няма да се налагат.**

2. Огромно недоумение и тревога буди лично в мен специалната глава в проектозакона „Дисциплинарни мерки и употреба на сила при нарушаване на правилника за вътрешния ред“ ?!? В сега действащия ЗБПМН законодателят не е предвидил употребата на сила...Наистина съм притеснен, че в третия вариант на проектозакона може да има и глава „Употреба на оръжие“.

3. Авторите на законопроекта са го нарекли Закон за отклоняване от наказателно производство и....Предлагам да промените заглавите на Закон за избягване на правосъдие ! Повод за това ми дават предлаганите от авторите промени в законови и подзаконови актове, описани от тях в Преходни и заключителни разпоредби, както следва:

1. Предлагана промяна в чл.144 на Наказателно – процесуалния кодекс, и по – специално текста на алинея 4, цитирам „ Когато е определено, че лицето е дете, но неговата предполагаема или точна възраст е невъзможно да се определи, приема се, доколкото не може да се докаже противното, че лицето не е навършило 14 – годишна възраст“. Няма човек, няма проблем, е казал някой в миналото. Много възпитателни дела ще имаме, ако е над 14 години, я да приемем, че е малолетен...Невероятно!

2. Още по-фрапантен пример за опит за избягване на правосъдие – предлаганата от авторите на законопроекта промяна в текста на алинея 1 от Указ № 904 за борба с дребното хулиганство, цитирам : „ в ал.1 думите „лице, навършило 16 годишна възраст“, се заменят с „пълнолетно лице““ , край на цитата. И с този текст авторите осигуряват на всички футболни хулигани, например, 2 години спокойствие, за да се бият с полицията около,на и по футболните терени, да си организират боеве по агитки, да чупят, палят , трошат и безчинстват по пътя си към и от стадиона...Примери още много могат да се дадат в тази насока.

Автор: Георги Филипов (31.01.2018 23:30)

Становище - Георги Филипов

1. В законопроекта, в чл. 13, ал.1, т. 1 /много странно съвпадение...и в сега действащия ЗБПМН, възпитателните мерки са изброени в чл. 13...без коментар/ се

предвижда от съда да бъде налагана възпитателната мярка „задължаване да посещава редовно учебни занятия“, като, съгласно разпоредбите на чл. 46, ал. 1 от законопроекта, срокът за изпълнение на постановената от съда възпитателна мярка, може да бъде до 1 / една / година. Според Вас, като автори, ако съдът наложи възпитателната мярка на непълнолетен правонарушител на възраст / видна от ЕГНто му, примерно/ 15 години и 8 месеца, възпитателна мярка по чл. 13, ал. 1, т. 1 и срок от една година за изпълнението ѝ, дали задължителния по този проект адвокат няма веднага да обжалва мярката и да спечели веднага, безапелационно и на всички възможни инстанции, тъй като съдът ще е нарушил едновременно и разпоредбите на чл. 53, ал. 2 от Конституцията на Република България и чл. 8, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование? Не отговаряйте, отговорът е очевиден...

2. В §7 на преходните и заключителни разпоредби на проекта за нов закон са споменати Центрове за възпитателен надзор...създадени със Заповед на Министъра на правосъдието...едно изречение ..кратко, ясно, напълно разбираемо, изчерпателно. В същите разпоредби, в § 8 се споменава закриване и преобразуване на социално – педагогически интернати / СПИ / и възпитателни училища – интернати / ВУИ /...но отново не става напълно ясно – СПИ и ВУИ в Центрове за възпитателен надзор ли се преобразуват? Ако да – напишете го в текста. Ако само се преобразуват и отново остават, както и досега под ръководството на МОН видно от предлагания текст, то тогава къде е промяната???

3. В Глава Пета – Налагане и изпълнение на възпитателни мерки в предлагания текст за нов закон, от чл. 42 до чл. 52, са изброени органите, които могат да налагат възпитателни мерки. Това, според новия закон, са само и единствено специализираният полицейски служител, прокурора и съдът. В противоречие на всички тези 12 члена от новия закон, същите автори на същият този законопроект, с § 15 от преходните и заключителни разпоредби на новия закон, предлагат следните изменения в Закона за опазване на обществения ред при провеждане на спортни мероприятия, цитирам: „Чл. 30, ал. 1, т. 3 се изменя така: изпраща преписката на съответната служба за възпитателна подкрепа за налагане на възпитателни мерки по ЗОНПНВПНЛ, когато нарушителят е непълнолетен“; в чл. 33,, ал. 1 се изменя така: Изпраща преписката на съответната служба за възпитателна подкрепа по настоящият адрес на лицето, за налагане на възпитателни мерки по ЗОНПНВПНЛ, когато нарушителят е непълнолетен“, край на цитата ! На какво основание Службата за възпитателна подкрепа ще наложи възпитателна мярка, когато самата тя по закон няма това право, съгласно цитираната по – горе глава Пета на проектозакона и изброените в нея органи, които могат да налагат възпитателни мерки?

Автор: Георги Филипов (31.01.2018 23:29)

Становище - Георги Филипов

1. В проекта за нов закон се предвижда съществуващите сега Местни комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните / МКБППМН / да се преобразуват в Служби за възпитателна подкрепа. Службите за възпитателна подкрепа, от своя страна, ще съществуват **само** в градове, в които има функциониращ Районен съд. Общините в България са 265. Във всяка една от тях има създадени, изградени и работещи МКБППМН. Районните съдилища в България са 133. Във всеки един от 24 района на град София има създадени, изградени и работещи 24 МКБППМН. Районният съд в София е само един. Вярно е, че в голямата си част един районен съд обхваща две съседни общини. Например Районен съд Павликени е с район на действие община Павликени и съседната Община Сухиндол. Но...съгласете се...едно е детето и неговото семейство да пътуват 17 км. от село Горско Калугерово до град Сухиндол, съвсем друго е към тия 17 км. да добавим още 14 км. до град Павликени. Сами пресметнете времето за пътуване, разходите...и не забравяйте, че не всяко семейство в провинцията има личен автомобил...в практиката ми често съм виждал семейства да идват в град Павликени с конска каруца...

2. Проекта за нов закон предвижда към Службите за възпитателна подкрепа да бъдат назначавани възпитатели и други специалисти. От проекта не става ясно колко и какви ще бъдат те, кой ще ти назначава, как ще ги назначава, по трудово правоотношение ли ще работят те или по служебно..или на граждански договори...въпроси, въпроси, въпроси.../както и не е ясно запознати ли са кметовете на населени места, в които има работещ районен съд, за бъдещите работни места, които трябва да разкрият и за бъдещите работни заплати, които ще трябва да плащат....и ако да...как приемат те този факт./

3. В последната алинея 5 на чл. 24 е предложен текста, цитирам: „Изпълнението на мерките и програмите се финансира от държавния бюджет”, край на цитата. За кои мерки иде реч??? Ако става въпрос за възпитателни марки, напишете го, ако е за други...посочете какви. И за кои програми? Телевизионни програми, програми за трудова заетост??? Моля Ви...това е текст на бъдещ закон, бъдете по – прецизни!!!

Автор: Георги Филипов (31.01.2018 23:29)

Становище - Георги Филипов

1. В текста на проекта, в **ал.5 на чл. 30** е записано, цитирам: „Непълнолетният и лицата по ал.3 /прокурор, непълнолетен, родител, адвокат и Служба за възпитателна подкрепа/ се запознават с материалите по възпитателното дело **преди началото на първото съдебно заседание**”, край на цитата. Защо авторите на проекта са избрали точно този вариант, когато, съгласно ал. 3 и ал 4 на същия член, от образуването на възпитателното дело до първото съдебно заседание, по проекта за нов закон всички изброени в алинея 3 задължително присъстващи на разглеждането

на възпитателното дело страни имат на разположение **44** /четиридесет и четири/ дни да се запознаят в пълнота, спокойно и изчерпателно с материалите по преписката?

2. С текста на чл. 23 от законопроекта, авторите му преобразуват сегашната Централна комисия за борба срещу противообществени прояви на малолетни и непълнолетни в Национална служба за възпитателна подкрепа. С алинея 2 на същия член, те обаче, поставят същата под ръководството на Директор, назначен от Министъра на правосъдието, а не както в сега действащия закон – към Министерски съвет. Считаю, че това в огромна степен ще намали възможностите на новата „Национална служба“. По сега действащият Закон за БППМН, Централната комисия е в състав: Председател: Заместник министър – председател на Република България; Заместник – председатели: заместник – министър на образованието и науката; заместник – министър на труда и социалната политика; заместник – министър на вътрешните работи и членове: заместник – министър на правосъдието, заместник – министър на здравеопазването, заместник – министър на финансите, заместник – министър на културата; заместник – министър на младежта и спорта; заместник – председател на ДАЗД; заместник на Председателя на Върховния касационен съд; заместник на Главния прокурор и заместник на Директора на Националната следствена служба. Видно от състава на сега действащата Централна комисия, същата има представителство на всички министерства, агенции и служби, които имат пряко отношение към работата с деца и деца в конфликт със закона и нейните възможности за действия са много по – големи.

3. С текста на **чл. 24** от проекта, авторите преобразуват сегашните Местни комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни в Служби за възпитателна подкрепа. И докато в § 5, ал. 1 на преходните и заключителни разпоредби на законопроекта е записано, че новосъздадената Национална служба ще бъде, цитирам: „правоприемник на активите, пасивите, архива, правата и задълженията на Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни“, край на цитата, в § 6, ал. 1 на същите преходни и заключителни разпоредби, на същия законопроект, новосъздадените Служби за възпитателна подкрепа ще са само „правоприемници“ на преобразуваните Местни комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните. Нито дума за техните активи и пасиви. А би трябвало, тъй като, видно от предлагания текст за ал. 2 на чл. 24, служби за възпитателна подкрепа ще бъдат създадени само в общини, където е разположен районен съд, тоест от сега действащите 305 / Триста и пет / местни комисии, в служби за възпитателна подкрепа ще бъдат преобразувани само 113 / Сто и тринадесет/. Какво ще се случи с имуществото на всяка една от комисиите, която ще бъде закрыта, все пак то е имущество и на общината, към която комисията е била създадена и е работила?

4. В текста на ал. 3 на чл. 24 е записано, че новосъздадената Служба за възпитателна подкрепа ще бъде ръководена от Ръководител. По сега действащия закон това е секретар на щат. Какво ще е служебното положение на новия ръководител? От предлагания текст това не става ясно.

Автор: Георги Филипов (31.01.2018 23:24)

Становище - Георги Филипов

Утро...Слънце...Усещане за свобода...Старият, ретрограден Закон за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, създаден през далееееееееееееечната 1958 година / на някои сегашни непълнолетни бабите им не са били родени тогава.../ е отменен...най – накрая...В сила е новия Закон за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица. Между другото, страхотна абревиатура – ЗОНПНВМНЛ...четири дена се опитвам да я запомня и още съм на третата буква...но..да се върнем на закона.

Непълнолетния И.С.П. извършва престъплението кражба. След проведените ОИМ е разкрит от органите на МВР и безспорно е доказано, че той е извършителят на престъплението кражба. Тъй като е откраднал колата на комшията, който пък оставил в жабката на автомобила и едни 500,00 лева /служебни/, престъплението не може да се окачестви за „маловажно“ и специализираният полицейски служител не може да наложи на непълнолетния възпитателната мярка „Предупреждение“, същият полицейски служител, вече специализиран, изпраща материалите на прокурор. Прокурорът също не може да окачестви престъплението като „маловажно“. Призовава непълнолетният и му предлага възможността да не бъде съден за извършеното от него престъпление, а да бъде отклонен от наказателно производство и да му бъде наложена възпитателна мярка. Непълнолетния се съгласява, прокурорът изпраща материалите по преписката на съда, съда я получава, проверява обстоятелствата, образува възпитателно дело, насрочва дата за разглеждането му, провежда първото заседание. Явяват се всички задължителни за присъствие по делото страни /примерно/, без представител на Дирекция „Социално подпомагане“ / нищо, че нарушаваме Закона за закрила на детето/. Възпитателното дело върви бързо – непълнолетният иска да се призоват нови лица, които да му окажат подкрепа при разглеждане на делото / той има това право по **чл. 31, ал. 4** от законопроекта/, после непълнолетният иска призоваването на нови свидетели и вещи лица / има това право по **чл. 32, ал. 2** от законопроекта/, съдът /в състав от един съдия за непълнолетни – **чл. 28, ал. 3** от законопроекта/ разбира фактите бързо и веднага и не се възползва от правото си по чл. 32, ал. 5 да отлага възпитателното дело за изясняване на фактите и в един прекрасен момент, след разглеждане на цялото дело, съдът постановява решение, с което, на основание **чл. 40, ал. 1** прекратява възпитателното дело, тъй като не са налице предпоставките за отклоняване от наказателно производство. Съгласно текстовете на проектозакона, напълно възможен вариант.

Вариант 2 – същата фактическа обстановка с непълнолетния И.С.П.. Този път обаче непълнолетният **не дава съгласие** да бъде отклонен от наказателно производство. Тук тогава би трябвало да влязат в сила разпоредбите на **чл. 5, ал. 3** от законопроекта, цитирам : „При липса на съгласие за отклоняване на непълнолетния наказателното производство се провежда по общия ред”. край на цитата. Тоест – прокурорът внася материалите по преписката в съда, съдът обаче този път е длъжен **да образува / по общия ред / наказателно дело** срещу непълнолетния, в резултат на което наказателно дело непълнолетния **ЩЕ БЪДЕ ОСЪДЕН С ПРИСЪДА**.

И тук е мястото да се отбележи, че при провеждане на възпитателно дело по сега действащия ЗБППМН, на същият непълнолетния И.С.П. може да наложена **възпитателна мярка И ТОЙ НЯМА ДА Е ОСЪЖДАН. Както и не е осъден нито един непълнолетен, на който е образувано и разгледано възпитателно дело в нито една от сега действащите местни комисии в нито една община на страната. На всеки един от тези непълнолетни, по сега действащият ЗБППМН, е налагана възпитателна мярка.**

Автор: Георги Филипов (31.01.2018 23:23)

Становище - Георги Филипов

1. Член 29 на законопроекта е основополагащ и по друга причина. Той въвежда нови правила в българското правораздаване, твори нова практика.../Явно не случайно той е в глава „Производство по..”, творят авторите на законопроекта, създават./ Та...конкретно...текста на чл. 29 , ал. 1 гласи, цитирам : „При налагане на предупреждение полицейският орган изпраща преписката на районния прокурор за сведение”, край на цитата, ал. 3 е направо революционна, цитирам : „Прокурорът може да наложи възпитателна мярка предупреждение, когато основанията, предвидени в този закон, са налице.” край на цитата. Няма да се спирам на липсата на кавички за „Предупреждение” и в двете алинеи...защото и без това съм без думи от възможността и полицейският служител, и прокурорът да налагат възпитателни мерки. Без думи оставаше всеки прокурор, на който предложих да прочете този новаторски текст....и съдиите..и адвокатите. До колкото знам от моят скромнен опит и практика, до момента единственият, освен местните комисии, който можеше по закон да налага възпитателни мерки, беше съдът. Явно....малко знам. Но...в **чл. 42, ал.1** на законопроекта е записано черно на бяло, че и специализираният полицейски служител, и прокурорът могат да налагат възпитателната мярка „Предупреждение” / а „Предупреждение” е възпитателна мярка, видно от **чл. 9, ал. 1, т. 1** от законопроекта/.

2. Да продължим с невероятния **чл. 29** от законопроекта. Казахме вече, с неговата ал. 4, че прокурорът е получил съгласие от непълнолетния / това е в добрата хипотеза, когато непълнолетния е съгласен/ да го отклони от наказателно производство и изпраща преписката на съда за налагане на възпитателна мярка. В

чл. 30 съдът получава преписката и, забележете, цитирам ал. 1 на чл. 30 : „ ...съдът проверява наличието на всички обстоятелства за образуване на възпитателно дело...” край на цитата...В алинея 3 на същия член съдът образува възпитателното дело, в алинея 4 на същия член провежда първото заседание по възпитателно дело и.....изведнъж, след като е разгледал възпитателното дело, с решение по **чл. 33, ал. 1, т. 2**, съдът постановява решение, с което, цитирам „ изпраща материалите на компетентен прокурор, когато не са налице предпоставките за отклоняване от наказателно производство в предвидените от закона случаи”, край на цитата !!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!! Чакайте, че аз пак не разбрах...Нали в **чл. 29, ал. 4** непълнолетният се съгласи с прокурора да го отклонят от наказателно производство, прокурорът изпрати преписката НА СЪДА ЗА НАЛАГАНЕ НА ВЪЗПИТАТЕЛНИ МЕРКИ, в **чл. 30** съдът провери всичко, образува възпитателното дело и проведе първото му заседание и изведнъж в **чл. 33, ал. 1, т. 2** същият този съд, който получи, провери и започна, установи, ЧЕ НЕ СА НАЛИЦЕ ПРЕДПОСТАВКИТЕ ЗА ОТКЛОНЯВАНЕ ??? Те / предпоставките/ нали бяха налице в чл. 29 и в чл.30 ?????????? Странно. Това тотално разминаване между текстовете на предлагания законопроект продължава и с текста на **чл.40, ал. 1**, който гласи, цитирам : „Възпитателното дело СЕ ПРЕКРАТЯВА, когато не са налице предпоставките за отклоняване от наказателно производство”. Край на цитата.

Наистина се обърках....За това, хайде да спрем и да се опитаме да погледнем на новия закон от висотата на неговите автори....

Автор: Георги Филипов (31.01.2018 23:22)

Становище - Георги Филипов

1. Точка 7 на член 3 от законопроекта ни уверява, че с този нов закон ще се гарантира „бързина на производството”. По сега действащият ЗБППМН, съгласно разпоредбите на чл. 16, ал. 5, т. 1, възпитателното дело се разглежда 1 /един/ месец след образуването му. В законопроекта, видно от чл. 30, ал. 3 и ал. 4, е записано, цитирам: „Чл. 30, ал. 3. В 14 дневен срок от получаване на преписката съдът образува възпитателно дело и насрочва дата за разглеждането му...; ал. 4. Първото заседание по делото се провежда не по - късно от 30 дни от датата на образуване на делото”, край на цитата. 14 дни плюс 30 дни е равно на 44 дни, което, според авторите на законопроекта, е много, много, много по - малко число от 30. Освен това, за бързината на новите възпитателни дела, разглеждани само и единствено от съда, по новия законопроект, допринася и разпоредбата на чл. 32, ал. 5 , която гласи, цитирам : „Когато прецени, че делото не е изяснено от фактическа страна, съдът го отлага за събиране на допълнителни доказателства.” край на цитата...С колко го отлага, до кога го отлага, кой ще ги събира тия доказателства, къде ще ги представя, на кого, как...Сами виждате, новото възпитателно дело протича много бързо...все пак то „защитава най - добрият интерес на непълнолетния” / чл. 3, т. 1 от законопроекта/...А правата на пострадалия ???

2. Чл. 31 от глава „Общи правила за разглеждане на възпитателното дело“ на проектозакона продължава традицията на авторите му да не зачитат разпоредбите на сега действащи български закони – в случая **чл. 15, ал. 4**, от Закона за закрила на детето, където е записано, цитирам : „чл. 15, ал. 4. (4) Съдебните и административните органи осигуряват подходяща обстановка за изслушване на детето, съобразена с неговата възраст. На изслушването и консултирането на детето **задължително** присъства социален работник от дирекция "Социално подпомагане" по настоящия адрес на детето, а при необходимост - и друг подходящ специалист.“, край на цитата. Съгласно текста на законопроекта, представителят на Дирекция „Социално подпомагане“ въобще не фигурира в списъка на задължителните участници по делото. Има ли нужда от коментар? А за да няма объркване що е то дете, и има ли разлика с непълнолетен, цитирам текста на **чл. 2** от Закона за закрила на детето, където е записано: „Чл. 2. Дете по смисъла на този закон е всяко физическо лице по навършването на 18 години“. Край на цитата.

В сега действащият ЗБППМН процедурата по образуване на възпитателно дело е пределно ясна и широко достъпна – при постъпване в местната комисия на сигнал от съд, прокуратура и полиция веднага се образува възпитателно дело, при постъпване на сигнал от длъжностни лица и граждани, се извършва проверка и след установяване наличието на достатъчно данни за извършено деяние, отново се образува възпитателно дело. Акцентирам върху съд, полиция, длъжностни лица и граждани. В доста неясния и разбъркан текст на чл. 29, ал. 4 на новия законопроект, се промъква едно изречение, че прокурорът изпраща преписката на районния съд за налагане на възпитателна мярка. С текста на чл. 29, ал. 4 прокурорът я изпраща, с текста на чл. 30, ал. 1 съдът я получава. Не видях никъде в предлагания законопроект текст, с който длъжностно лице и/или гражданин да могат да подадат сигнал при извършено спрямо тях посегателство...

3. Текста на **чл. 29, ал. 4** озадачава и с още нещо. Там е записано, цитирам: „...след като непълнолетният е дал съгласие за това, преписката се изпраща на районния съд за налагане на възпитателни мерки.“ край на цитата. А ако непълнолетният не е съгласен ??? Ако тук влиза в сила разпоредбата на **чл. 5, ал. 3** от законопроекта, цитирам : „ При липса на съгласие за отклоняване на непълнолетния, наказателното производство се провежда по общия ред“, край на цитата, то нека това бъде записано и в текста на чл. 29, ал. 4. Ако авторите не са имали предвид това, за какво става въпрос тогава ???

Автор: Георги Филипов (31.01.2018 23:22)

Становище - Георги Филипов

Възраженията ми по новия законопроект са следните:

1. В сайта на Министерството на правосъдието пълният текст на проекта за закон ЛИПСВА ?!? Как ,според работещите в това министерство се обсъжда обществено , нещо, което НЕ Е ПУБЛИКУВАНО В ЦЯЛОСТ ???

2. Още в точка 1 на член първи от законопроекта става ясно, че закона ще отклонява само и единствено непълнолетни лица, тоест лица от 14 до 18 годишна възраст. Малолетните лица, от 8 до 14 годишна възраст, бързо и безвъзвратно са извадени от каквато и да е отговорност при извършване на действия, нарушаващо законите на страната и спрямо тях ще се прилагат само мерки за социална подкрепа.

3. Член втори на законопроекта е с гръмкото заглавие „Цели“. Четох го достатъчно много пъти и всеки път видях само една – едничка цел. Уважаеми автори, или променете числото на „Цели“ от множествено в единствено, или измислете поне още една цел, та да са наистина „цели...“.

4. Пак в член втори на законопроекта е записано, цитирам „...чрез налагане на възпитателни мерки и включването му в подходящи възпитателни програми“, край на цитата. Съюзът „И“ в българският език означава заедност...тоест – за да се изпълнят ЦЕЛИТЕ на новия закон, когато в бъдеще съдията в съда наложи на непълнолетния възпитателна мярка, каквато и да е тя, мярката, задължително трябва да бъде придружена и с включване на непълнолетния и в подходяща възпитателна програма, нали така...или аз не съм разбрал правилно???

Но да продължим...

5. Член трети – Принципи....ще ги разгледам нататък в текста, тук и сега искам да заостря вниманието ви на **т. 8 – задължителна адвокатска защита от момента на първото действие по налагане на възпитателни мерки**, както и на правна помощ по реда и при условията на Закона за правната помощ.

В предложения текст за точка 8 от чл. 3 на законопроекта не става ясно :

1. Кой ще поеме разходите за адвокат ? Ако това ще е съдебната система, нека това бъде записано в текста. Ако този, понякога не малък разход, трябва да бъде поет от непълнолетния и/или неговите родители, настойници, попечители, осиновители и други, полагащи грижи за него, нека това също бъде записано в текста, за да са наясно всички те какво би им струвало отклоняването от наказателно производство.

2. Въпреки широко рекламирания авторски колектив на законопроекта от „водещи български юристи“, с предлагания текст на т. 8 от чл. 3 на същия, съзнателно се нарушават разпоредбите на сега действащият Наказателно – процесуален кодекс, където в Глава Десета – Правна помощ, Раздел Първи – Защитник, подраздел – Лица, които могат да участват като защитници, в **чл. 91, ал. 2** е записано, цитирам: „чл. 91, ал. 2 – Защитник може да бъде и съпругът, възходящ или низходящ роднина на обвиняемия“, край на цитата. Защо, щом по сега действащ закон, майката или бащата на непълнолетния, могат да го защитават пред всеки български съд и пред всеки български съдия, по новия закон, който се предлага на обсъждане, това им законово право се отнема ??? На какво основание се прави това ??? Нали т. 1 на чл. 3 на законопроекта гласи, че новия закон ще бъде в, цитирам: „защита на най-добрият интерес на непълнолетния“, край на цитата. Тук е мястото да отбележа, че в сега действащия закон – ЗБППМН, тези два въпроса са уредени много добре, пълно и изчерпателно с текста на **чл.19, ал.3** – цитирам: „

чл.19, ал.3 – При разглеждане на възпитателното дело правата и законните интереси на малолетния или на непълнолетния се защитават от негов доверен представител **ИЛИ** от адвокат”, край на цитата. С този текст очевидно са спазени законовите разпоредби на чл. 91, ал. 1 и ал. 2 от Наказателно – процесуалния кодекс, като на детето и на неговите родители **Е ДАДЕНА ВЪЗМОЖНОСТТА** да изберат дали да ползват адвокатска защита или да не ползват такава.

Автор: Евелина Стоянова (31.01.2018 15:49)

Становище на Ю.Ангелова, Е.Стойнова, Л.Стойнова, Ст.Цакина, И.Георгиева по въпрос 5, част 2

В проекта не са включени Центровете за превенция и Консултативните кабинети, създадени към МКБППМН, които са утвърдени като много ефективни звена по превенция и корекционно-възпитателна работа, и в които работят високо квалифицирани специалисти в областта на психологията, педагогиката, логопедията, психиатрията, социалните науки и др., тясно специализирани в областта на превенцията и противодействието на противообществените прояви. Освен консултативната дейност, те инициират и реализират различни програми и инициативи за работа с деца. Организиран се тренингов групи с деца за добиване на социални умения, практикува се арт-терапия от обучени терапевти, прожектират се филми с различна тематика с превантивна цел и мн. др. Т.е. реализира се широка превантивна дейност. Това е една услуга за обществото, която с приемането на новия закон ще бъде вече недостъпна за хората. Това е сериозен недостатък на проектозакона, тъй като предвижда функциите на центровете и кабинетите да бъдат иззети от Центровете за подкрепа за личностно развитие по смисъла на ЗПУО и от НПО.

Относно залегналата идея в новия закон за настаняване в приемни семейства на децата с наложена мярката „специален надзор от приемно семейство“, това е доста необмислено. Чисто статистически бройката на приемните семейства в България е в пъти по-малка от броя на изоставените деца в домове, които също чакат за приемни семейства. Освен това възниква въпроса правено ли е проучване за нагласите на приемните семейства за изпълнение на мерки от съда свързани с поемане на грижата за непълнолетни правонарушители?

Основната идея при изграждането на една система за превенция на противоправното поведение на децата би следвало да е съвместното участие на държавните институции, местните администрации и обществеността, а това не е предвидено в условията на новия проекто-закон.

Автор: Евелина Стоянова (31.01.2018 15:49)

Становище на Ю.Ангелова, Е.Стойнова, Л.Стойнова, Ст.Цакина, И.Георгиева по въпрос 5, част 1

В5.: Други предложения и коментари извън зададените в документа теми ?

Проблемът на новия проект - закон, освен че **предвижда една единствена служба за възпитателна подкрепа да отговаря за цяла София** – това се подразбира от чл. 24, ал. 2. „Службата за възпитателна подкрепа се създава с решение на министъра на правосъдието в община, **където е разположен районен съд**, и обслужва съответния съдебен район”. Как е възможно една единствена служба (защото в София има един районен съд) да се справи с цяла София? А фактът, че **напълно се изключва първичната превенция**, за която няма нужда да излагам доводи колко важна роля има в противодействието на противообществените прояви, би довел до бум на детската престъпност. Има ли органи, които да могат да поемат и първичната превенция? Защото **Местните комисии за БППМН в тази насока изготвят специални общински програми, които прилагат на ниво училище** и които обикновено жънат голям успех и **представяват интерес както за децата, така и за родителите.**

Новият проект-закон не дава никаква възможност за прилагане на проактивен подход, за инициране на превантивни дейности и работа с рискови уязвими групи деца – малолетни и непълнолетни, които все още не са попаднали в ползрението правораздавателните органи, но за които има данни за противообществени нагласи.

Подобно предложение за промяна на системата не кореспондира със съвременните разбирания за превенция на престъпността и ограничава съществуващите към момента възможности на МКБППМН за проактивна работа сред децата, като им възлага единствено изпълнение на дейности по последваща **(очевидно закъсняла) реакция по отношение на вече осъществените рискове за децата**, материализирани в извършеното деяние – престъпление или друго правонарушение.

Подобна промяна в статута на МКБППМН ще ограничи, поради липса на законови предпоставки, провежданите към момента от комисиите многобройни инициативи и програми за ранна превенция сред децата: работа по ограничаване отпадането от училище; ограничаване криминалната активност на ромските деца; училище за родители; арт-терапия, кампании с общопревантивен характер за превенция на противообществени прояви, наркомании, СПИН и др.; запознаване с правата и законодателството за децата; толерантността на общуването, сигурност и безопасност; опазване живота на децата като участници в пътното движение; летни училища; детски работилници; детска полицейска академия; превенция на насилието и агресията между учениците; изготвяне и разпространение на информационни, печатни и видеоматериали, наръчници; провеждане на изследвания, анкети и тестове за факторите на влияние върху противоправното поведение; обучения на учители, класни ръководители и педагогически съветници; кръгли маси, конференции и работни срещи; тренинги, лекции, беседи, форум-театри; превантивни дейности, чрез спорт; тематични спектакли, дебати и лектории по гражданско образование; програми обхващащи свободното време.

Автор: Евелина Стоянова (31.01.2018 15:48)

Становище на Ю.Ангелова, Е.Стоянова, Л.Стоева, Ст.Цакина, И.Георгиева по въпрос 4

В4-Да бъдат ли включени малолетни лица, извършили общественонеопасно деяние осъществяващо признаците а престъпление, в обхвата на този закон или тези правонарушения да бъдат уредени с промяна на други закони?

Изключването на малолетните от закона е едно немислено и опасно решение. То създава предпоставки за правен вакуум по отношение на малолетните, извършили деяния, които от обективна страна осъществяват признаците на престъпление.

Посоченият аргумент в законопроекта , че поради наказателна неотговорност на децата до 14 години, спрямо тях не бива да се прилагат възпитателни мерки е меко казано несериозно. Това , че едно дете не носи наказателна отговорност за своите противоправни деяния , в никакъв случай нвe означава , че то няма същите проблеми като детето над 14 години, както и причините , довели до нарушението , не са идентични.

В предложените текстове на новия проектозакон тази празнота е очевидна. Как ще се процедира в хипотетичен случай на изнасилване и убийство, извършени от малолетно лице и не само.

В предложените с §12 от ПЗР, изменения в НК се предвижда следната редакция на чл. 32, ал. 2: „Малолетните лица, извършили общественонеопасни деяния, които осъществяват признаците на предвидени в този кодекс престъпления, се насочват към дирекция „Социално подпомагане“ по настоящ адрес“. Не става ясно какво следва от това, по каква процедура става това „насочване“. Няма предложени специални мерки за тази категория лица в друг нормативен акт. Няма и налични такива в относимите: Закона за закрила на детето (ЗЗДт) и Закона за социалното подпомагане (ЗСП).

Идеята, по отношение на малолетните да се прилагат само мерки за закрила, като по-добри, приятелски, щадящи и ефективни, води след себе си въпросите: Защо от създаването на ЗЗДт до момента, органите по прилагането му не успяват да отнемат инициативата от местните комисии? Защо те първи не откриват случаите на децата в риск, след което да предприемат съответните закрилни действия, да работят с детето, да му осигуряват подкрепяща среда, за да не стигне то до извършване на противоправни деяния?

Въз основа на множество изследвания на водещи криминолози и специалисти по наказателно право, както и на практиката до момента, може да обоснове изводът, че възпитателните мерки, включително с изолиране от семейството и настаняване в институции, в редица случаи е задължително да бъдат прилагани по отношение на лица, с ясно формирани престъпни нагласи (рецидивни прояви на 12 и 13-годишна възраст; извършване на тежки посегателства срещу личността и пр.).

Не е ясно, как при липсата на данни, относно ефективността на сега съществуващите мерки по ЗЗДт (още повече при липсата на специални такива за деца с отклоняващо се поведение), както и при липсата на сериозни научни изследвания на българската практика, които да доказват тезата, че мерките за закрила биха били по-ефективни в подобни случаи от възпитателните, се лансират подобни абсурдни идеи.

Автор: Евелина Стоянова (31.01.2018 15:47)

Становище на Ю.Ангелова, Е.Стойнова, Л.Стойнова, Ст.Цакина, И.Георгиева по въпрос 3, част 1

ВЗ-Какво да бъде отношението между приложното поле на предвидените в този закон мерки и мерките в Закона за закрила на детето, Наказателния кодекс, Наказателно-процесуалния кодекс?

В законопроекта са възпроизведени всички възпитателни мерки по чл. 13, ал. 1 от ЗБППМН, без тази по т. 12: „предупреждаване за настаняване във възпитателно училище-интернат с изпитателен срок до 6 месеца”.

Останалите са преписани, с леки модификации, както следва:

т. 1 „предупреждение” от ЗБППМН – в проекта на ЗОНПНВМНЛ: чл. 9, ал. 1, т.1 – „предупреждение”;

т. 2 „задължаване да се извини на пострадалия” – в законопроекта: чл. 12, ал. 2, т. 1 – „извинение на пострадалия”;

т. 3 „задължаване да участва в консултации, обучения и програми за преодоляване на отклоненията в поведението” – става чл. 19, ал. 1 „насочване към програми и услуги за социална, здравна и образователна подкрепа”;

т. 4 „поставяне под възпитателен надзор на родителите или на лицата, които ги заместват, със задължение за полагане на засилени грижи” – става чл. 15, ал. 1, т. 1 „специален надзор от родител/попечител”;

т. 5 „поставяне под възпитателен надзор на обществен възпитател” – става чл. 15, ал. 1, т. 2 „специален надзор от възпитател”;

т. 6 „забрана на непълнолетния да посещава определени места и заведения” и т. 7 „забрана на непълнолетния да се среща и да установява контакти с определени лица” се трансформират в чл. 14, ал. 1, т. 1: „на непълнолетния може да се наложи забрана да: посещава определено място или да установява контакт с определени лица”;

т. 8 „забрана на непълнолетния да напуска настоящия си адрес” – става чл. 14, ал. 1, т. 2 и 3 „на непълнолетния може да се наложи забрана да”: „променя настоящия си адрес” и „напуска жилището си сам за определено време, но не повече от 12 часа за едно денонощие”;

т. 9 „задължаване на непълнолетния да отстрани със свой труд причинената вреда, ако това е в неговите възможности” – става чл. 12, ал. 2, т. 2 „Възстановяващите мерки включват: частично или пълно поправяне на вредите с личен труд”;

т. 10 „задължаване на непълнолетния да извърши определена работа в полза на обществото” – става чл. 13, ал. 1, т. 5 „На непълнолетния могат да бъдат наложени едно или няколко от следните задължения”: „да извърши определени дейности в

полза на обществото”;

т. 11 „настаняване в социално-педагогически интернат” и т. 13 „настаняване във възпитателно училище-интернат” се трансформират в чл. 9, ал. 1, т. 6 „настаняване в център за възпитателен надзор”.

Подобно положение е озадачаващо, защото както „Концепция за държавна политика в областта на правосъдието за детето” от 2011 г., твърди че „старите” мерки товарят с „репресия, аналогична или по-тежка от наказателната”, че са аналози на наказания по НК и мерки за неотклонение по НПК и следва да се отменят; така и в периодичните съобщения на Министерството на правосъдието по повод на изготвяния законопроект, нееднократно бе заявявано, че се предвижда „ветрило от мерки” от нов тип.

Предложените нови мерки се отличават с хаотичност, неяснота как се предвижда изпълнението им, както и необосновано припокриване между тях и вече съществуващи в други правни отрасли понятия и отношения: специален надзор от „приемно семейство” – по ЗЗДт; „да изпълнява трудовите си задължения” – по Кодекса на труда; „да посещава редовно учебни занятия” – по ЗПУО, както и конституционно задължение до 16-годишна възраст; забрана да „управлява моторно превозно средство, когато има правоспособност” – аналогично с лишаването от правоуправление по Закона за движение по пътищата (ЗДвП).

Автоматичното прилагане на мерките по реда на ЗЗДт за целите на закона крие риск от неефективност, тъй като осигуряването на семейна среда за деца с противообществени прояви, изведени от биологичните семействна е съществено различно по отношение целите на тази мярка.

Считаме за сериозен пропуск на законопроекта липсата на услуги специално насочени към децата в конфликт със закона, тъй като предлаганите настоящи социални услуги от Дирекциите за социално подпомагане, не могат да отговорят в пълна степен на потребностите на децата в конфликт със закона.

Автор: Евелина Стоянова (31.01.2018 15:47)

Становище на Ю.Ангелова, Е.Стоянова, Л.Стоева, Ст.Цакина, И.Георгиева по въпрос 2, част 3

Особено непонятна е разпоредбата, въведена с §14 от ПЗР, с която се внасят изменения в [Закона за опазване на обществения ред при провеждането на спортни мероприятия](#) (ЗООРПСМ), като чл. 30, ал. 1, т. 3 гласи: „В срок не по-късно от 24 часа от съставянето на акта по чл. 26, ал. 1 началникът на районното полицейско управление на МВР по местоизвършване на нарушението или определено от него длъжностно лице”: „изпраща преписката на съответната служба за възпитателна подкрепа по настоящия адрес на лицето за *налагане на възпитателни мерки* по Закона за отклоняване и налагане на възпитателни мерки, когато нарушителят е непълнолетен“. Аналогията със съществуващата уредба е недопустима, доколкото с новия ЗОНПНВМНЛ, на СВП (за разлика от МКБППМН) е отнета възможността да налага възпитателни мерки. Други неясни формулировки, от гледна точка на статута

на СВП, се съдържат в чл. 26, ал. 1, т. 8, според който СВП „организира извършването на необходимите медицински прегледи на непълнолетния и *склучва съответните договори* със специалистите; в чл. 48, ал. 4: „Службата за възпитателна подкрепа избира подходящите институции и организации, в които могат да се извършват общественополезна или благотворителна дейност, и *склучва специални споразумения* с тях; в чл. 50, ал.3: „Службата за възпитателна подкрепа *склучва споразумения със спортни организации* и ги включва в списък” и т.н. Не е ясно в какво качество СВП ще „склучва съответните договори” и „специални споразумения” (друг е въпросът какво се разбира по „специални”), доколкото в законопроекта СВП не е посочена като юридическо лице и едва ли нейният „ръководител” би могъл да се договаря в това си качество. Аналогията с настоящата уредба в ЗБППМН отново е неудачна, доколкото в неговия чл. 6, ал. 2 е регламентирано, че председател на МКБППМН е заместник-кмет в общината и кмет в района, които реално са овластени да сключват подобни договори, споразумения и т.н.

Автор: Евелина Стоянова (31.01.2018 15:46)

Становище на Ю.Ангелова, Е.Стоянова, Л.Стоева, Ст.Цакина, И.Георгиева по въпрос 2, част 2

По отношение на статута на СВП могат да се очертаят следните неясни моменти: От една страна стандартите за тяхното създаване ще се предлагат от НСВП и определят в наредба от министъра на правосъдието (чл. 24, ал. 5, т. 1), а от друга „устройството и организацията, стандартите за създаване и за числеността на Службата за възпитателна подкрепа” „се определят с наредба на Министерския съвет по предложение на министъра на правосъдието и министъра на труда и социалната политика” (чл. 25, ал. 5). В новия проектозакон не е регламентирано правоприемането на досега действащите МКБППМН към районните администрации, в които е налице натрупан дългогодишен експертен опит и добра административна подготовка. Създаден е механизъм на взаимодействие с пробационни служители и органи на полицията за работа по превенция на престъпността в местната общност. Създаването на служби за възпитателна подкрепа, само в общините на чиято територия има районен съд, ще създаде големи затруднения при функционирането на системата. Не е ясно как ще се процедира при случаи, когато непълнолетният живее в отдалечени селища от града с районен съд, във връзка с пътуването им за възпитателно дело и другите процедури предвидени в проекта. Как ще се процедира и в Столицата, тъй като тя е разделена на 24 района, към които сега функционират МКБППМН, а районният съд е само един. Така заложените отговорности на СВП са изключително обширни. Имайки предвид големите градове като София, е категорично невъзможно, една единствена централизирана СВП да обслужва толкова голям брой непълнолетни. Предлагаме да се създадат в София и другите градове с районно деление - Районни служби за възпитателна подкрепа, а в самия съд да се формират няколко специализирани състави за работа с непълнолетни правонарушители. Възникват въпроси по отношение на статута на т. нар. „възпитатели”. Не е ясно дали законодателят е имал предвид, че те следва да

заемат щатна длъжност в администрация по трудово или служебно правоотношение (доколкото е употребен един и същи глагол „се назначават“ за тях и за „ръководителите“) или нещо друго. Подобна аналогия със сега съществуващите „обществени възпитатели“ е неадекватна, доколкото в това си качество те не са щатни служители в общинските администрации. Още по голямо недоумение будят текстовете на чл. 26, ал. 5: „За всеки случай на налагане на възпитателна мярка ръководителят на Службата определя водещ случая възпитател“, а от друга страна, възпитателната мярка „Специален надзор от възпитател“ е регламентирана в чл. 15, ал. 1, т. 2 и чл. 17, ал. 1, където е казано, че „специален надзор от възпитател се налага“ (разбирай от съда). Не става ясно дали тектовете касаят един и същи субект, доколкото ако е така, липсва логиката да има отделна възпитателна мярка по чл. 15 и 17, след като по чл. 26, ал. 5 по всяка наложена от съда мярка, СВП ще определя такъв за нейното изпълнение.

Автор: Евелина Стоянова (31.01.2018 15:44)

Становище на Ю.Ангелова, Е.Стоянова, Л.Стоева, Ст.Цакина, И.Георгиева по въпрос 2, част 1

В.2 : Да се създаде ли Национална служба за възпитателна подкрепа към министъра на правосъдието или тя да бъде към друг орган?

По отношение на особено важния въпрос за управлението на системата за противодействие на противоправното поведение на децата, взаимодействието и координацията между субектите в нея при осъществяване на законово предоставените им правомощия (устройствената част на проектозакона) биха могли да се направят следните бележки:

Към момента в действащия Закон за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (ЗБППМН) субектите в системата са изчерпателно изброени и структурирани в йерархичен и функционален аспект.

В проекта на новия закон, в чл. 1, ал. 3 е записано, че „урежда взаимодействието и координацията на държавните и общински органи и другите юридически лица при осъществяване на целите на този закон.“ Не става ясно какво е визирано под „другите юридически лица“.

В чл. 21 са изброени „Органи за изпълнение по този закон“. Не става ясно посочените субекти изчерпателно ли са изброени, както и от какво е продиктувана предлаганата йерархическата асиметрия: от една страна – Министрите на правосъдието и на образованието и науката, а от друга – като самостоятелни субекти: „специализираните полицейски органи“ и „Националната служба за възпитателна подкрепа“ (НСВП), както и отсъствието сред органите за изпълнение на Министерството на труда и социалната политика (МТСП), доколкото в проектозакона се предвиждат съвместни дейности между Службата за възпитателна подкрепа

(СВП) и органи, ресорни на МТСП (чл. 49, ал. 3 и 4; чл. 55, ал. 2; чл. 74, ал. 1).

Такъв тип глобални структурни размествания и промени не биха били от полза за никого. Новата структурата **трябва да остане към Министерски съвет**, а не към Министерство на правосъдието.

С годините е доказано, че по-добър е принципът на надграждането, а не на събарянето. Министерски съвет има опита от години да управлява успешно системата. Добрите практики показват, че е по-добре когато нещо в дадена системата не е изрядно, по-удачно е да се промени като се отстранят пропуските, вместо да се ликвидира напълно и да се замени с изцяло нов закон, объркан и пълен с пропуски. Освен това не става ясно, как НСВП, която е ситуирана в министерството на правосъдието, ще „координира дейността на другите държавни и общински органи и институции за изпълнение на държавната политика за отклоняване и прилагане на възпитателни мерки“ (чл. 24, ал. 5, т. 14). Очевидна е неудачната в управленски аспект аналогия с Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (ЦКБППМН), доколкото последната е колективен орган към Министерския съвет, с председател: заместник министър-председател, а в състава ѝ са включени заместник-министри, представители на ДАЗД, ВКС, Главна прокуратура, следствието; докато НСВП е предвидено да се „ръководи от директор, назначен от министъра на правосъдието“ (чл. 23, ал. 1) и „организацията, съставът и дейността“ ѝ да „се уреждат с Устройствен правилник, издаден от министъра на правосъдието“ (чл. 24, ал. 4). В този управленски формат е нелогично, институция, подведомствена на един министър, да координира дейността на държавни органи, ситуирани в други министерства, на общински администрации, и най-вече на съда и прокуратурата (доколкото последните са посочени като „органи за изпълнение“ на закона (чл. 21, т. 5 и 6).

Автор: Евелина Стоянова (31.01.2018 15:43)

Становище на Ю.Ангелова, Е.Стоянова, Л.Стоева, Ст.Цакина, И.Георгиева по въпрос 1, част 2

Имайки предвид статистиката на НСИ, според която наложените мерки по чл. 13, ал. 1 от ЗБППМН за извършени деяния, които осъществяват признаците на престъпление (без тези за противообществени прояви) са 6058 за 2015 г., съответно 6255 за 2014 г., и от друга страна натовареността на съдилищата се очертава сериозен организационен проблем. Дори да се приеме, че броят възпитателните дела е по-малък от наложени мерки, доколкото е допустимо налагане на повече от една мярка в едно дело, както и това, че от общия брой следва да се разглеждат само проявите на непълнолетните (които са 4040 за 2015 г. и 3968 за 2014 г.), то пак цифрите са внушителни. Още повече, че от всички наложени мерки, на-тежките – настаняване в СПИ и ВУИ са 103 за 2015 г. и 109 за 2014 г., което съставлява около 1.7% от всички мерки, или съответно 2.55% и 2.75% от тези наложени на непълнолетни лица. Оказва се, че съдебната система ще се натовари с хиляди възпитателни дела, за да налага сравнително леки мерки, без да има обективна необходимост от това.

Ако законопроектът бъде подкрепен и реализиран в този си вид, би довел единствено до разрушаване на системата за превенция на противоправното поведение на малотените и непълнолетните, без на нейно място да се създаде работещ и по-ефективен механизъм

Това предложение противоречи на разбирането за системен подход в държавното управление, както и на някои принципи на законодателния процес, залегнали в ЗНА и Указ № 883/1974 г. за прилагане на Закона за нормативните актове.

Относно включването на непълнолетните във възпитателни програми с оглед естеството на проблема и професионалното разбиране какви мерки са необходими – от новия проекто-закон не става ясно по какъв точно начин ще се изпълняват мерките. Възпитателните програми на МКБППМН, които се реализират в Консултативните кабинети и центрове към тях, от високо специализирани психолози, терапевти, логопеди и др. са изключително ефективни и в тях могат да бъдат включени не само деца с наложена възпитателна мярка, но и такива, с които се работи превантивно, при изрично заявено писмено съгласие от страна на родител и при знанието и съгласието и на децата, които участват. Използват се модерни методи и техники на психодрамата, арт-терапията и др. от специално обучени специалисти за целта. Работи се и по първична превенция чрез изготвяне на превантивни годишни общински програми, обхващайки децата в училище. Психолози влизат в класове, правят тренинги с децата. По линия на кабинетите често се организират различни курсове, тренинги за социални умения, групово и семейно консултиране на родители и др. Осигурява се възможност на децата да насочват енергията си в правилната посока. Предимството е, че **Консултативните кабинети и центрoвете са в близост до съответния район/ община**. Ако този тип услуги се поемат от неправителствения сектор, това би затруднило придвижването на децата с наложена мярка и родителите им до съответната организация, тъй като такъв тип организации не се срещат на територията на всеки район или в близост до него, както и **режимът на работа на специалистите в неправителствения сектор няма гъвкавостта на този на обществените възпитатели**, които дават дежурства и в извънработно време, както и имат възможност да посещават поверените им деца у дома или в училище. Освен това според новия проекто-закон „в Службата за възпитателна подкрепа се назначават възпитатели, които водят работа по случай, и други специалисти“. Тук не става ясно нито какъв е образователният ценз/ специализацията на тези възпитатели, нито какво влиза в понятието „други специалисти“ към Службите за възпитателна подкрепа, които се предвижда да работят с децата, както и какви ще бъдат функциите им. Не се разбира също така по какъв начин ще бъдат назначавани.

Автор: Евелина Стоянова (31.01.2018 15:43)

Становище на Ю.Ангелова, Е.Стоянова, Л.Стоева, Ст.Цакина, И.Георгиева по въпрос 1, част1

В.1 -Кои органи да налагат възпитателни мерки и включването на непълнолетни в подходящи възпитателни програми с оглед естеството на проблема и професионалното разбиране какви мерки са необходими?

В мотивите към законопроекта се посочва, че се въвежда изискването възпитателните дела да се разглеждат само от специализиран състав на районния съд по настоящ адрес на непълнолетното лице.” В тази връзка предлаганата промяна би могла да се разглежда като отстъпление от заложените принципи в чл. 40 от Конвенцията за правата на детето „за създаването на закони, процедури, органи и институции, имащи непосредствено отношение към деца, заподозрени, обвинени или признати за виновни в нарушаване на наказателния закон и по-специално”: „когато е подходящо и желателно, за вземане на мерки за разрешаване на случаите с такива деца, без да се прибегва до съдебни процедури, при условие, че напълно се спазват правата на човека и законовите гаранции.” В подобен аспект са и текстовете в чл. 11 от Правилата на ООН, относно минималните стандарти за осъществяване на правосъдие по отношение на ненавършили пълнолетие лица (United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice – „Beijing Rules”), т.нар. „Пекински правила”, където се посочва, че когато е подходящо, компетентният орган „трябва да обмисли решаването на делото срещу ненавършилото пълнолетие лице, без прибегване до формален съдебен процес”. Като недостатък в предлаганото производство пред съда, може да се посочи неуведомяването и отсъствието на представител от съответната дирекция „Социално подпомагане”, каквито възможности съществуват по действащия ЗБППМН (чл. 16, ал. 5, т. 1 и чл. 19, ал. 2 и 4), което би забавило прилагане на евентуални мерки за закрила при необходимост, както и за избягване на колизии между различните видове мерки, както е предвидено в чл. 41, ал. 3 от проектозакона. В настоящият момент, когато предстои детето да се яви в съда, социални работници предварително подготвят детето за правни процедури, а при определени условия се изисква съдействие от психолог за оказване на подкрепа.

По същество по въпроса за възпитателните дела и това кой да ги гледа – в **МКБППМН процедурата е щадяща** и не се налага децата да бъдат сугестирани да се чувстват престъпници, влизайки в съда.

Особено непонятна е разпоредбата, с която се внасят изменения в [Закона за опазване на обществения ред при провеждането на спортни мероприятия](#) (ЗООРПСМ), като чл. 30, ал. 1, т. 3 се изменя така: „В срок не по-късно от 24 часа от съставянето на акта по чл. 26, ал. 1 началникът на районното полицейско управление на МВР по местоизвършване на нарушението или определено от него длъжностно лице:” „изпраща преписката на съответната служба за възпитателна подкрепа по настоящия адрес на лицето за *налагане на възпитателни мерки* по Закона за отклоняване и налагане на възпитателни мерки, когато нарушителят е непълнолетен“. Аналогията със съществуващата уредба е недопустима, доколкото с новия ЗОНПНВМНЛ, на СВП (за разлика от МКБППМН) е отнета възможността да налага възпитателни мерки.

Не са избегнати и многократно обсъжданите недостатъци при сега съществуващите производства, а именно: когато през много кратък времеви период се разглеждат дела и се налагат последователни възпитателни мерки на дете, без да е имало време да се прецени въздействието на предходните, доколкото не е предвиден механизъм за обединяване на делата и кумулиране на мерките. В предложените текстове отсъства решение на проблема, и като се има предвид ротационния принцип при

разпределение на делата в съдилищата, опасността да се гледат дела срещу един непълнолетен всеки месец, или дори всяка седмица изглежда напълно реална.

Въвежда се изискването за „съгласие“ на непълнолетния, първоначално за отклоняването му от наказателно производство (чл. 4, ал. 2), а впоследствие и при налагането на всяка от мерките, което отново може да се определи като неумело (или превратно) тълкуване на текстове от международни документи и опит да се въвеждат в националното законодателство препоръки с неимперативен характер.

Автор: ЕЛЕОНОРА ДОНКОВА (30.01.2018 09:19)

Предложения относно новия закон

СТАНОВИЩЕ

Относно проекта на Закон за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица, с който се предвижда отмяна на Закона за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

МКБППМН община Ракитово смята, че в предложениния проект на Закон за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица са допуснати редица пропуски, които биха могли да се избегнат или коригират в последващата работа по Проекта преди внасянето му в Министерския съвет и Народното събрание. По - важните от тях са:

1. В законопроекта се предвижда създаването на Национална служба за възпитателна подкрепа като юридическо лице на бюджетна издръжка към министъра на правосъдието със седалище в София, а не както досега към Министерски съвет. Създаването на Служби за възпитателна подкрепа, на подчинение на Министерство на правосъдието/Национална служба за възпитателна подкрепа/, а не на подчинение на общините, също е неправомерно и то само в общини, на чиято територия има районен съд. Това ще доведе до големи затруднения при функционирането на системата. Не е ясно как ще се процедира при случаи, когато непълнолетните живеят в общини без районен съд, във връзка с пътуването им за възпитателно дело и другите процедури, предвидени в този Проект. Предлагаме Служба за възпитателна подкрепа да има към всяка община, тъй като познават децата и семействата.

2. В Концепцията от 2011 г. и Пътната карта, на които се позовават мотивите за новия закон, многократно се внушава неправилната оценка, че възпитателните мерки по чл. 13, ал.1 от ЗБППМН са вид наказателни мерки, че са репресивни остарели и не действащи мерки. Видно от чл. 9 на Проекта, предлаганите възпитателни мерки до голяма степен са същите, но формулирани по друг начин, но вече окачествявани действително като възпитателни и то налагани само спрямо непълнолетни и то от съда. Основателно възниква въпросът дали всички възпитателни мерки трябва да се налагат само от съда. Относно чл.13, т.1 мярката

„Задължение да посещава редовно учебните занятия“ и т.3 „да приеме образователна подкрепа“ как може да се задължи един непълнолетен на 17 г. да посещава училище, след като съгласно чл.8, ал.2 от ЗПУО училищното образование е задължително до навършване на 16-

годишна възраст. Или да се уеднаквят изискванията в двата закона или да се премахне като мярка или замени с по-адекватна.

3. Превенцията на правонарушенията, извършвани от непълнолетни, напълно изключена от проекта. Така се оставя без правна регламентация изключително важният социален проблем – превенцията на младежката престъпност. Превантивната дейност е една от съществените съставки на борбата с престъпността въобще. Това е особено важно сега тъй като е налице трайна тенденция към „подмладяване“ на престъпността т.е. непрекъснато намаляване на долната граница на престъпното проявление. Социално -превантивната работа, включваща безплатни спортни и културни занимания, провеждане на информационни кампании с цел предпазване от кибертормоз, трафик на хора, полово предавани болести при тийнейджърите, рискови ситуации на улицата, употреба на наркотици, алкохол, хулигански прояви, както и от извършването на престъпления води до ангажиране на свободното време на децата и преодоляване на отклонения в поведението им.

4. Малолетните лица не бива да остават извън обхвата на закона, тъй като те представляват голяма група извършители на противообществени прояви. Изключването им ще доведе до увеличаване на броя на тези прояви, извършвани от тях и като малолетни, и в по-късна възраст. Практиката показва, че превантивната, корекционно-възпитателната работа и възпитателните мерки при малолетните са високо ефективни. Изключването на **малолетните деца**, извършващи криминални деяния, от системата за отклоняване от наказателно производство и насочването им само към системата за закрила на детето, ще създаде сериозни проблеми. Много са случаите на извършени престъпления от малолетни 11-13 годишни деца. Най-пресния пример за извършено тежко престъпление от малолетни деца е от 22.01.2018г. в гр. Варна.

5. В Проекта няма включени санкции и мерки за въздействие върху родители или лицата, които ги заместват, когато се установи, че същите не полагат достатъчно грижи за възпитанието на децата си и те извършват противоправни деяния.

Автор: Любомир Ангелов (29.01.2018 11:28)

Становище по проектозакона

1. Къде остава превантивната работа? Защо тя е забравена в проектозакона, при положение, че тя е в основата на това да се формират в децата ценности, отговорности, дисциплина, работа в екип, здравословен начин на живот и пр. Превантивните дейности на сегашните Местни комисии са изключително разнообразни и ефективни.
2. Изключването на малолетните от Закона е сериозна грешка, която ще бъде неимоверно усетена от цялото общество. Малолетните извършители на престъпления и деяния какво ще ги правим? Не смятате ли, че по този начин се дава възможност за всяко едно деяние извършено от непълнолетен или пълнолетен, вината да се поема от малолетно лице, срещу което разбира се по новия Закон, няма какво да се прави или работи?
3. Службите за възпитателна подкрепа задължително трябва да останат към всяка община! Работата "на терен" е изключително отговорна и важна, за това е наложително в общините да има подготвени специалисти, които да изпълняват дейности с децата и подрастващите. Постигнатите положителни резултати са неоспорим факт, който се дължи на това, че в общините на територията на страната се работи ефективно и качествено. Обвързването с това да има Районен съд е грешка, която за сжаление ще се усети много бързо!
4. Министерски съвет трябва да остане домът на бъдещата Национална служба! Всяко друго решение ще бъде грешка и ще бъде сметено като negliжиране на работата с подрастващите!

Любомир Ангелов

Община Златоград

Автор: Евелина Стоянова (26.01.2018 15:25)

Въпроси за обсъждане във връзка със ЗОНПНВМНЛ

Въпрос 5: В5.: Други предложения и коментари извън зададените в документа теми ?

Проблемът на новия проект - закон, освен че предвижда една единствена служба за възпитателна подкрепа да отговаря за цяла София – това се подразбира от чл. 24, ал. 2. „Службата за възпитателна подкрепа се създава с решение на министъра на правосъдието в община, където е разположен районен съд, и обслужва съответния съдебен район“. Как е възможно една единствена служба (защото в София има един районен съд) да се справи с цяла София? А фактът, че напълно се изключва първичната превенция, за която няма нужда да излагам доводи колко важна роля има в противодействието на противообществените прояви, би довел до бум на детската престъпност. Има ли органи, които да могат да поемат и първичната превенция? Защото Местните комисии за БППМН в тази насока изготвят специални общински програми, които прилагат на ниво училище и които обикновено жънат голям успех и представляват интерес както за децата, така и за родителите.

Новият проекто-закон не дава никаква възможност за прилагане на проактивен подход, за инициране на превантивни дейности и работа с рискови уязвими групи деца – малолетни и непълнолетни, които все още не са попаднали в полезрението правораздавателните органи, но за които има данни за противообществени нагласи.

Подобно предложение за промяна на системата не кореспондира със съвременните разбирания за превенция на престъпността и ограничава съществуващите към момента възможности на МКБППМН за проактивна работа сред децата, като им възлага единствено изпълнение на дейности по последваща (очевидно закъсняла) реакция по отношение на вече осъществените рискове за децата, материализирани в извършеното деяние – престъпление или друго правонарушение.

Подобна промяна в статута на МКБППМН ще ограничи, поради липса на законови предпоставки, провежданите към момента от комисиите многобройни инициативи и програми за ранна превенция сред децата: работа по ограничаване отпадането от училище; ограничаване криминалната активност на ромските деца; училище за родители; арт-терапия, кампании с общопревантивен характер за превенция на противообществени прояви, наркомании, СПИН и др.; запознаване с правата и законодателството за децата; толерантността на общуването, сигурност и безопасност; опазване живота на децата като участници в пътното движение; летни училища; детски работилници; детска полицейска академия; превенция на насилието и агресията между учениците; изготвяне и разпространение на информационни, печатни и видеоматериали, наръчници; провеждане на изследвания, анкети и тестове за факторите на влияние върху противоправното поведение; обучения на учители, класни ръководители и педагогически съветници; кръгли маси, конференции и работни срещи; тренинги, лекции, беседи, форум-театри; превантивни дейности, чрез спорт; тематични спектакли, дебати и лектории по гражданско образование; програми обхващащи свободното време.

В проекта не са включени Центровете за превенция и Консултативните кабинети, създадени към МКБППМН, които са утвърдени като много ефективни звена по превенция и корекционно-възпитателна работа, и в които работят високо квалифицирани специалисти в областта на психологията, педагогиката, логопедията, психиатрията, социалните науки и др., тясно специализирани в областта на превенцията и противодействието на противообществените прояви. Освен консултативната дейност, те иницират и реализират различни програми и инициативи за работа с деца. Организиран се тренингови групи с деца за добиване на социални умения, практикува се арт-терапия от обучени терапевти, прожектират се филми с различна тематика с превантивна цел и мн. др. Т.е. реализира се широка превантивна дейност. Това е една услуга за обществото, която с приемането на новия закон ще бъде вече недостъпна за хората. Това е сериозен недостатък на проектозакона, тъй като предвижда функциите на центровете и кабинетите да бъдат иззети от Центровете за подкрепа за личностно развитие по смисъла на ЗПУО и от НПО.

Относно залегналата идея в новия закон за настаняване в приемни семейства на децата с наложена мярката „специален надзор от приемно семейство“, това е доста необмислено. Чисто статистически бройката на приемните семейства в България е в

пъти по-малка от броя на изоставените деца в домове, които също чакат за приемни семейства. Освен това възниква въпроса правено ли е проучване за нагласите на приемните семейства за изпълнение на мерки от съда свързани с поемане на грижата за непълнолетни правонарушители?

Основната идея при изграждането на една система за превенция на противоправното поведение на децата би следвало да е съвместното участие на държавните институции, местните администрации и обществеността, а това не е предвидено в условията на новия проекто-закон.

Автор: Евелина Стоянова (26.01.2018 15:24)

Въпроси за обсъждане във връзка със ЗОНПНВМНЛ

Въпрос 4.: Да бъдат ли включени малолетните лица, извършили общественноопасно деяние, осъществяващо признаците на престъпление, в обхвата на този закон или тези правоотношения да бъдат уредени с промяна на други закони.

Изключването на малолетните от закона е едно необмислено и опасно решение. То създава предпоставки за правен вакуум по отношение на малолетните, извършили деяния, които от обективна страна осъществяват признаците на престъпление. В предложените текстове на новия проектозакон тази празнота е очевидна. Как ще се процедира в хипотетичен случай на изнасилване и убийство, извършени от малолетно лице? Преди дни станахме свидетели на жестоко убийство на бездомник, извършено от деца на 13 и 14 г. Какво предлага новият закон – мерки за закрила??? Или може би настаняване в приемно семейство? А колко приемни семейства биха приютили такива деца?

Идеята, по отношение на малолетните да се прилагат само мерки за закрила, като по-добри, приятелски, щадящи и ефективни, води след себе си въпросите: Защо от създаването на ЗЗДт до момента, органите по прилагането му не успяват да отнемат инициативата от местните комисии? Защо те първи не откриват случаите на децата в риск, след което да предприемат съответните закрилни действия, да работят с детето, да му осигуряват подкрепяща среда, за да не стигне то до извършване на противоправни деяния?

Автор: Евелина Стоянова (26.01.2018 15:23)

Въпроси за обсъждане във връзка със ЗОНПНВМНЛ

Въпрос 2.: Да се създаде ли Национална служба за възпитателна подкрепа към министъра на правосъдието или тя да бъде към друг орган?

Такъв тип глобални структурни размествания и промени не биха били от полза за никого. Новата структурата трябва да остане към Министерски съвет, а не към Министерство на правосъдието.

С годините е доказано, че по-добър е принципът на надграждането, а не на събарянето. Министерски съвет има опита от години да управлява успешно системата. Добрите практики показват, че е по-добре когато нещо дадена системата не е изрядно, по-удачно е да се промени като се отстранят пропуските, вместо да се ликвидира напълно и да се замени с изцяло нов закон, объркан и пълен с пропуски.

Освен това новият проекто-закон включва създаването на Служби за възпитателна подкрепа, само в общините, на чиято територия има районен съд. Това от своя страна ще създаде големи затруднения при функционирането на системата. По какъв начин ще се процедира, например, при случаи, когато непълнолетният живее в отдалечени селища от града с районен съд, във връзка с пътуването им за възпитателно дело и другите процедури предвидени в проекта? Как ще се процедира и в София, която в момента функционират 24 МКБППМН към всеки един от 24-те района, като районният съд в Столицата е само един. Имайки предвид големите градове като София, е категорично невъзможно, една единствена централизирана СВП да обслужва толкова голям брой непълнолетни. Предлагаме да се създадат в София и другите градове с районно деление Районни служби за възпитателна подкрепа, а в самия съд да се формират няколко специализирани състави за работа с непълнолетни правонарушители.

Автор: Евелина Стоянова (26.01.2018 15:21)

Въпроси за обсъждане във връзка със ЗОНПНВМНЛ

Въпрос 1.: Кои органи да налагат възпитателни мерки и включването на непълнолетни в подходящи възпитателни програми с оглед естеството на проблема и професионалното разбиране какви мерки са необходими?****

Възпитателните мерки трябва продължат да бъдат налагани от МКБППМН с оглед на щадящата обстановка и процедура спрямо децата, считайки, че това е в най-добрия им интерес. На възпитателните дела, гледани от МКБППМН съставът е изключително специализиран и е ясно от какви членове се състои. Винаги задължително присъства юрисконсулт в състава, както и педагози, психолози, които са обучени да работят с деца. Винаги присъства социален работник от отдел „Закрила на детето“ /ОЗД/, който да защитава законните права и интереси на детето, в случай, че то се яви без адвокат. Не бих искала да оспорвам неподготвеността на кадрите от ОЗД, но това е вече проблем на Дирекция „Социално подпомагане“ и социалната политика като цяло. Убедена съм, че социалната ни система се нуждае в пъти повече от промяна и че това е доста по-пагубно за целия български народ. Огромното текучество в социалните служби, липсата на мотивация у кадрите са проблем на системата. За това обаче никой не говори. Защо? По същество по въпроса за възпитателните дела и това кой да ги гледа – в МКБППМН процедурата е щадяща и не се налага децата да бъдат сугестирани да се чувстват престъпници, влизайки в съда. Относно включването на непълнолетните във възпитателни програми с оглед естеството на проблема и професионалното разбиране какви мерки са необходими – от новия проекто-закон не става ясно по какъв точно начин ще се изпълняват мерките.

Възпитателните програми на МКБППМН, които се реализират в Консултативните кабинети и центрове към тях, от високо специализирани психолози, терапевти, логопеди и др. са изключително ефективни и в тях могат да бъдат включени не само деца с наложена възпитателна мярка, но и такива, с които се работи превантивно, при изрично заявено писмено съгласие от страна на родител и при знанието и съгласието и на децата, които участват. Използват се модерни методи и техники на психодрамата, арт-терапията и др. от специално обучени специалисти за целта. Работи се и по първична превенция чрез изготвяне на превантивни годишни общински програми, обхващайки децата в училище. Психолози влизат в класове, правят тренинги с децата. По линия на кабинетите често се организират различни курсове, тренинги за социални умения, групово и семейно консултиране на родители и др. Осигурява се възможност на децата да насочват енергията си в правилната посока. Предимството е, че Консултативните кабинети и централите са в близост до съответния район/ община. Ако този тип услуги се поемат от неправителствения сектор, това би затруднило придвижването на децата с наложена мярка и родителите им до съответната организация, тъй като такъв тип организации не се срещат на територията на всеки район или в близост до него, както и режимът на работа на специалистите в неправителствения сектор няма гъвкавостта на този на обществените възпитатели, които дават дежурства и в извънработно време, както и имат възможност да посещават поверените им деца у дома или в училище. Освен това според новия проекто-закон „в Службата за възпитателна подкрепа се назначават възпитатели, които водят работа по случай, и други специалисти“. Тук не става ясно нито какъв е образователния ценз/ специализацията на тези възпитатели, нито какво влиза в понятието „други специалисти“ към Службите за възпитателна подкрепа, които се предвижда да работят с децата, както и какви ще бъдат функциите им. Не се разбира също така по какъв начин ще бъдат назначавани.

Автор: Евелина Стоянова (26.01.2018 15:15)

V1.: Кои органи да налагат възпитателни мерки и включването на непълнолетни в подходящи възпитателни

Въпроси за обсъждане

Автор: МКБППМН Благоевград (26.01.2018 15:02)

МКБППМН Благоевград

3. Възпитателни мерки трябва да бъдат прилагани по отношение всички малолетни и непълнолетни с ясно формирани престъпни нагласи и поведение. Възпитателните мерки, залегнали в проекта, целят да бъде насърчено законосъобразното поведение на непълнолетните. В своята същност те нямат санкционен и репресивен характер. Защо тогава те да не бъдат прилагани и по отношение на малолетните, както е и досега? В тази връзка не е логично правоотношенията с малолетните лица, извършили общественоопасно деяние, осъществяващо признаците на престъпление, да бъдат уредени в друг закон. Категорията на малолетните не попада в обхвата на

законовото определение „дете в риск“ по § 1., т. 11 от допълнителните разпоредби на Закона за закрила на детето, поради което твърдението, че те ще бъдат обект само на грижа и закрила от дирекциите „Социално подпомагане“, е несъстоятелно. С прехвърлянето и насочването им само към дирекция „Социално подпомагане“ за определяне на мерки за закрила не може да се постигнат корекционно-възпитателните промени в поведението на тези деца. По този начин ще се създадат условия за увеличаване на противообществените прояви на малолетните. За да се избегне законодателната празнина, правоотношенията, засягащи малолетните лица, извършили общественоопасно деяние, осъществяващо признаците на престъпление, трябва да бъдат уредени в този закон, едновременно с непълнолетните.

В закона трябва да залегне превенция и дейности, съчетаващи корекция на поведението и закрила спрямо малолетните извършители на общественоопасни деяния, тъй като обратното ще формира у тях чувство на ненаказуемост и неотговорност, довеждащи до морални деформации.

Превантивната дейност способства въздействието върху рисковите фактори в социалната среда и предотвратява нуждата малолетният да бъде обект на закрила и защита след като вече е извършил общественоопасно деяние. Тя трябва да е системна и да обхваща децата от най-ранна предучилищна възраст – задача, непосилна за специализираните полицаи, които са малко на брой. Новата система се лишава от основната функция на МКБППМН – осъществяването на превантивна работа сред малолетните и непълнолетните.

Необосновано е предвиденото закриване на едни действащи органи и откриване на други, което не би довело до усъвършенстване и повишаване на ефективността на работата в областта на детското правосъдие, без на нейно място да е създаден работещ и по-ефективен механизъм.

Приемането на ЗОНПНВМНЛ в предложения вариант не би могло да бъде подкрепено от МКБППМН в Община Благоевград.

Автор: МКБППМН Благоевград (26.01.2018 15:02)

МКБППМН Благоевград

2. Съгласно законопроекта Националната служба за възпитателна подкрепа към Министерство на правосъдието със седалище град София ще бъде правоприемник на Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните(ЦКБППМН). Считаме обаче, че Националната служба за възпитателна подкрепа като орган, който ръководи и контролира цялостната дейност на службите за възпитателно въздействие, трябва да е към Министерски съвет на Република България и да се ръководи от заместник министър-председател, определен с решение на Министерски съвет, а не към едно министерство. Това се обуславя от функциите, които Националната служба ще изпълнява – „координира дейността на другите държавни и общински органи и институции за изпълнение на държавната политика за отклоняване и прилагане на възпитателни мерки, както и

на организациите, които предоставят услуги при планиране на услугите и изпълнение на мерките на национално ниво". Нецелесъобразно е институцията, подведомствена на един министър, да координира дейност, в която участват представители на различни институции. Това би довело до затруднения в изпълнението на законово регламентирани функции на Националната служба за възпитателна подкрепа.

Законопроектът предвижда създаване на териториални поделения на Националната служба за възпитателна подкрепа, които да бъдат правоприемници на МКБППМН само в общините, в които има районен съд и които да обслужват съответния съдебен район. С това се предвижда закриване на досегашните МКБППМН, които съгласно действащия ЗБППМН са създадени във всички общини. Това ще затрудни работата на институциите с малолетните и непълнолетните в останалите общини и обуславя необходимостта служби за възпитателна подкрепа да има във всяка община, а не само там, където има районен съд. Още повече има натрупан дългогодишен експертен опит.

Със законопроекта е предвидено ръководителите на Службата за възпитателна подкрепа да се назначават от директора на Националната служба за възпитателна подкрепа. Съгласно чл. 24 в тези служби се назначават възпитатели, които водят работа по случай, както и други специалисти. Така предложените разпоредби въвеждат неясноти относно това, кой ще назначава тези лица, с какъв статут ще бъдат, колко и какви специалисти, на какви правоотношения ще бъдат назначавани. С оглед на предвиденото преустановяване работата на назначаваните от кметовете секретари на МКБППМН към общините, не става ясно какво ще се случи с този голям брой специалисти, натрупали експертен опит за работа с деца с девиантно поведение. Намираме за нецелесъобразно цялостното закриване на дейността на МКБППМН, на секретарите и на специалистите, назначени в тях. Считаме, че в §6, ал. 2 от Преходните и заключителни разпоредби на закона, следва да бъде предвидено служебните и трудови правоотношения на секретарите на МКБППМН да се уреждат при условията и по реда на чл. 87а от Закона за държавния служител и чл. 123 от Кодекса на труда, така както §5, ал. 2 това е предвидено за служителите в администрацията на ЦКБППМН.

Автор: МКБППМН Благоевград (26.01.2018 15:00)

МКБППМН Благоевград

Със законопроекта се предлагат цялостни промени в обхвата, организацията и дейността, свързана с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните лица и налагането на възпитателни мерки. Няколко основни промени, които се предлагат със законопроекта и които не могат да бъдат подкрепени, са следните:

1. В проекта на Закона за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица(ЗОНПНВМНЛ) се въвежда изискването възпитателните дела да се разглеждат от специализиран състав на районния съд по настоящ адрес на непълнолетното лице. От друга страна чл. 1, ал. 1 от

проектозакон определя за свой предмет „условията и реда за отклоняване на непълнолетните лица от наказателно производство“. Ясно се вижда противоречието между това, че непълнолетните лица ще бъдат отклонявани от наказателно производство, но в същото време възпитателните дела ще се разглеждат от специализиран състав на районния съд.

Един от мотивите към настоящия законопроект е пълното синхронизиране с европейските и международни стандарти във връзка с детското правосъдие, но разпоредбата възпитателните дела да се разглеждат от специализиран състав на районния съд е в колизия с чл. 40 от Конвенцията за правата на детето – „когато е подходящо и желателно, за вземане на мерки за разрешаване на случаите с такива деца, без да се прибегва до съдебни процедури, при условие, че напълно се спазват правата на човека и законовите гаранции.“

В същия дух са и текстовете в чл. 11 от Правилата на ООН, относно минималните стандарти за осъществяване на правосъдие по отношение на ненавършили пълнолетие лица, т.нар. „Пекински правила“, където се посочва, че когато е подходящо, компетентният орган „трябва да обмисли решаването на делото срещу ненавършилото пълнолетие лице, без прибегване до формален съдебен процес“.

По отношение на разпоредбите, свързани с налагането на възпитателните мерки в чл. 42 от законопроекта е предвидено „предупреждение“ да се налага от прокурор или в маловажен случай от специализиран полицейски служител. Не става ясно кой е маловажен случай, кога мерките ще се налагат от съд, кога от прокурор или от полицейски служител. Затова службите за възпитателна подкрепа не трябва да бъдат превръщани само в обслужващи съда, а следва да се включат сред компетентните да налагат възпитателни мерки органи, наред със съдията за непълнолетни, като се предвиди съдебен контрол. Подобно разрешение ще допринесе съдиите за непълнолетни да се концентрират върху най-тежките случаи, при които се налагат възпитателни мерки, свързани със съществено ограничаване правата на непълнолетните и отделяне от естествената им среда, както и върху контрола върху законосъобразността и ефективността на всички полагани грижи за тях.

В подкрепа на горното е разпоредбата от проектозакон, въведената с §14 от Преходните и заключителните разпоредби (ПЗР), с която се внасят изменения в Закона за опазване на обществения ред при провеждането на спортни мероприятия (ЗООРПСМ), като чл. 30, ал. 1, т. 3 се изменя така: „В срок не по-късно от 24 часа от съставянето на акта по чл. 26, ал. 1 началникът на районното полицейско управление на МВР по местоизвършване на нарушението или определено от него длъжностно лице:“ „изпраща преписката на съответната служба за възпитателна подкрепа по настоящия адрес на лицето за *налагане на възпитателни мерки* по Закона за отклоняване и налагане на възпитателни мерки, когато нарушителят е непълнолетен“. Направена е аналогия със съществуващата уредба, но тя е недопустима, доколкото с новия ЗОНПНВМНЛ, на Службите за възпитателна подкрепа (за разлика от МКБППМН) е отнета възможността да налага възпитателни мерки. Затова и смятаме, че тази функция не трябва да бъде изземвана от службите за възпитателна подкрепа, които ще бъдат правоприемници на МКБППМН, съгласно

Преходните и заключителните разпоредби на закона.

Автор: Mariq vVaykova (25.01.2018 11:48)

Становище и предложения

В предложението проект на Закон за отклонение от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица са допуснати редица пропуски, недоразумения и неясноти, които биха създали проблеми при приложението му.

1. Както е известно основната цел на системата за работа с деца с девиантно поведение е **превенцията**. В Проекта отсъства понятието „превенция“, която е основната дейност на МКБППМН. Практиката показва, че са постигнати значителни резултати с реализирането на широко мащабни превантивни дейности, особено по превенция на агресията и насилието, асоциалното поведение, наркоманиите, трафика на хора и други.

2. В този проект не са включени централните за превенция и **консултативните кабинети**, създадени към МКБППМН, които се утвърдиха като много ефективни звена по превенция и корекционно-възпитателна работа. Това е сериозен недостатък на Проекта, защото в тези органи работят квалифицирани специалисти и извършват сериозна превантивна и корекционно-възпитателна работа.

3. Внушава се **неправилната оценка, че възпитателните мерки по чл. 13, ал.1 от ЗБППМН са вид наказателни мерки**. Както се вижда от Проекта, предлаганите възпитателни мерки до голяма степен са същите, но формулирани по друг начин и вече определени като възпитателни и то налагани само спрямо непълнолетни и то от съда. Основателно възниква въпросът дали всички възпитателни мерки трябва да се налагат само от съда. Изключването на **малолетните деца**, извършващи криминални деяния, от системата за отклоняване от наказателно производство и насочването им само към системата за закрила на детето, ще създаде сериозни проблеми.

5. Създаването на Служби за възпитателна подкрепа **само в общините**, на чиято територия има районен съд ще създаде големи затруднения при функционирането на системата. Не е ясно как ще се процедира при случаи, когато непълнолетните живеят в отдалечени селища от града с районен съд, напр. във връзка с пътуването им за възпитателно дело и другите процедури, предвидени в Проекта.

6. В Проекта е записано, че „В Службата се назначават възпитатели, които водят работа по случай“. В този текст не става ясно дали тези възпитатели са правоприемници на досегашните **обществени възпитатели** по ЗБППМН и какъв ще бъде техният статут. Ако не са, то какво ще стане с обществените възпитатели, които са орган на МКБППМН за индивидуално - възпитателна работа с малолетни и

непълнолетни.

7. Националната служба за възпитателна подкрепа да остане към Министерски съвет.

Автор: Надя Петрова (25.01.2018 11:23)

Коментар

1. Първият въпрос е породен от недоумението ми защо не е публикуван проектът на закона? Твърди се, че се канят „всички заинтересовани страни да дадат предложения и коментари по изготвянето на проект на Закон за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица“, а страните нямат достъп до обсъждания проект на закона. Консултира се „Описание на предложението“ за проект на закона. От какво се страхуват авторите му, изглежда сами не са убедени в неговата релевантност. Другите възможности са „отбиване на номера“ чрез имитация на обществено обсъждане и/или подценяване на „заинтересованите страни“.

2. Твърди се, че сред документите, съпътстващи обществената консултация е и „пълната оценка на въздействието“, но такава не е публикувана. Моля за пояснение как точно оценката на въздействието съпътства обществената консултация? Случаен ли е този пропуск? Нима авторите на закона смятат оценката на въздействието за маловажна за обществото и то за един закон, който неминуемо ще се отрази на бъдещите взаимоотношения в него.

3. Зададените въпроси, по които на обществото му е позволено да вземе отношение, са или реторични, или от сорта на въпроса: Кажете името на река, което започва с буквата „д“ и завършва на „унав“.

Пример: Първият въпрос гласи „В1.: Кои органи да налагат възпитателни мерки и включването на непълнолетни в подходящи възпитателни програми с оглед естеството на проблема и професионалното разбиране какви мерки са необходими?“

Цитат от описанието на закона: „Създават се условия, когато непълнолетният е невиновен, това да бъде установено и прогласено от съда по общия ред, като така се преодолява досегашната практика, при която възпитателни мерки се налагат без преценка от съд за наличието на вина на непълнолетния.“

Ако пропуснем факта, че самият въпрос е смислово неясен, авторите на „Описанието на предложението“ явно вече са си отговорили, поне на първата му част. Още повече, че това е смисълът на цялото им предложение, доколкото може да се разбере от съкращения преразказ на проектозакона.

4. По втория въпрос В2.: Да се създаде ли Национална служба за възпитателна подкрепа към министъра на правосъдието или тя да бъде към друг орган?

Как да отговорим на този въпрос, уважаеми госпожи и господа, след като от оскъдния Ви преразказ не става ясно за какви взаимоотношения ще отговаря тази Национална служба – ще координира ли работата на различни институции или ще

действа само в рамките на Министерството на правосъдието.

Трети въпрос: ВЗ.: *Какво да бъде съотношението между приложното поле на предвидените в този закон мерки и мерките в Закона за закрила на детето, Наказателния кодекс, Наказателно-процесуалния кодекс ?*

Това е въпрос от сферата на висшата математика. „X” са мерките, които тук са подложени на обществено обсъждане, само че освен че са възпитателни за тях на обществото друго не му е дадено да знае. Следователно уравнението по така зададените изходни данни няма решение.

5. На четвъртия въпрос ще отговоря с народната мъдрост „Криво дърво се изправя докато е младо”. Естествено, че този закон трябва да включва и малолетните. Въпросът е от сорта „От изток ли да изгрива слънцето?”

От казаното по-горе е видно, че авторите на публикацията не целят обществено обсъждане на закона, а имитация на такова. Целта е ясна: да се отчете, че правилата са спазени, без наистина да се спазят. Обиждайте нашата интелигентност, госпожи и господа!

Автор: Светла Иванова (24.01.2018 17:03)

проявете здрав разум

Не ми стана ясно, защо първият ми коментар не беше поместен, затова опитвам отново.

въпреки, че се повтарямае, дано това направи впечатление на отговорните лица, за осмислят добре притесненията по законопроекта.

Не отхвърляйте идеята да се налагат мерки на малолетните, те не носят наказателна отговорност, но нали законът е за отклоняване от такива. След като може да има изслушване от съда на по-малки лица, защо да не се допусне той да налага мерки, особено когато се касае за такива тежки престъпления срещу личността, като това във Варна. не можете да оставите социалните служби да се занимават с такива случаи, техният Закон не е пригоден за това. Това е второто, което трябва да се направи - да се внесат и промени в закона за Закрила на детето, за да има задължения за родителите, а не работата с децата им да е по тяхно желание.

премахнете и забраната да се налагат мерки по чл.13 ал.1 т.11,12 и 13 в годината която предхожда влизането на новия закон в сила - т.11 и 12 се налагат от съда и той следи за правата на децата, предвижда се да има възпитателен център, така че до неговото уреждане, мерките могат да се осъществяват като преди.

Мярката "задължаване на посещава училище" е безпредметна - когато е ученик, той вече има такова задължение, когато не е - ако е над 16 години има право да не учи, а да работи, ако е под 16 години системата много трудно приема обратно деца, които трайно са изпаднали от нея, или не са учили, самите те не искат да ходят на училище с първолаци, а други алтернативи нямат.

за превенция- вероятно не се смята за нещо важно, или се подценява това, че трябва да се осъществява последователно години наред, за да има резултат, а не да се работи, инцидентно, на парче.

В заключение, кутията на Пандора според мен вече е отворена, но години наред се правеха опити да се натиска капака ѝ надолу, в момента, в който заявим на малолетния, че за постъпките му няма да има последствия, колкото и жестоки да са те, тогава значи сме отворили капака широко. Помнете, че тази особеност на малолетните, заради която искате да ги защитите от прилагане на някакви мерки - неспособността им според закона да осъзнават последствията от постъпките си и да ги ръководят, може да стане като бомба със закъснител, все едно да се даде на невменяем човек пистолет и да му се каже - можеш да стреляш. Защото такива хора, които да ги използват винаги ще се намерят.

Автор: Мария Крумова (24.01.2018 17:01)

Мнение

Законопроект - мнение

Къде е публикуван целия Законопроект, мотивите, оценката на въздействието и съпътстващите документи или за вас общественото мнение не е важно и сте решили, че само този Консултационен документ и въпросите към него са достатъчни?

Меко казано странно е насочване на деца под 14 годишна възраст в конфликт със закона единствено към системата за закрила респ. към Отделите за закрила на детето, тъй като са деца в риск. Безумно решение от екипа от т.нар. „специалисти“, изготвили този Законопроект.

Пример за нарушение от деца под 14 годишна възраст: две деца съответно на 12 и 13 години са избягали от дома си, в неизвестност са от 24 часа и след употреба на алкохол са проникнали чрез разрушаване на преграда /врата/ и са извършили кражба на пари от два поредни търговски обекта. Пак същите две малолетни деца и пак по същото време на бягство от дома си, след като са се сдобили със значителна сума пари извършват кражба на автомобил, паркиран пред жилищен блок, успяват да го запалят и да потеглят, в следствие на което прегазват възрастен човек на велосипед, напускат автомобила и бягат. И четейки законопроекта за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки, разбирам, че тези малолетни извършители някой ще ги насочи към Отделите за закрила на детето, защото са деца в риск, които пък от своя страна ще ги насочат към социални услуги в общността, където да бъдат консултирани и обгрижвани. И като се почнат едни услуги, програми, интервенции, обучения, проекти, застъпничество, фондове, грандове с цел социално - възпитателна подкрепа към тези малолетни деца „във висока степен на риск“, хилядите организации, фондации и институти от неправителствения сектор в страната, „**благородно**“ ще работят с тези малолетни деца и всичко ще бъде в „**най - добрия интерес**“ на детето.

Подкрепям твърдението си и с най – пресния пример от 22.01.2018г. и извършеното в гр. Варна тежко криминално деяние „УБИЙСТВО“ по особено жесток начин от две деца, съответно на 13 и 14 години. И пак псевдо-защитниците на правата на децата ще кажат, че те са пострадали от насилие и затова са се превърнали в насилници. Или пък, че сега действащия 60 годишен Закон за БППМН и комисиите към общините, експертите и обществените възпитатели, работещи там са виновни за това тежко криминално престъпление, извършено от малолетен на 13 години и непълнолетен на 14 години. Забележете побоя и убийството са заснети пак от две малолетни 13 годишни деца.

Именно поради горепосоченото от мен не смятам, че малолетни деца, извършили подобен вид действия и престъпления, трябва да бъдат обект единствено на подкрепа и закрила и да бъдат извън полето на действие на този Законопроект. В противен случай той ще се превърне в "закон за насърчаване на малолетната престъпност".

Не на последно място защо се ограничават възможностите за превантивна работа с деца и младежи в училищна възраст. Изказвам сериозни опасения, че в Законопроекта въобще отсъства понятието **Превенция**, която е в началото на възпитателния процес, много далеч преди „отклоняването“ и налагането на възпитателни мерки за деца и всъщност е най – голямата грижа за тях.

ВАЖНО: Несериозно е да определяте такъв кратък срок от 30 дни за тази обемна материя!

Автор: Stefan Vasilev (24.01.2018 15:43)

Думи нямам

Когато се пише какъвто и да е текст, той има кратко и ясно заглавие, което описва дава идея за съдържанието и привлича читателя. Заглавието на настоящия консултационен документ първо иска да ме отклони от нещо. Въпросното нещо е наказателно производство. Май. Не съм сигурен, после пише нещо за налагане на възпитателни мерки. Последно от какво ме отклоняват, от производство или от мерки? Накрая се оказва, че става дума за непълнолетни лица. Ама на всичките ли? Аз отдавна не съм бил непълнолетно лице, но дори тогава се мислех за добре възпитан и не мисля, че се е налагало да ми се налагат възпитателни мерки. Бидейки не само добре възпитан, но и интелигентен, приемам, че става дума за непълнолетни лица, извършили някакво престъпление.

Когато се пише научен текст, въведението към него включва анализ на текущото положение, пропуските и неизвестните към дадения момент, както и кратко описание на изложените в труда резултати и техния принос към науката. Настоящият консултационен документ със сигурност не е писан от хора, занимаващи се с научна дейност. Не само че липсва пълният текст на документа, от който четящият би могъл да разбере какво точно трябва да обсъди обществото, но липсват и текстове, които описват и анализират действащата в момента законова рамка. В

точка 1.6 са посочени „Релевантни документи и нормативни актове“, които аз, като неюрист, идея нямам къде да намеря. Поне един линк към някой сайт да бяхте сложили.

Списъкът от „релевантни“ документи всъщност е един лакът европейски конвенции, стратегии и пътни карти, последвани от Закон за закрила на детето и Закон за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни. Прави впечатление, че не е посочено кога са обнародвани и обновени тези два закона. Също така прави впечатление, че вече има нормативни актове по темата за детската престъпност. Присъстват също така наказателният и наказателно-процесуалният кодекс. Следователно има достатъчно литература засягаща престъпленията и наказанията, дори и без да посягаме към Достоевски. Друг е въпросът, че 30-те дни на обществено обсъждане няма да ми стигнат да се запозная с въпросната литература дори при най-добро желание. Може би ако някой си беше направил труда да напише мотиви към законопроекта, нямаше да ми се налага да чета целия НПК.

Като става дума за законопроект, той къде е? Има само някаква жалка страничка, високопарно наречена структура. Извинявайте, ама дори в четвърти клас в училище плановете в часовете по природознание или български език бяха къде-къде по-подробни. Следователно съставителите на документа си мислят, че аз не съм стигнал до четвърти клас в училище и не искат да ме затрудняват. Или може би те не са стигнали до четвърти клас в училище и толкова си могат. И в двата случая те нямат никаква работа да пишат законопроекти.

Точка 4 от консултацияния документ ме уверява, че той е част от пакет от три документа: структура, настоящия и пълна оценка на въздействието. Като оставим настрана факта, че „настоящия“ звучи малко неприлично, държа да отбележа, че в Портала за обществени консултации на Министерския съвет има два документа: структура и „настоящия“. С други думи, съставителите на законопроекта се затрудняват да броят до три.

В дъното на точка 2 обаче всичко става ясно. Изложен е списък от „Елементи от законопроекта, върху които е малко вероятно да настъпят промени след обществената консултация“. Първата точка е предложеният обхват на законопроекта. Всичко е ясно, дами и господа. Понеже явно за Вас моето и общественото мнение нямат никакво значение, сте преценили, че няма смисъл да публикувате законопроекта, така и така обхватът му няма да се промени. В такъв случай защо ми губите времето и се подигравате с мен, публикувайки някакви свободни съчинения, но не и законопроект? Или публикувайте законопроекта, заедно с мотивите, оценката на въздействието и съпътстващите документи, или го оттеглете и наместо него публикувайте оставките си.

Но за да не кажете, че не съм пожелал да сътруднича, нека Ви дам мнението си по точките, които милостиво сте предложили на обсъждане, по кратък, ясен и недвусмислен начин.

V1: Органите ги има: системата от Централна и местни комисии за БППМН.

V2: Не! Виж V1.

V3: Едно към гьотере, както и самия законопроект (който аз продължавам да не съм прочел, така че нямам представа какви мерки са предвидени в него)

V4: Да! Смешно е, че дори Ви е дошло на ума да питате.

V5: В момента в България детски съдилища няма. Следователно няма и съдебно производство. Следователно от Вашия закон за отклоняване от такова няма абсолютно никакъв смисъл. Отново Ви призовавам да оттеглите законопроекта и вместо него да публикувате оставките си.

Автор: Таня Лазарова (24.01.2018 15:42)

Съдържание на проекта на Закон

На 27.09.2016г. беше публикуван проекта на този закон в Портала за обществени консултации. Тук не е публикуван целия проект и няма как да се направи сравнение дали е същия, но може да бъде погледнат предишния проект там. Като структура Законът е същия, предполагам и като съдържание. Страница 13 от област "Правосъдие и вътрешни работи"

Автор: elena evstatieva (24.01.2018 15:30)

Философия на проектозакона

"Възстановяващите мерки"

В чл. 12 се вижда стремеж за въвеждане на практики от Възстановителното правосъдие, но така както са формулирани "възстановяващите мерки" представляват единствено компенсация на пострадалия, наложена със съдебно решение, макар и с предварителното съгласие на страните (въобщо не се допуска инициатива на страните във формулиране вида на компенсация, каква е процедурата за вземане на съгласието им, кой фасилитира този процес). Отделно от това, в същият член се казва, че съдът определя размера, видът и пр. При липса на възможност за извънсъдебно споразумение по "възстановяването", тези опити за въвеждане на възстановителни практики, по-скоро ще компрометират мерките, отколкото да ги направят ефективни и полезни инструменти за възстановяването. В чл.36 се споменава Медиацията, като процедура, но отново съдът е този, който е инициращият орган. Да не говорим, че в ал.5 на чл.37 се казва **"Когато споразумение е постигнато, то се изпълнява от съда в частта му за извинение към пострадалия по реда на чл.45"**.

В закон ориентиран към интересът на всички заинтересовани страни, следва заинтересованите да имат възможност за участие във формулиране на мерките и стъпките по тяхното прилагане, а съдът по-скоро да съблюдава законосъобразност на постигнатото споразумение между страните, от гледна точка интереса на непълнолетният, пострадалия и обществото. Ако това е така в този проектозакон, то не става ясно.

Има разминаване между изброените възстановяващи мерки, в чл.12 и появяващите се мерки в процедурата по медиация, където се добавят "други подходящи, образование и лечение".

Семейният съвет (Family Group Conference) - тази възстановителна практика, съобразно текстът на този проект се прилага по насоки от съда, от службата за възпитателна подкрепа -(чл.38, ал.1). От чл.38 не става ясно дали и кой фасилитира семейният съвет. Добрата практика на FGC изисква работата на семейният съвет да се подпомага от независим фасилитатор. Ако фасилитаторът, в случая на този проект, е представител на службата за възпитателна подкрепа, то на нея ѝ се вменява двойствена роля, което неименуемо ще доведе до затруднения в работата на съвета, а и на службата.

Или, за да е ефективна възстановителната практика на Семейният съвет, то следва да се създаде фигурата на "фасилитатор", да се състави регистър (национален или общински), в който правоспособните фасилитатори да се вписват и да бъдат ползвани от всички. Така заложен семейният съвет ще бъде компрометиран като форма. Практика има във Враца, Русе (2010 - 2014), Хасково (2012 - 2017), а вероятно и в други места ... Защо не се ползва този опит?.

Цялостното впечатление от проекта е, че постига премахване и закриване на ВУИ, СПИ, МКБППМН и прави опит за въвеждане на някои възстановителни практики. Пропуснати са обаче важни части, касаещи превенция и обхват на закона (малолетни). Не се гарантира / подкрепя активното и участие на страните - съдът е натоварен с прекалено много инициатива, там където активни трябва да са засегнатите. Това може да доведе до обратния ефект - този закон да се окаже повече наказателно ориентиран, от стария закон, поради влизане на всички случаи в съда.

медиация и възстановителни практики

Наблюдава се все по-голямо разгръщане на медиацията и "проникване" в полета, които не са типични за нея. Има риск, целият процес по въвеждането и прилагането на възстановителните практики да бъде "предоставен" на медиацията. Важно е обаче да се има предвид, че уменията за фасилитиране на група от хора са различни от "посредничеството" между дадени заинтересовани страни. Наложително е описание и "създаване" на фигурата на **фасилитатора на възстановителни практики**, притежаващ специфични умения за работа с малки групи, познаващ философията на възстановителното правосъдие и отделни практики: кръгове, семеен савът, възстановителен съвет, конференции жертви - правонарушител.

Автор: Ani Uzunova (24.01.2018 13:07)

Становище

1. В обхвата на проектозакона не попадат малолетните правонарушители, те ще бъдат насочвани само към системата на закрила на детето. Това ще доведе до злоупотреба с тях и те ще се оказват извършители на редица деяния, извършени реално от непълнолетни лица.

2. Превантивната дейност, която е основна задача на МКБППМН и която в малките населени места се реализира основно от комисиите изобщо не се предвижда в проектозакона.

3. Създаването на Служби за възпитателна подкрепа само в общините, на чиято територия има районен съд, сериозно ще затрудни функционирането на системата. Не е ясно кой ще обезпечавя разходите на непълнолетните лица във връзка с процедурите, предвидени в проектозакона. В много от случаите те са от социално слаби семейства.

Автор: Сузана Георгиева (23.01.2018 15:19)

Мнение по Проекта

Предложеният законопроект за отклоняване от наказателно производство не предоставя каквато и да била новост, освен че напълно изключва малолетните извършители на престъпления и противообществени прояви. Също така в него за превенция не се споменава....къде отива тя? Да, ЗБППМН има нужда от някои промени, но не и в този вариант. Не виждам с какво ЗБППМН наказва малолетните и непълнолетните, в него са залегнали възпитателни мерки!?

Изключването на малолетните ще доведе до извършване на многобройно противообществени прояви за които няма да има релевантно противодействие. И ще се окаже, че вместо една система да бъде подобрена, то тя ще бъде разрушена до основи.

Акцентът на промяна трябва да е в това да бъдат подобрени базите на ВУИ и СПИ, а не тяхното унищожаване. Също така от изключителна важност е в тези заведения да работят висококвалифицирани кадри, които да бъдат подобаващо обезпечени. Най-лесно е отстрани да се коментира, когато не си вътре в системата, а си един посредствен наблюдател. И само не разбрах кое е смекчаващото в новия

проектозакон?! В

А какво ще се случи с непълнолетните извършили противообществени прояви и престъпления?

Автор: Гергана Божиновска (23.01.2018 09:32)

Проект

Относно мерките в проектозакона, които са почти същите като в ЗБППМН, и по-точно мярката „Задължение да посещава редовно учебните занятия“ бих попитала как може да се задължи един непълнолетен на 17г. да посещава училище, след като съгласно чл.8, ал.2 от ЗПУО училищното образование е задължително до навършване

на 16-годишна възраст.

В отговор на въпрос №4: Последните събития във Варна доказват, че НЕ ТРЯБВА да се изключват малолетните от системата за отклоняване на наказателно производство. Действията им сами го показват.

Въпрос № 2 – В случай, че бъде създадена Национална служба за възпитателна подкрепа, тя да бъде към Министерски съвет.

Автор: Жана Филипова (22.01.2018 13:04)

ПРЕДЛОЖЕНИЯ

В проекта за Закон за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица са допуснати значителни пропуски, които биха създали проблеми при приложението му. В тази връзка е необходимо да се обърне внимание на следното:

1. Изключването на малолетните деца, извършващи противоправни деяния от системата за отклоняване от наказателно производство и насочването им единствено към системата за закрила на детето, ще създаде много сериозни проблеми, тъй като те са наказателно неотговорни и ще се увеличи броя на противоправните деяния, извършвани от тях. Практиката е показала, че прилагането на възпитателни мерки, спрямо малолетните е изключително ефективна;
2. Националната служба за възпитателна подкрепа да остане към Министерски съвет, защото възпитаващата превантивна дейност няма да се развива;
3. Службите за възпитателна подкрепа трябва да бъдат подчинени на общините, а не на Министерство на правосъдието. Такива служби трябва да има във всички общините, а не само в тези, където има Районен съд.

С предложените в законопроекта дейности на Службата за възпитателна подкрепа и ограничението цитирано в чл.24. ал.2, на практика няма да бъде възможно да се обхванат и другите общини, където няма създадени Районни съдилища и няма да може да се осъществява качествен контрол и пълноценни дейности по населени места. Няма да може да се вниква качествено в проблемите на децата и семействата им извън тези общини, да не говорим, че изобщо няма да има връзка с малките населени места или ако има, тя ще бъде формална и работата неефективна;

4. Трябва да има санкции за родителите или лицата, които ги заместват, когато се установи, че същите не полагат достатъчно грижи за възпитанието на децата си и те извършват противоправни деяния. Тези санкции трябва да бъдат изпълними;

5. Необходимо е в новия Закон да залегнат текстове по смисъла на чл.10 от досегашния ЗБППМН, който регламентира организацията на превантивната дейност, която отсъства в проекта на Закона за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица. Службите за възпитателна подкрепа не трябва да бъдат превръщани само в обслужващо звено на съда.

Автор: Бисерка Трайкова (22.01.2018 11:03)

Становище относно Проектозакона за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателн

1. В проектозакона се предлага конфликтът между детето и закона да се решава в съда във всички случаи, независимо, че са отклонени от наказателно производство. Хуманните и ефективни законодателни подходи по света залагат на обратното - решаването на тези конфликти по извънсъдебен начин.
2. Малолетните лица не бива да са извън обхвата на закона, тъй като те представляват голяма група извършители на противообществени прояви. Изключването им ще доведе до увеличаване на броя на тези прояви, извършвани от тях и като малолетни, и в по-късна възраст. Практиката показва, че възпитателните мерки при малолетните са високо ефективни.
3. Превантивните дейности трябва да намерят своето място в проектозакона.
4. Националната служба за възпитателна подкрепа да остане към Министерски съвет.
5. Службите за възпитателна подкрепа да са към всяка община. Създаването на служби само към общините, в които има Районен съд, ще затрудни работата в системата. Не е ясно как ще се процедира при случаи, в които непълнолетните живеят в общини в които Служба за възпитателна подкрепа липсва.

Автор: С Панова (22.01.2018 11:01)

Проект

Защо не е публикувана оценка на въздействието?

Защо не е публикуван проекта на Закон за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица, а само структура на проект?

В структурата на проекта на закон не е предвидена превенция на криминалното и социално неприемливо поведение на малолетните и непълнолетните - обхващане, проучване и превенция на противообществените прояви.

Превантивната работа, насочена към ранна диагностика на агресията и ангажиране на свободното време на децата, включваща **безплатни** спортни и културни занимания, провеждане на информационни кампании с цел предпазване от кибертормоз, рискови ситуации на улицата, употреба на наркотици, алкохол, хулигански прояви, както и от извършването на престъпления;

Необходимо е превантивната работа да бъде предвидена, а не да чакаме малолетните и непълнолетните да извършат противообществени прояви и едва тогава **„да ги отклоняваме“** от наказателно производство.

Предвижда ли се Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни да бъде отменен, и ако е така, кой ще извършва тази дейност? Към момента Местните комисии към общините работят по превенцията и диагностиката на детското девиантно поведение.

При условие, че службите се централизират по местонахождение на Районен съд, те не биха могли да имат същия обхват и ефективност на работата по превенция, както местните структури, което би довело до увеличаване на риска от извършване на криминални прояви от малолетни и непълнолетни лица.

Автор: С Панова (22.01.2018 10:59)

Проект

Защо не е публикувана оценка на въздействието?

Защо не е публикуван проекта на Закон за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица, а само структура на проект?

В структурата на проекта на закон не е предвидена превенция на криминалното и социално неприемливо поведение на малолетните и непълнолетните - обхващане, проучване и превенция на противообществените прояви.

Превантивната работа, насочена към ранна диагностика на агресията и ангажиране на свободното време на децата, включваща **безплатни** спортни и културни занимания, провеждане на информационни кампании с цел предпазване от кибертормоз, рискови ситуации на улицата, употреба на наркотици, алкохол, хулигански прояви, както и от извършването на престъпления;

Необходимо е превантивната работа да бъде предвидена, а не да чакаме малолетните и непълнолетните да извършат противообществени прояви и едва тогава **„да ги отклоняваме“** от наказателно производство.

Предвижда ли се Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни да бъде отменен, и ако е така, кой ще извършва тази дейност? Към момента Местните комисии към общините работят по превенцията и диагностиката на детското девиантно поведение.

При условие, че службите се централизират по местонахождение на Районен съд, те не биха могли да имат същия обхват и ефективност на работата по превенция, както местните структури, което би довело до увеличаване на риска от извършване на криминални прояви от малолетни и непълнолетни лица.

Автор: Mariy Lazarova (22.01.2018 10:13)

Становище

1. Модерните хуманни и ефективни подходи в страни, с добре функциониращи законодателства по отношение на децата, залагат на решаването на конфликта между детето и закона по извънсъдебен начин. В Проекта обаче, в следствие на неправилни постановки в Концепцията от 2011 г. се предлага противоположното – всички случаи, независимо, че са отклонени от наказателно производство се решават от съда. Предвижда се той да налага възпитателни мерки без съдиите да имат съответната специална подготовка, психологическа и педагогическа компетентност, за да избират най-подходящите мерки в конкретния случай. Придобиването на такива умения не може да се осъществят чрез предвижданите „специални обучения“ от НПО както на съдиите, така и на прокурори, следователи и адвоката, които да бъдат специализирани за работа с деца.

2. Изключването на малолетните деца, извършващи криминални деяния, от системата за отклоняване от наказателно производство и насочването им само към системата за закрила на детето, ще създаде сериозни проблеми. Очевидно авторите на Проекта не са информирани адекватно за противообществени прояви и престъпления, извършвани от тези деца, независимо от факта, че са и жертви в същото време. Така например съгласно годишния отчет на ЦКБППМН при Министерски съвет от 2015г. - 1527 малолетни лица са извършили 1511 криминални деяния с характер на престъпления, от които 1 опит за убийство; един опит за изнасилване; 16 блудства; 1046 кражби, от които 107 взломни, 202 домови, 268 селскостопански, 49 джебчийски; 36 грабежа; 14 отнемания на МПС, 49 хулиганство и т.н. Това не са нито невинни статусни нарушения, които не се наказват при възрастните.

3. В Концепцията и Пътната карта, на които се позовават мотивите за новия закон, многократно се внушава неправилната оценка, че възпитателните мерки по чл. 13, ал.1 от ЗБППМН са вид наказателни мерки. Както се вижда от Проекта, предлаганите възпитателни мерки до голяма степен са същите, но формулирани по друг начин, но вече окачествявани действително като възпитателни и то налагани само спрямо непълнолетни и то от съда. Основателно възниква въпросът дали всички възпитателни мерки трябва да се налагат само от съда. Предлагаме работната група да помисли за вариант самите служби за възпитателна подкрепа да налагат някои от по-леките мерки.

4. В законопроекта се предвижда създаването на Национални служби за възпитателна подкрепа към Министерството на правосъдието, а не както досега към Министерски съвет. Създаването на Служби за възпитателна подкрепа, на подчинение на Министерство на правосъдието/Национална служба за възпитателна подкрепа/, а не на подчинение на общините, също е неправомерно и то само в общини, на чиято територия има районен съд. Това ще създаде големи затруднения при функционирането на системата. Не е ясно как ще се процедира при случаи, когато непълнолетните живеят в общини без районен съд, във връзка с пътуването им за възпитателно дело и другите процедури, предвидени в Проекта.

Маргарита

Автор: elisaveta milanova (19.01.2018 16:51)

Проект

В предложения проект на Закон за отклонение от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица са допуснати редица пропуски, които биха могли да се избегнат или коригират в последващата работа по Проекта преди внасянето му в Министерския съвет и Народното събрание. По - важните от тях са:

1. Модерните хуманни и ефективни подходи в страни, с добре функциониращи законодателства по отношение на децата, залагат на решаването на конфликта между детето и закона по извънсъдебен начин. В Проекта обаче, в следствие на неправилни постановки в Концепцията от 2011 г. се предлага противоположното – всички случаи, независимо, че са отклонени от наказателно производство се решават от съда. Предвижда се той да налага възпитателни мерки без съдиите да имат съответната специална подготовка, психологическа и педагогическа компетентност, за да избират най-подходящите мерки в конкретния случай. Придобиването на такива умения не може да се осъществят чрез предвижданите „специални обучения“ от НПО както на съдиите, така и на прокурори, следователи и адвоката, които да бъдат специализирани за работа с деца.
2. Изключването на малолетните деца, извършващи криминални деяния, от системата за отклоняване от наказателно производство и насочването им само към системата за закрила на детето, ще създаде сериозни проблеми. Очевидно авторите на Проекта не са информирани адекватно за противообществени прояви и престъпления, извършвани от тези деца, независимо от факта, че са и жертви в същото време. Така например съгласно годишния отчет на ЦКБППМН при Министерски съвет от 2015г. - 1527 малолетни лица са извършили 1511 криминални деяния с характер на престъпления, от които 1 опит за убийство; един опит за изнасилване; 16 блудства; 1046 кражби, от които 107 взломни, 202 домове, 268 селскостопански, 49 джебчийски; 36 грабежа; 14 отнемания на МПС, 49 хулиганство и т.н. Това не са нито невинни статусни нарушения, които не се наказват при възрастните.
3. В Концепцията и Пътната карта, на които се позовават мотивите за новия закон, многократно се внушава неправилната оценка, че възпитателните мерки по чл. 13, ал.1 от ЗБППМН са вид наказателни мерки. Както се вижда от Проекта, предлаганите

възпитателни мерки до голяма степен са същите, но формулирани по друг начин, но вече окачествявани действително като възпитателни и то налагани само спрямо непълнолетни и то от съда. Основателно възниква въпросът дали всички възпитателни мерки трябва да се налагат само от съда. Предлагаме работната група да помисли за вариант самите служби за възпитателна подкрепа да налагат някои от по-леките мерки.

4. В законопроекта се предвижда създаването на Национални служби за възпитателна подкрепа към Министерството на правосъдието, а не както досега към Министерски съвет. Създаването на Служби за възпитателна подкрепа, на подчинение на Министерство на правосъдието/Национална служба за възпитателна подкрепа/, а не на подчинение на общините, също е неправомерно и то само в общини, на чиято територия има районен съд. Това ще създаде големи затруднения при функционирането на системата. Не е ясно как ще се процедира при случаи, когато непълнолетните живеят в общини без районен съд, във връзка с пътуването им за възпитателно дело и другите процедури, предвидени в Проекта.

Автор: Julia Miteva (18.01.2018 20:05)

Някои основни бележни

1. Още самото заглавие на проекта поражда смислови съмнения – отклоняване (от наказателно производство) е израз, чиято гражданственост е със значение на „избягвам“, „укривам се“ в случая от нак. производство.

2. Защо Проектозаконът не обхваща една голяма група правонарушители – тази на малолетните. Практиката е показала, че спрямо тях прилагането на възпитателни мерки е изключително ефективно, тъй като те са наказателно неотговорни.

В тази връзка изключването на девиантното поведение на малолетните от вниманието на държавата всъщност представлява криминогенен фактор.

3. Превенцията на правонарушенията, извършвани от непълнолетни, напълно липсва в проекта. Така се оставя без правна регламентация изключително важният социален проблем – превенцията на младежката престъпност. Превантивната дейност е една от съществените съставки на борбата с престъпността въобще. Това е особено важно сега тъй като е налице трайна тенденция към „подмладяване“ на престъпността т.е. непрекъснато намаляване на долната граница на престъпното проявление

4. Проектът не отчита разликата между простъпка, правонарушение и престъпление и респ. между техните извършители - нещо, което е от съществено значение във връзка не само с определяне на възпитателните мерки, които да се приложат в конкретния случай, но и с изискването „съгласие“.

Буди недоумение смисълът на „съгласието“ на непълнолетния. Значи ли това, че непълнолетният правонарушител има право да избира дали да бъде осъден и

съответно санкциониран за извършеното от него престъпление или да се „отклони от наказателно производство“ и спрямо него да се вземат възпитателни мерки. Не е прецизирано какво става, ако непълнолетният не е съгласен да се „отклони от нак. производство.

5. Като цяло езикът на проекта /многословени с тежки тромави фрази) не отговаря на изискванията за законов изказ по смисъла на чл. 9, ал.1 от Закона за нормативните актове (ЗНА): „Разпоредбите на нормативните актове се формулират **на общоупотребимия български език, кратко, точно и ясно.**”

Необходимо е да се уточни как ще се наричат мерките- „възпитателни“ или „превъзпитателни“ – сега и двете понятия се употребяват в проекта, както и да се изчисни неправилната употреба на утвърдени в процесуалното законодателство и съдебната практика термини, касаещи дейността на съда – напр.

съдът не „кани“, а „призовава“ или „привлича“ ; съдът не проверява „обстоятелства за образуване“, а „основания за образуване..”

6. В опита да „отклони“ непълнолетния от наказателно производство проектозаконът го вкарва задължително в съдебна зала, нещо, което досега е избегнато с налагането на възпитателните мерки от местните комисии.

Очевидното бягство от действащата система за противодействие на противообществените прояви на непълнолетните и малолетните не е най-удачната форма за изграждане на съвременна система за борба с отрицателните явления сред подрастващите. ЗБППНМ бе радикално променен и осъвременен през 2004г. и пълното му отричане би било грешка.

Автор: Галя Средева (18.01.2018 15:55)

ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Относно Проектозакона за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни

1. Притеснителен е фактът, че малолетните лица не са включени в закона, а това ще увеличи броя на противоправните деяния извършвани от тях.
2. Редно е да бъде обърнато внимание и на превантивните дейности, които ангажират и учат децата на добри и човешки занимания, а не на безделие и извършване на противообществени прояви.
3. Националната служба за възпитателна подкрепа да остане към Министерски съвет, защото възпитаващата превантивна дейност няма да се развива.
4. Службите за възпитателна подкрепа да са към всяка община. Те са тези, които познават децата и техните семейства и подхождат с разбиране към техните проблеми и нужди.

Автор: Лазар Лазаров (16.01.2018 14:21)

Най-голямата безумица

Законопроектът за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица - е най-голямата безумица, която може да бъде сътворена за борба с противообществените прояви и престъпления извършени от малолетни и непълнолетни. С приемането на този закон се гарантира безнаказаността на малолетните лица при извършване на противообществени прояви и/или деяния, които формално осъществяват признаците на дадено престъпление. Този закон ще стане известен, като „Закон за насърчаване на малолетната престъпност“. Статистиката, която се излага пред обществото е на база постановени решения с наложени възпитателни мерки, като не се взема предвид прекратените дела по чл. 13б от ЗБППМН, по отношение на малолетните. Делът на малолетната „престъпност“ е почти еднакъв с този на непълнолетните извършители. В малките населени места кражбите ще се увеличат няколкократно, защото при установяване на извършителя - например: ще се окаже, че той е малолетен и е взел без разрешение коня с каруцата от баща си, и е отишъл в близката гора, за да насече дърва (защото му било скучно). В конкретния случай няма да има виновни и това ще се случва отново, и отново. МВР ще станат известни с нова култова фраза: „Ние ги хващаме и ние ги пускаме“. Нека да обяснят закононосителите, как ще се предотвратят кражбите на селскостопанска продукция, като голяма част от тях се извършват от малолетни?!? Законопроектът за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица не трябва да се приема в представения вид, защото ще отвори кутията на пандора и ще стане страшно. Тогава много малолетни ще имат собствени коне с каруци и ще се краде на поразия. Да ни е честит новият: Закон за насърчаване на малолетната престъпност!!!

Автор: Евелина Стоянова (12.01.2018 13:26)

Въпроси относно Закона за отклоняване от наказателно производство .....

1. Каква е причината новият проекто-закон да изключва напълно първичната превенция, маловажна ли Ви се струва или сте предвидили някой друг да я поеме - кой и по какъв начин? Защото към момента такава се прилага от действащите местни комисии.
2. За т.нар. служби за възпитателна подкрепа, разбирам от новия закон, че ще има такива там, където има Районен съд - в София РС е един - една служба ли мислите да обхване цяла София?

Автор: Мария Крумова (11.01.2018 16:52)

Планиране

????????? ?????? ? ?????????????? ?????? ? ?????????????? ?????????? ? ?????????????? ?????? ? ?????? ,?? ?? ? ?????????? ???-????? ?????? ? ??????????????, ?? ??? ?????? ?????????? ?????????? ? ?????????????????? ??????, ?????????????? ?????????? ? ?????????????? ? ?????????????? ? ?????????? ?????????? ? ?????????????????? ?????????? ?????????? ?????? ?????????? ?????? ?????????? ? ?????????????? – ??????? ?????????? ? ??????????, ?????????????? ?????? ? ?????????????? ? ?????????????? ? ?????????????? ? ?? ?????????? ? ?????????? ? ?????????? ? ?????????????? ?????? ?????????, ?????? ? ?????????? ?????? ? ?????? ? ? ?????????? ?????????? ?????? ???, ? ?????? ?????? ? ?????? ? ?????????? ?????? ? ?????????????? ? ??????????????

?? ?????? ?2 - ?????????????? ?????? ? ?????????????? ?????????? ? ?????????????? ? ?????? ??? ?????????????? ??????.

?? ?????? ?4 - ?????????????? ? ?????????????? ? ?????? ?????????? ? ?????????? ? ?????????? ? ??????????

Автор: Ненчо Спасевски (11.01.2018 08:30)

Носене на отговорност за банкови измами от лица под 18г.

Трябва да се актуализира законодателството с това от другите страни, относно носене на наказателна отговорност за банкови измами чрез сметки на бушони - малолетни и непълнолетни лица с банкови сметки.

Към момента непълнолетните лица биват изпращани от престъпни тартори да извършват престъпления с оглед на ниската наказуемост и мекотата на закона.

Интерната в село Драгоданово трябва да бъде открит отново и да бъде актуализирано законодателството спрямо последните практики разрешаващи частни интернати за криминогенни непълнолетни лица!

Автор: Георги Филипов (09.01.2018 17:29)

Проект

В отговор на ВЪПРОС за обсъждане № 4 - Да, в проекта за закон да БЪДАТ включени и малолетните лица.

Въпрос № 2 - Ако се създаде Национална служба за възпитателна подкрепа , тя да бъде към министрески съвет.

Автор: Георги Филипов (09.01.2018 17:22)

Проект

Докато очакваме публикуването на ЦЕЛИЯ текст на прокета...

1. Лично за мен е недопустимо в заглавие на закон да има текст " ...ЗА ОТКЛОНЯВАНЕ ОТ...". С това авторите на проекта умишлено насаждат впечатление в закононарушителите / били те и непълнолетни/, че само заради своята възраст, макар и нарушили законите на Република България, те ще могат да разчитат на своеобразно "привилигирано" положение, само и защото са под 18 години.
2. Защо в проекта за Закон целенасочено са премахнати малолетните лица?

Автор: Георги Филипов (09.01.2018 17:09)

Защо ?

Защо не е публикуван целия текст на проекта на закона ?

История

Начало на обществената консултация - 09.01.2018

Приключване на консултацията - 08.02.2018

Справка за получените предложения

Справка или съобщение.

Окончателен акт на Министерския съвет
